

GA-254

РУДОЛФ ЩАЙНЕР

**О К У Л Т Н О Т О
Д В И Ж Е Н И Е П Р Е З 19 В Е К
И Н Е Г О В А Т А В Р Ъ З К А
С Ъ С С Ъ В Р Е М Е Н Н А Т А
К У Л Т У Р А**

**Цикъл 10 лекции изнесени в Дорнах
от 10 до 25. 10. 1915 год.**

По стенографски записки непрегледани от автора

НЕРЕДАКТИРАН ПРЕВОД

превод от английски: РАДОСЛАВ РАДЕВ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

1. Първа лекция, 10 Октомври 1915 год.....4
Ясновидство и мислене. Символизмът на школите за Посвещение. Конфликтът между езотерици и екзотерици за публикуването на езотерично знание. Компромисът, постигнат чрез въвеждането на медиумизма и спиритуализма. Неуспех на опита. Духовната Наука и принципът, следван от екзотериците от средата на XIX век.
2. Втора лекция, 11 Октомври 1915 год.....15
Медиумни методи на изследване в Теософското Общество. Пътят на познанието в Духовната Наука. Целите на определени тайни Ордени. Крахът на спиритуализма. Уникалната личност на Елена Блаватска. Основаването на Теософското Общество. Събитията, предшествващи основаването на Германската секция на Теософското Общество и развитието на духовно-научното Движение.
3. Трета лекция, 16 Октомври 1915 год.....34
Материализмът на XIX век. Размисли относно мисловната необходимост от разпознаване на безплодието на материалистичната картина на света. Истинският произход на атомизма.
4. Четвърта лекция, 17 Октомври 1915 год.....40
Опитът на окултистите да предотвратят падението в материализма. Материализмът в света на мислите през XIX век. Заблудите на медиумизма. Изопачаване на учението за Осмата Сфера при Синет и Блаватска и произхода на това изкривяване.
5. Пета лекция, 18 Октомври 1915 год.....55
Осмата Сфера. Въздействието на Духовете на Формата и войната, водена от Луцифер и Ариман. Дейността на езотериците, свързани с Висшето Духовенство на Християнството. За "минерализацията" на Луната. Сложността на темата за Осмата Сфера.
6. Шеста лекция, 19 Октомври 1915 год.....73
Опасността от отклонения по пътя към духовните светове. Ясновидството в древни и сегашни епохи. Ревитализацията на етерното тяло във връзка с новото явяване на Христос. Древното знание все още присъства в епохата на зараждащия се материализъм, например в Хайнрот и Гьоте (Макариа във "Вилхелм Майстер").

7. Седма лекция, 22 Октомври 1915 год.....88
Изследване на живота между смъртта и новото раждане. Трансформацията на неизползвани физически сили в духовни сили след смъртта. В периода на Камалока след смъртта човек изживява в обратен ред опитностите, изпитани по време на сън. Границите, поставени от науката и религията за да спират навлизането в духовните светове.
8. Осма лекция, 23 Октомври 1915 год.....98
Целта на използването на символи в т.н. тайни Общества или Ордени. Проблемът за публикуването на досега пазеното в тайна знание. Трансформацията на силите в световната история, илюстрирана с Данте в "Божествена Комедия" и приказката за отец Антониус. Силите, враждебни към природата и човека, скрити зад природните феномени, и опитностите на душите.
9. Девета лекция, 24 Октомври 1915 год.....108
Изучаването на минералния свят е важно за човешката Земна еволюция. Двойственост в света на сетивата; тройственост в свръхсетивния свят. Ариманическа интелигентност и Луциферическа воля. Опасността от обективен окултизъм (Сцила) и субективен мистицизъм (Харибда) може да бъде избегната чрез изучаване на Духовната Наука.
10. Десета лекция, 25 Октомври 1915 год.....120
Човешкото съзнание между обективната и субективната реалност, между Ариманическия и Луциферическия свят. Нарушения на съзнанието и тяхната корекция. Митът за Тантал. Водещите принципи на Духовната Наука.

Следните лекции бяха изнесени от Рудолф Щайнер пред аудитория, запозната с общата основа на неговото антропософско учение. Той често подчертаваше разликата между своите писмени трудове и записките от лекции, изнесени устно и първоначално непланирани за издаване. Трябва да се напомни, че определени по-напред упоменати условия бяха взети за дадени, когато тези съобщения бяха изнесени. "Тези условия", пише Рудолф Щайнер в своята автобиография, "включват поне антропософско познание за Човека и Космоса в неговата духовна същност; също и на това, което може да се нарече "антропософска история", разказано като резултат от проучване в

духовния свят."

ПЪРВА ЛЕКЦИЯ

Вие ще разберете от лекциите изнесени напоследък, че в нашето време един материалистичен светоглед, един материалистичен начин на мислене, не е резултат от случайната проява на нечия воля, а от определена историческа необходимост. Онези, които имат някакви разбирания за духовните процеси на човешката еволюция знаят, че принципно казано, във всички по-ранни векове и хилядолетия човекът е вземал участие в духовния живот в значително по-голяма степен, отколкото през последните четиристотин или петстотин години. Ние знаем с какво широко разпространено явление е свързано това. В самото начало на Земята еволюцията, наследеното от ясновидството на Старата Луна работеше в човечеството. Можем да си представим, че в най-ранните епохи на Земята еволюцията тази дарба за древно ясновидство беше много силна, много активна, с резултата, че обсегът на човешкия духовен поглед в онези времена беше изключително широк и всеобхватен. Това древно ясновидство след това постепенно отслабна до времената, когато почти всички човешки същества бяха изгубили способността за виждане в духовния свят, и Мистерията на Голгота дойде в замяна. Но определена частица от старите способности на душата се запази, и доказателство за това се намира, например, в природознанието, което съществуваше до XIV и XV, и дори до XVI и XVII век. Това природознание беше много различно по характер от съвременната естествена наука. То беше природознание, способно до известна степен все още да се осланя не на ясно, Имагинативно ясновидство, но въпреки това на инспирации и интуиции, които после бяха използвани и доразвити от т.н. алхимици. Ако един алхимик от онези времена беше почтен в своите стремежи и не се афишираше за егоистична полза, той още работеше в определено отношение със старите инспирации и интуиции. Докато бе зает със своите външни дейности, следите от старото ясновидство все още се раздвижваха вътре в него, макар и повече непридружавани от каквото и да е сигурно познание. Но броят на хората, в които тези признаци на древно ясновидство оцеляваха, постоянно намаляваше. Често съм казвал, че тези следи могат много лесно да бъдат изведени до състояние на атавистично, зрително ясновидство. Показвали сме по много различни начини как това атавистично ясновидство може да се прояви в нашето време.

От всичко това ще разберете, че колкото повече се приближаваме към нашия сегашен етап в еволюцията, толкова повече си имаме работа със западане на старите душевни сили и нарастване на склонността на човешката душа към наблюдение на външния, материален свят. След бавна и постепенна подготовка, това достигна своя връх през XIX век,

фактически в средата на столетието. Колкото и малко това да се осъзнава днес от онези, които не се занимават с подобни неща, ще бъде ясно на бъдещите хора, че материалистическите тенденции на втората половина на XIX век са достигнали своя връх в средата на века; тогава беше, когато тези тенденции разгърнаха своята най-голяма сила. Но смисъла на всяка тенденция е в това определени умения да се развият и наистина внушителното величие на методите, създадени от материалистичната наука, води началото си от тази тенденция на душите да се придържат здраво към външния, материален свят на сетивата.

Сега трябва да размислим над тази фаза от еволюцията на човечеството като на съпътствана от едно друго явление. Ако се върнем назад в имагинация към предисторическите епохи на общочовешкото духовно развитие, ще намерим, че по отношение на духовното познание, хората бяха в относително щастливо положение. Повечето човешки същества, всъщност всички, знаеха за духовния свят чрез непосредствено виждане. Точно както човекът на съвременността вижда минералите, растенията и животните и долавя тоновете и цветовете, така и хората някога в миналото усещаха духовния свят; той беше конкретна реалност за тях. Така че в онези стари времена, когато напълно будното съзнание за външния, материален свят беше замъглено по време на сънуването или на дълбокия сън, фактически нямаше никой, който да не би бил свързан с мъртвия, стоял близо до него по време на живота. В будно състояние човек можеше да общува с живите; по време на сън или сънуване, с мъртвите. Учение за безсмъртието на душата би било толкова излишно в тези прастари времена, както би било в наши дни да започнем да доказваме, че растенията съществуват. Само си представете какво би се случило в днешно време, ако някой се захване да доказва, че растенията съществуват! Точно такова отношение щеше да бъде възприето в прадревните времена, ако някой сметнеше за необходимо да доказва, че душата също живее и след смъртта.

Човечеството постепенно изгуби тази способност за живеене във връзка с духовния свят. Разбира се, винаги имаше личности, които използваша всяка все още останала възможност да развият ясновидство. Но въпреки това ставаше все по и по-трудно. Как хората

в старите времена развиваха индивидуалната дарба за ясновидство? Ако с проникателност днес изучаваме философията на Платон, или съществуващото в тази на Хераклит, трябва да осъзнаем - и това се отнася особено за още ранните гръцки философи - че те са съвсем различни от по-късните философи. Прочетете първата глава на моята книга "Загадките на философията", където съм разкрил как тези древни философи, Талес и Парменид, Анаксимен и Хераклит, са все още под въздействието на

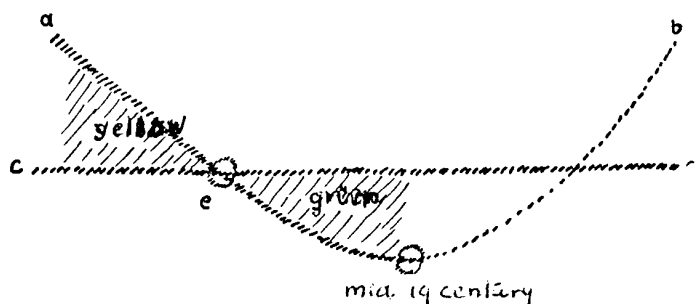
своите лични темпераменти. Това досега не е било посочвано; първото споменаване за него е в моята книга. Неизбежно, по тази причина, е нужно да измине малко време, за да бъде възприето - но това няма значение. При Платон още можем да почувстваме: тази философия все още дава отражение върху целия човек. Когато стигнем до Аристотел обаче, чувството е такова, като че ли си имаме работа с учен, изучаващ философия. Следователно да разберем Платон изисква по-дълбока проникателност, отколкото съвременният философ обикновено има на свое разположение. По същата причина има пропаст между Платон и Аристотел, Аристотел е вече учен в съвременен смисъл. Платон е последният философ в старогръцки смисъл; той е философ, чиито идеи са все още в известен смисъл напоени с живот. Докато съществува философия от този тип, връзката с духовния свят не се прекъсва, и наистина това продължи дълго време, всъщност през Средните Векове. Средно-вековието не разви философията до по-нататъшни степени, а просто възприе Аристотеловата философия; и след определен момент във времето това ставаше все по-добре. Платоновата философия също беше възприета по този начин.

По времето на античността, когато най-малко имаше влечение към ясновидството, нещо много значимо се случваше, когато хората позволяваха тази философия да работи върху тях. Днес философията работи само върху главата, само в мисленето. Причината толкова много хора да избягват философията е в това, че те не харесват мисленето. И особено защото философията не предлага нищо сензационно, те не желаят да я изучават. Древната философия обаче, когато бе приемана в човешката душа, беше все още способна, поради своята голяма животворна сила, да раздвижи все още съществуващата дарба за ясновидство. Платоновата философия, нещо повече, дори Аристотеловата философия, още имаха този ефект. Бидейки по-малко абстрактни от философите на съвременността, те все още можеха да съживят способностите за ясно-видство, присъщи на човешката душа. Така че се случваше при хората, отдали себе си на философията, иначе потънали под повърхността способности да бъдат раздвижени за

живот. Ето така се появяваха ясно-видците. Но понеже онова, което сега трябваше да бъде научено за физическия свят - и това се отнася също и за философията - беше от значение за самия физически план, то ставаше все по-важно човекът да се отчуждава все повече и повече от останалото от древното ясновидство. Той повече не можеше да проникне в скритите дълбини на Битието и беше все по-трудно да стане ясновидец. И това няма отново да бъде възможно, докато новите методи, посочени като начало в книгата "Как

се постигат познания за висшите светове?", не бъдат възприети от човечеството като правдоподобни.

Ние чухме, че периодът на материализъм достигна своя връх - някой може също да каже, своята най-дълбока точка - в средата на XIX век. Сигурно е, че условията ще стават все по и по-трудни, но свързващите нишки с по-ранните импулси в еволюцията на човечеството трябва въпреки всичко да не се късат. Следната диаграма показва как се развивало ясновидството:

yellow - жълто /оцветената част над хоризонталната линия/

green - зелено /оцветената част под хоризонталната линия/

Mid 19 Century - Средата на XIX век /на дъното на параболата/

Дребните буквички (а,б,с,е - намират се до различните линии) си остават същите.

Тук (в жълтото) ясновидството все още присъства с пълна сила; то постепенно започва да изчезва все повече и повече, докато най-ниската точка е достигната в средата на XIX век, и след това има отново възход. Но разбирането на духовния свят не е същото като ясновидството. Точно както по отношение на света, науката не е същото нещо, каквото е обикновеното сетивно възприятие; самото ясновидство е различно нещо от разбиране на видяното. В най-ранните епохи хората бяха задо-

волени, в по-голямата част, със свръх-сетивно виждане; те не стигаха до въпроса за размисъл в някаква по-голяма степен за това какво беше виждано, защото бяха удовлетворени от своето ясновидство. Но сега, мисленето твърде много излезе на преден план. Линията a-b, следователно, показва ясновидството, виждането; линията c-d показва мисълта или разсъжденията за духовния свят.

В древни времена човекът беше зает със своите видения и мисловна нагласа, като това беше в подсъзнателната област на душата. Пророците на миналото не мислеха, не разсъждаваха; всичко идваше до тях

чрез непосредственото им виждане. Мисленето първоначално започна да влияе на ясновидството около 300 - 400 год. пр.н.е. Имаше златен век в Древноиндийската, Персийската, Египетско-Халдейската, а също и в ранната Древногръцка култура, когато мисленето, още младо и свежо, беше съчетано с виждането в човешката душа. В онези времена, мисленето не беше този труден процес, който е в наши дни. Хората имаха определени грандиозни, всеобхватни идеи, и в допълнение, имаха виждане (е на диаграмата). Нещо от този род, макар и вече в по-слаба форма, присъстваше в чувствителна степен у пророците, които основаха Мистериите на Самотраките и там дадоха величественото учение на четиримата богове: Аксиерос, Аксиокерсос, Аксиокерса и Кад- милос. В това велико учение, което някога имаше своя дом на остров Самос, определени възвишени идеи бяха предавани на онези, които бяха посвещавани в Мистериите, и те бяха способни да съчетаят тези идеи с оцелелите плодове на древното ясновидство. Би могло да стане възможно по някакъв друг повод да говорим за тези неща, при това в по-големи подробности. (Виж "Мистерийно познание и мистерийни центрове", XII-та лекция. 14 лекции, изнесени в Дорнах, от 23 Ноември до 21 Декември 1923 год. - бел. англ. пр.)

И след това ясновидството малко по-малко потъна под прага на съзнанието и да го призовем от дълбините на душата ставаше все по-трудно. Беше, разбира се, възможно да задържим някои от идеите, дори да ги доразвием по-нататък; и така най-накрая дойде времето, когато имаше посветени, които не бяха непременно ясновидци - забележете добре, посветени, които не бяха задължително ясновидци.

На различните места, където имаше събирания на тези посветени, те само усвояваха запазеното отчасти от стари времена, за което се твърдеше, че древни пророци са го разкрили - или каквото можеше да бъде извлечено от хората, все още притежаващи способностите на атавистичното ясновидство. Едно убеждение дойде отчасти от историческите традиции, отчасти чрез опити. Хората се убеждаваха, че каквото техният интелект мислеше, това беше вярно. Но с течение на

времето броят на хората в тези събрания, все още способни да виждат в духовния свят, постоянно намаляваше, докато броят на онези, които имаха теории за духовния свят и ги изразяваха в символи и други подобни, постоянно нарастваше.

А сега помислете за последиците от това в средата на XIX век, когато материалистичните тенденции на хората бяха достигнали своята най-дълбока точка. Естествено, имаше хора, които знаеха че има духовен свят, и също знаеха какво се намира в духовния свят, но те никога не бяха виждали този свят. В действителност, най-видните учени в XIX

век бяха хора, които въпреки че не бяха видели абсолютно нищо от духовния свят, знаеха че той съществува, можеха да разсъждават за него, можеха дори да откриват нови истини с помощта на определени методи и определен символизъм, запазен в древна традиция. Да вземем само един пример. Нищо особено няма да бъде постигнато с разглеждането на рисунка на човешко същество. Но ако човешката форма е нарисувана с лъвска глава, или другаде с глава на бик, онези, които са научили как тези неща трябва да се интерпретират, могат оттук-оттам да съберат много от символични представи от този тип - също така, ако бик е изобразен с глава на човек или лъв с глава на човек. Такива символи бяха в честа употреба, и имаше задълбочени събрания, в които езикът на символите можеше да бъде научен. Няма да кажа повече по темата от това, че школите за Посвещение пазеха тези символи много строго, не ги споделяха с никого, който не се бе заклеймил да пази мълчание за тях. За да бъде истински познавач, един човек се нуждаеше само от това да усвои този символен език - с други думи, определена символна азбука.

И така ситуацията в средата на XIX век беше такава, че човечеството като цяло, особено цивилизованото човечеството, притежаваше способността за духовно виждане дълбоко долу в подсъзнанието, само че имаше и склонност към материализъм. Имаше, обаче, в действителност и много хора, които знаеха че има духовен свят, които знаеха, че точно както сме заобиколени от въздух, така сме заобиколени и от духовен свят. Но в същото време тези хора бяха обременени с определено чувство на отговорност. Те не можеха да прибягнат до никакви конкретни умения, посредством които съществуването на духовен свят можеше да бъде показано нагледно, но въпреки това те не желаеха да видят външния свят завладян изцяло от материализъм. И така през XIX век една трудна задача се изправи пред онези, които бяха посветени, една ситуация, в същността на която се налагаше въпросът: Трябва ли да продължаваме да пазим в ограничени кръгове познанието, което е дошло до нас от древни

времена и само да наблюдаваме, докато цялото човечество, заедно с културата и философията, потъва в материализъм? Ще посмеем ли просто да бъдем зрители, докато това се случва? Те не посмяха да направят това, особено онези, които се занимаваха наистина сериозно с тези неща.

И така се стигна до това, че в средата на XIX век думите "езотерик" и "екзотерик", които бяха използвани от посветените помежду им, придобиха значение по-различно от онова, което е било по-рано. Окултистите се разделиха на екзотерици и езотерици. Ако с цел аналогия, фразите свързани със съвременните парламенти бъдат заимствани –

въпреки че обикновено са неподходящи тук - екзотериците могат да бъдат сравнени с левите партии, а езотериците с десните партии. Езотериците бяха онези, които искаха да продължат да се придържат твърдо към принципа да не разкриват нищо от свещеното, предаващо се от поколение на поколение знание, нищо, което можеше да позволи на мислещите хора да проникнат в същината на символния език, да не достига до широката публика. Езотериците бяха, така да се каже, консерваторите сред окултистите. Кой тогава - можем да попитаме - бяха екзотериците? Те бяха и са онези, които искат да направят обществено достойно част от езотеричното знание. Поначало, екзотериците не се различаваха от езотериците, освен с това, че първите бяха склонни да следват импулсите на своето чувство за отговорност, и да направят част от езотеричното знание публично.

Имаше широко разпространена дискусия по онова време, за която външният свят не знае нищо, но която беше особено разгорещена в средата на XIX век. Всъщност сблъсъците и споровете между езотериците и екзотериците бяха далеч по-разпалени от онези между консерваторите и либералите в съвременните парламенти. Езотериците заеха становището, че само на онези, които са се заклели в най-строгото мълчание и бяха пожелали да принадлежат към едно отделно общество, трябва да бъде разказвано нещо относно духовния свят или пък знание, свързано с него. Екзотериците казваха: Ако този принцип бъде следван, хората недокосващи се до такова общество или лига ще потънат напълно в материализъм.

И екзотериците предложиха път. Днес мога да ви кажа това: пътят, предложен от екзотериците по онова време, е пътят, по който ние самите вървим. Тяхното предложение беше в това, определена част от езотеричното знание да бъде популяризирана. Вие виждате също, как самите ние сме работили с помощта на общодостъпни трудове, чрез

които хората могат малко по-малко да бъдат отведени до познание за духовните светове.

В средата на XIX век нещата не бяха стигнали до момента, в който някой би се осмелил да приеме, че това беше тяхна убеденост. В такива кръгове, разбира се, няма гласуване, и да кажем следното е да говорим с метафори. Въпреки това може да се посочи, че на първото гласуване езотериците удържаха победа и екзотериците бяха принудени да отстъпят. Обществото или лигата не бяха против заради доброто старо правило за взаимно поддържане. Не и докато в по-нови времена дойде моментът, когато някои членове са изгонени или са напуснали. Такива неща обикновено не се случваха, защото хората разбираха, че трябва да държат един на друг като братя. Така че екзотериците не можеха да

направят друго, освен да отстъпят. Но тяхното задължение към цялото човечеството ги измъчваше. Те се чувстваха, така да се каже, като пазители на еволюцията. Това им тежеше, и резултата от първото гласуване - ако мога отново да използвам тази дума - не беше приет, и - още веднъж ще използвам дума, която като извадена от обикновения език трябва да бъде вземана метафорично - беше постигнато нещо като компромис. Това доведе до следната ситуация.

Бе казано, и това бе също признато и от езотериците: спешно е необходимо човечеството като цяло да осъзнае, че околният свят не е лишен от духовността, не е съставен само от материя, нито е резултат от чисто материални закони; човечеството трябва да узнае, че също както сме заобиколени от материя, също така сме заобиколени и от духовността, и че човекът не е само онова същество, което застава пред нас когато го погледнем в материален смисъл, но също има и нещо от рода на дух и душа. Възможността за узнаване на това трябва да бъде запазена за човечеството. Върху това бе постигнато споразумение - и това беше компромисът.

Но езотериците на XIX век не бяха готови да предадат езотеричното знание, и следователно трябваше да бъде одобрен различен метод. Как той се появи е заплетена история. Особено в случаите при основаване на групи, аз често съм говорил за случилото се тогава. Езотериците казваха: Ние не желаем езотеричното знание да бъде направено общодостъпно, но съзнаваме, че материализмът на епохата трябва да бъде спрян. В определен смисъл, езотериците се базираха на основателен принцип, и когато виждаме неведнъж отношението, възприемано днес спрямо езотеричното знание, можем да разберем и да съчувстваме на онези, които казваха по онова време, че не искат и да чуят за това то да бъде направено общоизвестно. Трябва да осъзнаем също, че отново и

отново може да се види как откритото съобщаване на езотерично знание води до беди, и че онези, които придобиват такова знание, самите те са причината за пречките и препятствията по пътя на неговото раз-пространение. В последните седмици често сме говорили за факта, че твърде малко се вземат под внимание тези спънки и трудности. Най-злочести преживявания се срещат, когато става въпрос за публикуването на езотерично знание. Помощ оказвана и при най-добро желание към хората - дори тогава най-елементарните неща водят до бедствие! Трудно ще повярвате колко често се случва един съвет да бъде даден някому - и той да не му се хареса. Когато външният свят казва, че един окултист, който работи както ние работим тук, упражнява голям авторитет - това са само празни приказки. Колкото дълго даденият съвет е приятен, на окултиста, по правило, никой не се оплаква; но когато

съветът вече не се харесва, той не се спазва. Някои хора дори заплашват, като заявяват: "Ако не ми дадеш различен съвет, аз просто не мога да продължа." Това може да се изостри до истинска опасност, нищо че е било само съветване на въпросното лице за негово добро. Но като иска нещо различно, той казва: "Чакал съм достатъчно дълго; сега ми кажи какво точно би трябвало да правя." Това му е било казано отдавна, но то му е било неприятно. Накрая нещата стигат до там, че онези, които са били някога най-доверчиви и вярващи в авторитета, стават най-непримирими врагове. Те очакват да получат съвета, който самите те искат, и когато той не е по техен вкус, стават ожесточени противници. В наше време следователно опитът ни учи, че не можем просто да осъдим езотериците, които отказваха да имат нещо общо с популяризирането на езотеричните истини.

И така в средата на XIX век това популяризиране не се състоя; обаче бе направен един опит с цел да се справи по някакъв начин с материалистичните тенденции на епохата. Трудно е да се изрази каквото тря- бва да се каже, и аз мога само да го направя с думи, които сами по себе си никога не бяха фактически изречени, но въпреки това предават истинската картина. По онова време езотериците казваха: Какво може да бъде направено за това човечество? Можем да говорим на дълж и шир за езотеричното учение, но хората просто ще се присмеят и на нас, и на вас. Най-много да убедите малко на брой лековерни хора, няколко доверчиви жени, но няма да спечелите на своя страна онези, които се придържат към строго научния начин на мислене, и вие ще бъдете принудени да се съобразявате с тенденциите на века.

Последствието беше в това, че бяха положени усилия да бъде намерен метод, чрез който да се насочи вниманието към духовния свят, и то по абсолютно същия начин, както в материалния свят се взема под внимание факта, че у един престъпник тилният дял не покрива изцяло съответната част на мозъка му. И така се стигна до това, че медиумизмът преднамерено се появи на сцената. В известен смисъл, медиумите бяха служителите на онези, които искаха по този начин на убедят хората в съществуването на духовен свят, защото при медиумите хората можеха да видят с физически очи произлизащото от духовния свят; медиумите причиняваха явление, което можеше да бъде показано нагледно на физически план. Медиумизмът беше средство за демонстриране на човечеството, че има духовен свят. Екзотериците и езотериците бяха обединени около поддържането на медиумството, с цел да се справят с тенденцията на времето.

Само помислете за хора като Золнер, Уолис, Дьопрел, Круукс, Батълроу, Рохас, Оливър Лодж, Фламариън, Морсели, Шиापарели, Охоро-

витц, Джеймс и др. - как те се убедиха в съществуването на духовен свят? Това стана, защото бяха очевидци на прояви на духовния свят. Но всичко, което може да бъде направено от духовния свят и от посветените, трябва преди всичко да бъде нещо от рода на опити в света на хората. Зрелостта на човечеството трябва винаги да бъде проверявана. Тази подкрепа на медиумизма, на спиритуализма, по тази причина беше също, в известен смисъл, един опит. Всичко, което екзотериците и езотериците съгласили се на този компромис можеха да кажат, беше: Какво ще произлезе от това тепърва ще се види. И какво, на практика, се получи?

Повечето от медиумите описваха един свят, в който живеят мъртвите. Само прочетете литературата по въпроса! За онези, които бяха посветени, резултатът беше трагичен до краен предел, най-лошият, който можеше да бъде. Така че виждате ли, имаше две възможности. Едната бе тази: Медиумите бяха използвани и правеха определени съобщения. Те бяха способни да обяснят предаваното от тях само с обикновената околна среда - в материалните елементи, в които духът, разбира се, присъства. Очакваше се обаче, че медиумите ще извадят наяве всички видове скрити закони на природата, скрити закони на елементарната природа. Но това, което всъщност се случи, бе неизбежно, и то поради следната причина: Човекът, както знаем, се състои от физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и Аз. През времето от заспиването до събуждането, следователно, истинският човек е в своите Аз и астрално тяло; но тогава той е едновременно и в царството на мъртвите. Медиумът стоящ там, обаче, не е Аз и астрално тяло. Азовото съзнание и

също астралното съзнание са били подтиснати и като резултат от това физическото и етерното тяло стават особено активни. В това състояние медиумът може да влезе в контакт с хипнотизатор, или внушител - т.е. с някакъв друг човек. Азът на другия човек, а също и околната среда, могат тогава да окажат въздействие върху медиума. Невъзможно е за медиума да влезе в царството на мъртвите, защото самите членове на неговото същество, принадлежащи на това царство, са били обезсилени. Медиумите се заблуждаваха; те уж описваха царството на мъртвите. И така, бе очевидно, че този опит не постигна нищо друго, освен да разпространи една голяма заблуда. Един прекрасен ден, следователно, трябваше да се признае, че е бил следван път, който водеше хората към заблуда - към една чисто Луциферическа доктрина, обвързана с изцяло Ариманически наблюдения. Измама, от която нищо добро не можеше да произлезе, беше разпространена на дълж и шир. Това бе осъзнавано с напредване на времето.

Вие виждате, следователно, как бе направен опит да се спрат материалистическите тенденции на епохата и дори да бъдат накарани хорските умове да разберат, че има духовен свят около нас. По начало, този път доведе до заблуждения, както вече чухме. Но от това можете да научите колко необходимо е да се тръгне по другия път, а именно, наистина да започне да се дава гласност на част от езотеричното знание. Това е пътят, по който трябва да се поеме, дори ако това носи беда след беда. Самият факт, че следваме Духовната Наука е, така да се каже, потвърждение на нуждата от практическо прилагане на принципа на екзотериците от средата на XIX век. И целта на Духовната Наука, която искаме да развием, не е нищо друго, освен да осъществим на практика този принцип, да го приведем в действие почтено и искрено.

От всичко това ще ви бъде ясно, че материализмът е нещо, за което не можем просто да се отдаваме на размисъл; трябва да разберем необходимостта от неговата поява, особено на върха - или най-ниската точка - която той достигна около средата на XIX век. Цялата тенденция започна, разбира се, много преди това - несъмнено три, четири или пет столетия по-рано. Човешката склонност към духовното преминаваше все повече и повече в подсъзнанието, и това положение на нещата достигна своята върхна точка в средата на XIX век. Но това също беше необходимо, с цел чисто материалните дарби на хората да могат да се развият неспъвани от окултни способности. Материалистични философи като Кант, един материалистичен философ от гледна точка на идеалистите на XIX век - можете да

прочетете за това в моята книга "Загадките на философията" - нямаше да може да се появи, ако окултните способности не бяха отстъпили на заден план. Определени умения се развиват в човечеството, когато други такива се отдръпнат, но докато единия вид способности и умения се развиват външно, другият вид следват свой собствен вътрешен път. Тези три, четири или пет столетия не бяха, по тази причина, пълна загуба за духовната еволюция на човечеството. Духовните сили продължиха да се развиват под прага на съзнанието, и ако помислите върху онова, което съм посочил във връзка с памфлета на фон Врангел (публикуван в Лайпциг през 1914 год. под заглавие "Наука и Теософия") по темата, която той там нарича "приказното", ще можете да разпознаете съществуването на окултни способности, които само чакат да бъдат разгърнати. Те съществуват в изобилие в душите на хората; става въпрос само да бъдат събудени по правилния начин. Беше необходимо да кажем тези неща като въведение, и утре ще преминем на въпроса за взаимоотношенията между живите и мъртвите, без да забравяме, че грешният път, водещ началото си от компромиса

между екзотерици и езотерици, всъщност бе поучителен. За да разберем естеството на този компромис, трябва да проучим проблема на раждането и смъртта, и тогава да покажем какъв ефект имаха материалистичните методи във връзка с това.

ВТОРА ЛЕКЦИЯ

По този случай бих желал да ми позволите да включа определени лични отношения наред със съдържанието на самата история, защото онова, което трябва да се добави по темата третирана в лекцията вчера, е необходимо за нашето проучване днес и след внимателно обмисляне вярвам, че е правилно да вмъкна повече подробности.

Искам най-напред да разкажа за едно лично преживяване, свързано с нашето Движение. Знаете, че погледното откън ние започнахме с присъединяването си - но само на външен вид - към Теософското Обществено, и че основахме т.н. Германска Секция на това Общество през есента на 1902 год. в Берлин. В течение на 1904 год. бяхме посещавани в различни градове на Германия от видни членове на Теософското Обществено, и епизодът от който искам да започна се случи по време на една от тези визити. Първото издание на моята книга "Теософия" точно беше публикувано - през пролетта на 1904 год. - и излизаше периодичното списание "Луцифер - Гнозис". В това списание бях публикувал статии, занимаващи се с темата за Атлантида и ролята на Атлантската епоха. Тези материали бяха по-късно

издадени като отделна книга, озаглавена "Нашите атлантски предци". (Публикациите на д-р Щайнер в "Луцифер - Гнозис" са събрани в книга, озаглавена "От хрониката Акаша" - бел. англ. пр.) Статиите съдържаха известен брой сведения за Атлантския свят и за предходната, т.н. Лемурийска епоха. Няколко публикации от този род бяха следователно вече излезли, и точно по времето, когато членовете на Теософското Общество ни посещаваха, много броеве от списанието, съдържащи важни сведения, бяха готови и изпратени на абонираните. Един много уважаван член в Теософското Общество бе прочел тези материали, отнасящи се за Атлантида, и ми зададе един въпрос. И това е въпросът, който искам да спомена като достойна за внимание опитност, във връзка с казаното във вчерашната лекция. Този член на Теософското Общество, който по време на неговото основаване от Блаватска бе вземал участие в най-важните заседания, т.е. един член, най-сериозно участвал в дейността на Обществото, постави въпроса: "По какъв начин тази информация за света на Атлантида е била придобита?" Въпросът бе много показателен, защото дотогава този член беше запознат само с методите, чрез които такива сведения бяха

достигани в Теософското Общество, а именно, чрез определен вид медиумно изследване. Данните, вече изнесени в Теософското Общество по онова време, се основаваха на проучвания, свързани в определено отношение с медиумизъм. С други думи, някой бе поставян в нещо като медиумно състояние - не може да се нарече транс, но е медиумно състояние - и ако условията бяха подходящи, то ставаше възможно за лицето, макар и не в състояние на нормално съзнание, да съобщава определена информация по въпроси отвъд обсега на обикновеното съзнание. Ето как се правеха разкритията по онова време и въпросният член на Теософското Общество, който смяташе, че сведения за предисторически събития можеха да бъдат достигани само по този начин, разпитваше каква личност имаме сред нас, която можем да използваме като медиум за такива изследвания. След като аз бях, естествено, отказал да възприема този метод на проучване и наблягах от самото начало върху строго индивидуалното изследване, и тъй като разкритото от мен по онова време бе резултат изцяло от моите собствени, лични проучвания, задаващият въпроса не ме разбра изобщо, не разбра, че това беше нещо съвсем различно от всичко, направено дотогава в Теософското Общество. Пътят, който бях определил за себе си обаче, бе следният: Да се отхвърлят всички предишни начини на изследване и - разбира се, чрез свръхсетивни

възприятия - да се изследва чрез употреба само на разкритото от онзи, който е самият той изследовател.

Съгласно позицията, която трябва да заема в духовното Движение, никакъв друг курс не е възможен за мен, освен стриктно да приведа в действие онези методи на изследване, които са подходящи за съвременния свят и за съвременното човечество. Има значителна разлика, както виждате, между методите на изследване, практикувани в Духовната Наука, и онези, които бяха прилагани в Теософското Общество. Всички съобщения, получени чрез това Общество от духовния свят - включително например дадените в книгата на Скот-Елиът за Атлантида - дойдоха изцяло по описания начин, защото само той се считаше за авторитетен и обективен. По този повод, въвеждането на нашата духовно-научна насока на работата бе от самото начало нещо съвсем ново в Теософското Общество. Тя сериозно взема под внимание нови научни методи, които е нужно да бъдат разработени и доразвити, за да направят издигането до духовната област възможно.

Разговорът беше показателен. Той се проведе през 1904 год., и показва колко голяма беше разликата между прилаганото в Духовната Наука и прилаганото от останалите в Теософското Общество; показва, че това, което имаме в Духовната Наука, беше непознато в Теософското Общество по онова време, и че Теософското Общество продължаваше мето-

дите, които бяха приети като компромис между екзотерици и езотерици. Такъв бе неизбежният резултат от развитието, което описах в лекцията вчера. Аз казах, че ясновидството постепенно изчезна, и че останаха малцина отделни ясновидци, при които можеха да бъдат предизвиквани медиумни състояния, и от които можеше да бъдат извлечени някакви сведения. По този начин възникнаха, както бяха наречени, "Окултните Ордени". Ордени, в които имаше, и това е вярно, много хора, които бяха посветени, но не и ясновидци. Сред господстващия материализъм тези Ордени бяха изправени пред необходимостта от развиване и усложняване на методи, които дълго са били на мода, и трябваше да се търсят средства за изследване сред личностите, в които медиумните способности - с други думи, атавистичното ясновидство - можеше все още да бъде развито и да даде някакви резултати. В тези кръгове имаше учения с голямо значение и, в допълнение, символи. Обаче онези, които желаеха да се захванат с истинско проучване, трябваше да разчитат на помощта на хората, притежаващи атавистично ясновидство. Тези методи бяха след това продължени по определен начин в Теософското Общество, и компромисът, за който говорих вчера, наистина не означава нищо

друго освен това, че в Ложите и Ордените бяха направени опити, посредством които в света можеха да бъдат представяни духовни въздействия. Желанието бе да се демонстрира, че въздействията от духовния свят се проявяват върху човека.

Похватите, възприети в езотеричните школи, бяха следователно приведени в действие. Този опит бе пълен провал, защото докато се очакваше чрез медиумите духовните закони, господстващи в околния свят да бъдат извадени наяве, то единственият резултат беше, че почти всички медиуми изпаднаха в заблудението да считат, че всичко идва от мъртвите, и го разкрасиха в съобщенията, за които говореха, че са им били направени от мъртвите. Това доведе до точно определено последствие. Ако по-старите членове измежду вас се върнат мислено назад до най-ранния период на Теософското Общество и проучат литературата, публикувана под неговата егида, то ще намерите, че астралният свят - т.е. светът непосредствено след смъртта - беше описан в книги на Бекант, които само преповтарят онова, което се съдържа в "Тайната Доктрина" на Блаватска или може да се прочете в книги на Ледбитер. Това бе също и източникът на всичко оповестено относно човешкия живот между смъртта и новото раждане.

Ако сравните с казаното в моята книга "Теософия" за Душевния свят и за Духовния свят - първоначално хората се опитваха винаги да го опровергават, но аз считам, че днес достатъчен брой са способни да мислят обективно по темата - вие ще намерите много значими различия,

точно защото по отношение също и на тези сфери методите на изследване бяха различни. Понеже всички методи на проучване, използвани в Теософското Общество, включително дори и онези, използвани за изследване живота на мъртвите, водеха началото си от похватите за които говорих.

Така че виждате, каквото Теософското Общество имаше да предложи на света беше, преди всичко, в определено отношение продължаване на опита, направен по-рано от окултистите. Но може и да се каже, че това не бе случаят, за който ще чуем след малко. Взето като цяло обаче, то бе продължение на опита, който от средата на XIX век бе последствие от компромиса между екзотерици и езотерици, като изключим това, че по-късно нещата бяха направени доста по-езотерични от Теософското Общество. Докато предшестващият опит бе направен, за да представи медиумите пред света, членовете на Теософското Общество предпочитаха да работят само в своя тесен кръг и просто да съобщават резултатите. Това бе важно различие, защото там някои хора се връщаха към метод на изследване, установен

като общоприета традиция от различните Ордени преди средата на XIX век. Изложих това, защото трябва силно да подчертаем факта, че с появата на нашата Духов- на Наука един напълно нов метод, който взе изцяло под внимание дейността и становището на съвременната наука, бе внесен в окултното Движение.

Както ви разказах, компромисът постигнат от екзотерици и езотерици за да убеди материалистичния свят чрез всевъзможни медиуми в съществуването на духовния свят бе пълен провал, тъй като медиумите говореха винаги за един свят, който при съществуващите условия просто не можеше да бъде достъпен за тях, а именно светът на мъртвите. Медиумите разказваха за инспирации, за които твърдяха, че са били получени от един свят, в който живеят мъртвите. Ситуацията беше такава, че опитът направен от екзотерици и езотерици не постигна желанието от тях резултат.

Как се стигна до такова положение на нещата? Каква бе развързката на забележителния опит, направен като резултат от компромиса? Развързката беше, че посветени от определена група изтръгнаха властта от ръцете на онези, които бяха направили компромиса. Посветените от крайната левица овладяха заседанията, провеждани по описания начин. Те придобиха огромно влияние, защото достиганото от медиумите изобщо не произлизаше от царството на мъртвите, а от царството на живите - от посветени, които бяха в далечен или близък контакт с медиумите. Защото всичко беше причинено от тези посветени и медиуми, беше оцветено с теориите на онези, които искаха да поставят медиумите под свой контрол.

Желанието на онези сред екзотериците и езотериците, които бяха направили компромиса, бе да накарат хората да разберат, че наистина има духовен свят. Това е което те искаха да внушат. Но когато онези, които се мислеха за способни да ръководят ги изпуснаха от контрол, окултистите от крайната левица влязоха във владение и се постаряха чрез медиумите - ако мога да използвам тази тафтология - да съобщят своите теории и своите възгледи на света.

За онези, които бяха направили компромиса за доброто на човечеството, положението беше катастрофално, защото чувстваха все по-силно, че невярна доктрина за свръхсетивното се внася в света. Такова беше положението в развитието на окултизма през 40-те, 50-те и дори 60-те години на XIX век.

Докато обсъждането още продължаваше в кръговете на почтените окултисти, ситуацията беше застрашителна. Защото колкото повече окултистите клоняха наляво, толкова по-малко те бяха загрижени да допринасят за онова, което единствено е оправдано, а именно всеобщо-

човешкото. В окултизма един човек принадлежи към "левицата", когато се опитва да постигне някаква крайна цел с помощта на наученото от окултното учение. Друг човек принадлежи към "десницата" в окултизма, когато желае тази цел само заради самата цел. Средната партия беше за това, езотеричното знание да се направи екзотерично, което е нужно в нашето време, за да повиши интересите на човечеството във всеобщи. Но онези, принадлежащи към крайната левица са всъщност тези, които смесват определени лично техни цели с онова, което разпространяват като окултно учение. Човек е в такава степен "наляво", в каквато предследва особени цели, води хората към духовния свят, дава им всякакви видове доказателства за него, и насажда у тях по забранен начин подбуди, които просто спомагат за изпълняването на тези определени стремежи. Водещият кръг от съвременни посветени беше изправен пред тази ситуация. Бе осъзнато, че властта е попаднала в ръцете на хора, преследващи свои собствени особени цели. Такова беше положението на нещата, пред които бяха изправени екзотериците и езотериците, направили споменатия компромис.

Тогава беше "дочуто" - изразът може да не е съвсем точен, но абсолютно точни думи не могат да се намерят, защото те са зависими от външния език, а общуването сред окултистите е различно от всичко, което повърхностният език е способен да опише - беше "чуто", че приближава събитие от значение за по-нататъшното продължаване на духовното развитие на Земята. Мога да опиша това събитие само по следния начин. В изследванията, провеждани от отделните Ордени, те дълго време предпочитаха да използват по-рядко жени за медиуми. В стро-

гите Ордени, където бе желателно да се заеме дясното становище, никога жени медиуми не бяха използвани за получаване на откровения от духовните светове.

Женският организъм е пригоден от природата да запази атактично ясновидство за по-дълго, отколкото мъжкият организъм. Докато за мъже медиуми вече почти не се чуваше, жени медиуми още се намираха и голям брой бяха използвани, докато компромисът все още се поддържаше. Но сега навлизаме в полето на окултистите и наблюдаваме индивидуалност, притежаваща медиумни способности в наистина най-висока степен. Това бе Елена Блаватска, личност много специално пригодена чрез определени подсъзнателни органи на нейния организъм да изтегли много, наистина много от духовния свят. А сега помислете какви възможности откри това за света! В един от най-съдбоносните моменти в развитието на окултизма се появи

личност, която чрез особената природа на нейния организъм бе способна да изтегли много, много неща от духовния свят чрез своите подсъзнателни способности.

Един окултист, който по онова време бе буден за знаменията на времето, не можеше да не си каже: Сега, в точния момент се появи личност, която чрез специфичната структура на своя организъм може да изнесе най-сигурни доказателства за древното, предаващо се от поколение на поколение учение, съществуващо сред нас под формата само на символи. Категорично това беше случай, при който тук бе личност, която просто заради своята организмова конструкция даваше възможността отново за доказване на много неща, които дълго време се знаеха само от традицията. Това беше фактът, изправен пред окултистите точно след крахът, довел до същинска задънена улица. Нека бъдем съвсем ясни по темата: Блаватска беше считана за личност от която, както електрични искри от електрично-заредена Лайденска стъкленица, можеха да се възпроизведат окултни истини.

Бихме отишли твърде далеч, ако ви разкажа за всички междинни етапи, но определени важни неща трябва да се споменат. Беше дошъл действително решителен момент, който мога да посоча по следния начин, който макар и изказан донякъде символично, е в пълно съгласие с фактите: Окултистите от десницата, които заедно със средната група се бяха съгласили на компромиса, можеха да си кажат: Напълно е възможно нещо много забележително да произлезе от тази личност. Но принадлежащите на левицата можеха също да кажат с увереност: Възможно е да постигнем нещо крайно ефективно в света с помощта на тази личност! И така същинска битка се разрази около нея, от едната страна с почтената цел да се потвърди колкото се може повече от знанието на посветените; от другата страна в интерес на важни, специални

цели. Често съм засягал ранните периоди в живота на Елена Блаватска и съм показвал, че преди всичко, бяха направени опити да се вземат големи знания от нея. Но в сравнително кратко време положението бързо се промени, вследствие на факта, че скоро тя влезе в групата на онези, които принадлежаха към левицата. И въпреки че Елена Блаватска знаеше много добре какво самата тя бе способна да вижда - защото тя беше особено забележителна в това, че не бе просто пасивен медиум, а имаше колосална памет за всичко, разкриващо и се от висшите светове - въпреки всичко тя неминуемо беше под влиянието на определени личности, когато искаше да предизвика прояви на духовния свят. И така тя винаги споменаваше онова, което беше желателно всъщност да бъде оставено настрана - тя винаги се

насочваше към "Махатмите". Те можеха да бъдат там на заден план, но това не е фактор, когато става въпрос за подкрепа на интересите на човечеството.

И не след дълго Елена Блаватска трябваше да вземе решение. Един намек стигна до нея от източник от страната на левицата, че тя беше личност с ключово значение. Тя знаеше много добре какво бе видяното от нея, но не съзнаваше колко забележителна беше като личност. Това най-напред и бе разкрито от левицата. Но тя бе принципно почитена по природа и след като това загатване и бе направено за нещо, което отначало тя трудно можеше да одобри поради своята почитеност, тя се опита от своя страна да достигне до нещо като компромис с едно окултно Братство в Европа. Нещо чудесно можеше да произлезе от това, защото чрез своята голяма дарба за медиумизъм тя щеше да бъде способна да даде потвърждения от изключителна важност във връзка с онова, което се знаеше от посветените чрез теориите и символизма. Но тя не само беше напълно почитена, тя беше също и онова, което в Германия наричат "Frechdachs" - "безочливо същество". И тя безспорно беше! Тя имаше в своята природа определена характерна черта, която е особено разпространена сред предразположените към медиумизъм, а именно липсата на постоянство във външното поведение. И така, имаше моменти, когато тя можеше да бъде много нагла и в едно от тези настроения на безочливост наложи на окултното Братство, което се беше решило да направи опит с нея, изисквания които не можеха да бъдат задоволени. Но като знаеше, че наистина много би могло да бъде постигнато с нейното сътрудничество, тя реши да повдигне въпроса пред други Братства. И така тя стигна до едно Американско Братство. Това Американско Братство беше такова, че там мнозинството винаги се колебаеше между десницата и левицата, но във всички случаи имаше изгледи за откриване на неща от огромно значение относно духовния свят.

Това беше периодът, когато силен интерес бе проявен към Елена Блаватска от други Братства от левицата. По това време тези леви Братя вече имаха свои собствени особени интереси. В момента не възнамерявам да говоря за тези интереси. Ако е необходимо, бих могъл да го направя някой път. Засега е достатъчно да кажем, че това бяха Братя, които имаха свои определени интереси, най-вече от силно политически характер; те си представяха възможността за постигане на нещо от политическо естество в Америка посредством личности, които по-рано бяха преминали през окултна подготовка. Последствието беше, че в момента когато Елена Блаватска бе вече придобила несметно количество от окултно знание чрез работата си с

Американската Ложа, тя тря- бваше да бъде изключена от там, защото се разкри, че има нещо политическо на заден план. Така нещата не можеха да продължават.

Ситуацията сега беше извънредно трудна, ужасно трудна. Защото каквото бе предприето с цел да насочи световното внимание към съществуването на духовен свят, трябваше в определено отношение да бъде върнато назад от сериозните окултисти, защото то бе един провал. Бе- ше необходимо да се покаже, че не може да се има никакво доверие на представяното от спиритуализма, въпреки факта, че той имаше много привърженици. Той беше изцяло материалистичен, беше чисто диле- тантство. Единствените хора на науката, занимаващи се с него бяха онези, които искаха да добият информация по повърхностен, материалистичен начин относно духовния свят. Освен това, Елена Блаватска бе казала ясно на Американската Ложа при напускането си, че няма никакво намерение да крие от света онова, което знаеше. А тя знаеше много, защото можеше след това да си спомня предаденото чрез нея. Тя имаше дързост в излишък!

"Добрият съвет е безценен", казва поговорката. Какво щеше да стане? И тогава се случи нещо, на което съм обръщал внимание по различни поводи, понеже разказваното днес във връзка с това съм го разказвал и другаде. Струва ми се, че е случило се нещо, наречено в Окултизма "Окултен плен". (Вижте: "Човекът в светлината на Окултизма, Теософията и Философията", лекции 7-ма и 10-та; "Земен и космически човек", лекция 1-ва; "Дървото на живота и дървото на познанието за добро и зло, лекция 4-та. "Нещата в настоящето и миналото в Духа на човека", лекция 5-та; вижте също и бележките в края на петата лекция в тази книга - бел. англ. пр.) Елена Блаватска беше поставена в окултен плен. Чрез такива дей- ствия, каквито могат да се извършат само от определени Братя - и се предприемат при това само от Братства, позволяващи си да се занимават със забранени изкуства - чрез определени действия и интриги те успяха да принудят неудържимата Елена Блаватска да живее за изве-

стно време в един свят, в който всичките и окултни знания бяха изтласкани навътре. Помислете за това по следния начин: Окултното знание беше в нейната аура; като резултат от определени процеси, приведени в действие стана така, че за дълго време всичко в тази аура бе изхвърлено обратно в нейната душа. С други думи, всичкото притежавано от нея окултно знание бе затворено; тя беше изолирана, доколкото външният свят и нейният окултизъм имаха нещо общо.

Това се случи по времето, когато Елена Блаватска можеше да стане много опасна с разпространяването на неща, които са сред най-

търсените от всичко в обсега на Окултното Движение. Определени индийски окултисти научиха за тази история, окултисти, които от своя страна клоняха силно наляво, и чиито основен интерес беше да насочат окул- тизма, който можеше да се даде на света чрез Елена Блаватска, в посока да въздейства на света в съгласие с техни специални цели. Чрез усилията на тези индийски окултисти, опитни в съответните умения, тя бе освободена от това затворничество в своята аура; тя беше свободна отново и сега можеше да използва своите духовни способности по правилния начин.

От това можете да добиете представа за случилото се в тази душа, и какво съчетание от фактори, всички появили се в света заради Елена Блаватска, се получи. Но понеже определени индийски окултисти имаха заслугата за освобождаването и от нейния плен, те я държаха в ръцете си в определено отношение. И просто нямаше възможност да им се попречи да я използват за предаване на света на онази част от окул- тизма, подходяща за техните стремежи. И така нещо много необикновено беше "уредено" - ако мога да използвам тази нескопосана дума. Какво беше уредено, може да се изрази приблизително по следния на- чин: Индийските окултисти искаха да отстояват свои особени цели в противоречие с тези на другите окултисти, и за тази цел те използваха Елена Блаватска. Бяха и дадени инструкции да се постави под определено влияние, за да може в нейния случай медиумните състояния винаги да се причиняват отвън - а това също правеше възможно да се внесат всякакви неща в света чрез нея.

По това време тя се свърза с една личност, която в самото начало всъщност нямаше точно теософски интереси, но имаше блестящ талант за организиране, а именно Колонел Олкът. Не мога да кажа със сигурност, но предполагам, че вече е имало някакво общуване между тях по времето, когато Блаватска принадлежеше към Американската Ложа. След това, под маската на по-ранна индивидуалност в обсега на духовното виждане на Блаватска се появи личност, която беше в основата си комуникационното средство за онова, което желаеха от Индия да лан-

сират в света. Някои от вас може би знаят, че в своята книга "Хора от другият свят" Колонел Олкът е написал много за тази индивидуалност, сега появяваща се в полето на виждане на Елена Блаватска под маската на по-ранна личност, обозначена като Махатма Кат-Хами. Вие може би знаете, че Колонел Олкът е написал много неща за този Махатма Кат-Хами, сред които и това, че през 1874 год. този Махатма Кат-Хами е заявил каква индивидуалност живее в него. Той е посочил, че тази

индивидуалност е по име Джон Кинг, могъщ морски пират на XVII век. Това може да се прочете в книгата на Олкът "Хора от другият свят".

В Махатма Кат-Хами следователно си имаме работа с духа на смел пират от XVII век, който тогава, през XIX век, бе замесен в забележителни прояви, направени с помощта на Елена Блаватска и др. Той носеше чаени чаши от разстояние, позволяваше всякакви видове документи да бъдат представени от ковчега на бащата на Елена Блаватска, и т.н. (Вероятно чрез процеса, познат в спиритуализма като "пресипитация" (внезапно изпадане в някакво състояние) - бел. англ. и бълг. пр.)

Колонел Олкът говори по особен начин за този Джон Кинг. Той казва, че може би си имаме работа не с духа на този пират, а може би със създаване на Орден който, доколкото разчита на невидими агенти за своите резултати, съществува сред физическите хора. Според това обяснение, Кат-Хами може да е бил член на Орден, занимаващ се с дейности като онези, които вече описах, и резултата от които беше връзката му със света чрез Елена Блаватска, връзка обвързана с всякакви видове особени цели. А те бяха специфично индийско учение да бъде разпространено в света.

Горе-долу това беше положението през 70-те години на XIX век. Следователно имаме данни за много показателни събития, които трябва да се разгледат в обща рамка, когато проследяваме целия ход на събитията в Окултното Движение. Това бе същият този Джон Кинг, който, посредством "внезапно изпадане в някакво състояние", причини написването на книгите на Синет, на първата от тях, "Послания за окултния свят" и особено на "Езотеричен Будизъм".

Тази книга "Езотеричен Будизъм" попадна в ръцете ми скоро след нейното издаване - всъщност след няколко седмици - и можах да разбера от нея, че са положени усилия, особено от определени кръгове, да се придаде изцяло материалистична форма на духовното учение. Ако проучите "Езотеричен Будизъм" с придобита с течение на времето проникателност, ще бъдете удивени от материалистичните начини, по които фактите са представени там. Това е материализъм в неговите наистина най-лоши форми. Духовният свят е представен по съвсем материалистичен начин. Никой, който се е повлиял от тази книга, не може

да се отърве от материализма. Разглежданата тема е умело скрита, но в никоя книга на Синет не можем да се отървем от материализъм, колкото и високи върхове тя да претендира, че е превзела. И така, онези които бяха духовни "хранители" на Елена Блаватска - забравете

материалистичната аналогия - не само имаха специални цели обвързани с индийски интереси, но също и рязко отстъпваха пред материалистичния дух на епохата. И въздействието, което книгите на Синет имаха върху много голям брой хора, показва колко умело се спекулираше. (Виж бележките в края на петата лекция - бел. англ. пр.) Срещал съм учени, възхитени от тази книга, защото всичко пасваше на техните присъщи знания, и все пак те можеха да си представят съществуването на духовен свят. Книгата задоволи всички искания за материализъм и все пак можеше да посрещне нуждата от духовен свят и да потвърди неговото съществуване.

Вие знаете, че в по-нататъшното развитие на тези събития, Елена Блаватска написа "Тайната Доктрина" през 80-те години на XIX век, и през 1891 год. тя почина. "Тайната Доктрина" е написана в същия стил като "Езотеричен Будизъм", с изключение на това, че поправи определени груби грешки, които всеки окултист можеше веднага да коригира. Често съм говорил за присъщите особености на книгата на Блаватска и не е нужно сега отново да навлизаме в тази тема. И след това, на основата на случилото се, беше основано Теософското Общество, и принципно казано, то запази своята индийска насоченост. Макар и вече не с интензивността, породена от влиянието на Джон Кинг, склонността към Индия остана. Това, което сега ви описах, бе един нов път, който правеше големи отстъпки пред материализма на епохата, но въпреки това се предвиждаше да покаже на човечеството, че духовния свят, също както и външния, материален свят, трябва да се взема под внимание.

Много подробности би трябвало да се добавят към казаното от мен досега, но времето е твърде малко. Незабавно ще продължа, за да ви покажа как нашето духовно-научно Движение заема мястото си във вече съществуващото Движение.

Вие знаете, че основахме Германската Секция на Теософското Общество през Октомври 1902 год. През зимите на 1900 и 1901 год. аз вече изнасях лекции в Берлин, които могат да се нарекат "теософски" лекции, защото бяха държани в кръга на Берлинските теософи по тяхна покана. Първите лекции бяха онези, които в основата си се превърнаха в книга, озаглавена "Мистиката в зората на съвременната културна епоха". Тези лекции бяха изнесени пред кръг от членове на Теософското Общество, на което аз самият тогава не бях член. Трябва да се има в предвид от самото начало, че си имахме работа с учение, което

вече беше широко разпространено и накараше много хора да променят своето мнение за духовния свят. Така навсякъде по света имаше хора, които до известна степен бяха готови и искаха да знаят нещо за

духовния свят. За нещата, които ви казах днес, те не знаеха нищо, нямаха ни най-малка представа за тях. Но те имаха искрен копнеж за духовния свят, и по тази причина бяха свързали себе си с Движението, в което този копнеж можеше да бъде задоволен. И така в това Движение можеха да се намерят личности, чиито сърца копнееха за познание за духовния свят.

Вие знаете, че по гротесков и абсурден начин бях обвинен, че съм направил внезапен обрат от изцяло различен светоглед, представен в моята книга "Възгледи за света и живота през XIX век" (Съдържанието на тази книга е включено в "Загадките на философията" - бел. англ. пр.) Първата част бе издадена през Февруари 1900 год., а втората част през Октомври същата година. Бях обвинен, че неочаквано съм променил някои страни и съм преминал отвъд Теософията. Често съм ви казвал, че не само имах книгите на Синет, например, в ръцете си непосредствено след тяхното излизане, но и че имах също и тесни връзки с младото Теософско Общество във Виена. Добре е да разберете какви бяха обстоятелствата по онова време, но искам също и да ви дам много кра- тък, обективен поглед върху миналото на Германската Секция. Имаше хора в Теософското Общество, които бленуваха да знаят за духовния свят, и аз изнасях лекции в техния кръг. Това бяха лекциите за Мисти- цизма и Мистиците, които държах в една малка стая в къщата на граф Брокдорф. По това време аз самият не бях член. Предговора в отпечатаните книги, съдържащи тези лекции, е с дата Септември 1901 год. През лятото на 1901 год. бях събрал изнесените предходната зима лекции в книга, публикувана през Септември 1901 год. под заглавие "Мистиката в зората на съвременната културна епоха".

Ще прочета първите редове на предисловието на тази книга: "Изказаното в този труд формира съдържанието на лекциите, изнесени от мен миналата зима в Теософската Библиотека в Берлин. Бях поканен от граф и графиня Брокдорф да говоря за мистицизма пред аудитория, сериозно интересуваша се от тази тема. Десет години по-рано не бих си позволил да отговоря на подобна молба. Не защото светът от идеи, които сега изразявам, още не бе готов вътре в мен. Този свят от идеи е представен в моята "Философия на свободата", публикувана от Емил Фелбер, Берлин, 1894 год. Но да изразя този свят от идеи, както правя това днес, и така да го направя основа на изучаване както в настоящата книга, изисква нещо съвсем различно от една действително непоколебима увереност в неговите интелектуални истини. Това изисква задъл

бочено общуване с този свят на идеи, каквото може да бъде постигнато само след много години. Едва сега, след като бях удостоен с такова задълбочено общуване, то направи така, че да се осмеля да говоря по начина, по който е написана тази книга."

Сега можете да схванете защо позволих съдържанието на лекции, изнесени в доста различни кръгове, да намерят място в едно окултното движение. В първото издание на книгата "Възгледи за света и живота през XIX век" в главата за Шелинг пише следното. Цитирам първото издание, посветено на Ернст Хекел и публикувано през Февруари 1900 год. Ще прочета няколко пасажа от книгата, за която хората казваха, че води началото си от светоглед, съвсем различен от представения в книгата за Мистицизма. "Сега има два възможни начина за описване на същество, което е едновременно Дух и Природа. Първият е: излагам закономерностите, които са активни в Реалността. Или, показвам как духът действа, за да стигне до тези закономерности. Едно и също нещо ме ръководи и в двата случая. Едното ми показва в съгласие със законите, каквито те са активни в природата; другото ми показва какво духът прави, за да си представи същите тези природни закони. В единия случай следвам естествената наука, в другия - духовната наука. Как тези двете са свързани, Шелинг описва по интересен начин. Той казва: "Необходимата насока на всяка духовна наука е да се издигне от природата до разума. Това и нищо друго лежи в основата на усилията да се внесе теория в природните явления. Най-високата точка на естествената наука би била пълното одухотворяване на всички природни закони в закони на наблюдението и мисълта. Явлението (материалното) трябва напълно да изчезне, и да остане самият закон (същественото). Ето защо се случва, че колкото повече законите се съобразяват със самата природа, толкова повече завесата изчезва, самите явления стават по-духовни и накрая изчезват напълно. Оптичните явления не са нищо повече от геометрия, чиито линии са начертани от светлина, а самата светлина е вече двусмислена материалност. В явленията на магнетизма всички следи от материя се губят, а също и при тези на гравитацията, които дори ученият може да приеме само като пряко духовен процес - ефект от разстояние - не остава нищо от нейните закони, чиито следствие в голям мащаб е механизмът на небесните движения. Перфектната теория за природата би била тази, въз основа на която тя като цяло е сведена до една интелигентност. Безжизнените и несъзнателни продукти на природата са само неуспешни нейни опити да отрази самата себе си; т.н. нежива природа е всъщност неузряла интелигентност, затова в нейните явления разумният характер все пак се проявява, но без съзнание. Природата достига своята най-висша цел, да стане самата тя из-

цяло обект на себе си - в своето най-висше и последно отражение, което не е нищо друго освен Човека, или по-общо онова, което наричаме Разум, чрез който природата се връща напълно в себе си, и чрез който става явно, че тя, природата, е от самото начало идентична с познаваното от нас като интелигентност или съзнание."'''

И говорейки по-нататък за Шелинг, аз казах малко по-късно: "За Шелинг, с неговата прогресивна мисъл, изучаването на света бе изучаването на Бога, или Теософия. Той вече стоеше твърдо зад убежденията си, когато през 1809 год. написа своите "Философски изследвания върху същността на човешката свобода и свързаните с това теми". Всички въпроси относно схващанията за света сега идваха при него в нова светлина: Ако всички неща са божествени, как се стига до това да има зло в света, след като Бог може да бъде само свършена Доброта? Ако душата на човека е в Бог, как се стига до това, че тя следва своите собствени егоистични интереси? И ако е Бог този, който действа в мен, как мога аз, който следователно по никакъв начин не действам като независимо същество, да бъда наречен свободен?"

Този възглед за света не е оставен настрана - и аз казвам по-нататък: "С такива възгледи, Шелинг доказва себе си като най-смелия, най-решителния сред онези философи, които позволиха да бъдат подтикнати от Кант към възприемане на един идеалистичен възглед за света. Под влиянието на този стимул, човекът изостави философстването за неща, лежащи отвъд човешките сетива, и също мисленето относно тези на-блюдения. Хората се опитаха да се задоволят с онова, което лежи в полето на наблюдението и мисленето. Но докато Кант извличаше от това неизбежното заключение, че човекът не може да знае нищо за нещата отвъд, наследилите го заявиха: Тъй като наблюдението и мисленето не показват нищо божествено в това "отвъд", те самите са божествени. Сред заявилите това, Шелинг бе най-убедителен. Фихте събра всичко в азовостта; Шелинг разпростря азовостта върху всичко. Той не желаеше, както Фихте, да покаже че азовостта е всичко, а напротив, че всичко е азовост. И Шелинг имаше куража да заяви, не само че идеите на Аза са божествени, а също и цялата човешка духовна индивидуалност. Той направи божествен не само човешкия Разум, а също и от съдържанието на човешкия живот - божествено, лично същество. Антропоморфизъм се нарича такова обяснение на света, което тръгвайки от човека си представя, че в основата на целия ход на света има едно същество, което ръководи този ход, както човек управлява своите собствени действия. Онези, които предполагат един всеобщ космически Разум в

основата на събитията, те също обясняват света в антропоморфен смисъл. Защото тази космическа Интелигентност не е нищо друго освен

човешкия Разум, направен всеобщ и всемирен. Когато Гьоте казва: "Хората никога не осъзнават колко антропоморфен е Той", неговото съзнание е завладяно от мисълта, че скрит антропоморфизъм се съдържа и в най-простото изказване, което правим за природата. Когато казваме "едно тяло се търкаля, защото друго го е ударило", ние формираме такава идея от нашия Аз. Удряме тяло и то се търкаля. Ако видим, че една топка бута напред друга и тази друга топка се търкаля напред, ние мислим за удрянето на втората от първата като аналогия на ударния ефект, който ние самите причиняваме. Ернст Хекел изказа една антропоморфична догма:

"Божественото сътворение на света и божественото устройство на света са подобни на механичните продукти на гениален техник или инженер и на ръководството на мъдър владетел. Господ Бог като Творец, Вседържител и Властелин на Космоса е представен тук съвсем като човек в Неговите мисли и действия." Шелинг имаше куража да изведе антропоморфизма до неговите най-крайни изводи. Той провъзгласи човека и цялото му жизнено съдържание за божествени; и тъй като не само разумното принадлежи към това жизнено съдържание, а също и неразумното, той можеше да обясни съществуването на неразумността в света. За тази цел той трябваше да разшири разумните възгледи на мислещото съзнание чрез добавяне на нещо друго, чиито произход не лежи в мисленето. Този - според него - по-висш възглед, той нарече "позитивна философия". "Това", казва той, "е истински свободната философия; всеки, който не я желае, може да я отхвърли; аз оставям всекиго свободен; аз казвам само, че ако някой желае например да установи действителната посока на развитие на нещата, да има едно волево сътворение на света и т.н., той може да успее само следвайки пътя на философия като тази. Ако рационалната философия го задоволява и той не желае нищо повече, нека си остане доволен с нея, но ще трябва да се откаже в опита си да намери в рационалната философия онова, което за съжаление тя не може да съдържа, а именно, истинския Бог и реалността, лежаща в основата на развитието на нещата, и едно свободно отношение на Бог към света." Негативната философия ще "остане в най-крайна степен философия за училищата, а Позитивната философия - такава за живота. Само чрез двете заедно ще дойде посвещаването, което хората могат да очакват от философията. Добре е известно, че Елевзинските Посветени разграничаваха Малките от Големите Мистерии; Малките бяха подготовка за Големите.... Позитивната

философия е необходимата последица от Негативната философия, когато това се разбира правилно. Следователно може да се каже: В Негативната

философия се честват Малките Мистерии, а в Позитивната философия - Големите."

Тази глава на моята книга завършва с пасажа: "Ако вътрешният живот бъде обявен за божествен, изглежда нелогично да се ограничаваме в една част от него. Шелинг не изпадна в това противоречие. Когато той каза, че да обясняваш природата е да създаваш природа, той означил посоката на своя собствен възглед за живота. Ако мисловното изучаване на природата е повторение на нейното създаване, основният характер на това сътворение би трябвало да съответства на човешко действие; трябва да бъде един акт на свободна духовна активност, а не например на геометрична необходимост. Но ние не можем да разпознаем едно свободно сътворение през законите на Разума; то трябва да разкрие себе си чрез други средства."

Аз пишех история на светогледите, застъпени през XIX век. Не можех да отида отвъд това, защото господстващи по онова време в напредващата еволюция бяха чисто дилетантски опити, които не оказваха влияние върху философските търсения. Подобни неща не можеха да участват в тази книга. Но Теософия, доколкото тя е внесена в задълбоченото мислене - именно това ще намерите в главата на Шелинг.

Втората част на книгата, която се занимава най-напред с Хегел, е датирана Октомври 1900 год. Това беше когато точно бях започнал да изнасям исканите лекции, и през Септември 1901 год. книгата на мистицизма беше вече издадена. Наистина не заради изтъкване на лични про- блеми, а с цел да ви помогна да направите една непредубедена пре- ценка, бих желал да обърна вниманието ви към една критична статия за книгата "Възгледи за света и живота през XIX век", отпечатана на 15 Декември 1901 год. в журнала на Немския Съюз на Свободните Ми- слители "Свободомислещият". Тук, след въведение и коментар на впе- чатлението, че нямало ясно представяне на развитието на мисълта през XIX век, следва: "Особено в сферата на философията, в която споровете могат се водят с подходящи думи, много нарушения се извършват в популярните писания. "Наблюдателите на Цион" и организации от всякакъв вид, с техните научни кръгове, към които за нещастие толкова много универзитетски преподаватели принадлежат, заслужават порицание най-много."

Цитирането на следния откъс се прави само с цел да покаже благоволенето, с което книгата се ползваше по онова време: "Така че още повече трябва да приветстваме факта, че д-р Рудолф Щайнер, автор добре познат като модерен мислител и протагонист, се е заел със задачата да даде на немската публика едно обективно представяне на духовните

конфликти в Германия през XIX век относно възгледи и разбираня за света."

После, след откъс от книгата, следва забележително изречение и трябва да ви го прочета цялото. Авторът на тази рецензия съжالياва за липсата на нещо в книгата, и изразява това в следните думи: "Въпреки че спиритуализмът на Дьо Прел и самобитното отшелническо Християнство на Толстой са безполезни за културна дейност, основана на идеята за еволюция, все още симптоматично те имат стойност колкото да не бъдат пренебрегвани. Същото може да се каже за Нео-Будизма (Теософия), който е развил своя собствена терминология, нещо от сорта на мистичен жаргон. Една психология на модерните вярвания в духове на човек от мисловния калибър на Щайнер би била несъмнено приветствана. Езикът на неговата книга е лесен за разбиране. Никой от дългите пасажи на академичния философ не нарушава забавлението на читателя."

Това бе написано през Ноември 1901 год., скоро след като бях започнал да изнасям теософските лекции в Берлин. Може правилно да се каже, че тогава имаше искане, публично искане, и аз трябваше да говоря за целта и намеренията на Теософията. Това не беше въпрос на случаен избор, а беше, както се казва, ясен зов на Кармата.

През зимата на 1900-1901 год., изнесох лекциите върху Мистицизма, а през тази на 1901-1902 год. онези, третиращи Египетските и Гръцките Мистерии в доста големи подробности. Тези лекции бяха впоследствие отпечатани в книгата "Християнството като мистичен факт", излязла през лятото на 1902 год.

По-голямата част от "Мистицизмът и модерната мисъл" беше веднага преведена на английски език, още преди да бъде член на Теософското Общество. Бих могъл да ви кажа голям брой значими неща, но сега времето не ни го позволява; те могат да бъдат разказани и друг път. Едно нещо обаче трябва да добавя.

Виждате ясно, че никъде в развитието на нещата нямаше никакви внезапни скокове; едно нещо довеждаше до друго съвсем естествено. В началото на курса от лекции за Гръцките и Египетските Мистерии - изнесени отново в библиотеката на граф Брокдорф - и също по времето

на втория цикъл аз имах възможността да дочуя някои неща, които не бяха чак толкова сериозни по онова време, но които в края на краищата доведоха до неща, за които тук се говори като за "мистична ексцентричност".

И така през 1901-1902 год. говорех за Гръцките и Египетските Мистерии и тези лекции бяха посещавани от настоящата г-жа Щайнер. Тя също беше чула и лекцията, която бях изнесъл в Теософското Общество

през зимата на 1900 год. за Густав Теодор Фехнер. Това беше специална лекция и не бе част от останалите. Г-жа Щайнер следователно вече беше присъствала на някои от лекциите, които изнасях по онова време. Би било интересно да свържем няколко детайла тук - но те могат да бъдат пропуснати; те просто добавят малко колоритност на случката. Ако е необходимо, могат да се разкажат по друг повод.

След като бе далеч за известно време, Г-жа Щайнер се върна в Берлин от Русия през есента, и със знанието на графиня Брокдорф присъстваше на втория курс от лекции, изнесени през зимата на 1901-1902 год. След една от тези лекции върху Гръцките Мистерии, тази позната дойде до мен и каза - добре, нещо точно за това, за което се говореше! Тази дама впоследствие ставаше все повече и повече фанатичен последовател на Теософското Общество и по-късно получи висок пост в Ордена, основан да чака Второто Идване на Христос. По времето за което говоря, тя дойде при мен след лекцията за Гръцките Мистерии и, приемайки вид на наистина дълбоко посветена в Теософското Общество и възнамерявайки да докаже своята посветеност, каза: "Вие говорихте за Мистерии; но те още съществуват. Все още има тайни общества. Знаете ли това?"

След една по-нататъшна лекция по същата тема, тя отново дойде до мен и каза: "Вижда се, че още помните доста добре онова, което казахте, когато бяхте в Гръцките Мистерии!" Това е нещо, което пренесено малко по-нататък попада в главата "мистична ексцентричност".

През есента на 1901 год., тази дама организира чаено парти. Г-жа Щайнер винаги говори за него като за "хризантемения чай", защото имаше толкова много от тези цветя в стаята. Поканата дойде от тази позната на графиня Брокдорф и често си мислех, че тя иска нещо - добре де, не знаех напълно какво беше това нещо! Денят избран за основаването на Теософското Общество бе с особена важност за тази дама. Тя може би искаше да ме спечели като сътрудник на своя страна, и затова проучваше и често бе много настойчива - но нищо съществено не произлезе от това. Обаче бих искал само да разкажа един разговор,

който се състоя през есента на 1901 год. между настоящата г-жа Щайнер и мен самия по случай "хризантемения чай", когато тя попита дали беше необходимо спешно да се създаде духовно-научно Движение в Европа. По време на разговора аз казах недвусмислено: "Със сигурност е необходимо да се създаде такова Движение. Но аз ще обвържа себе си само с Движение, което е свързано изключително със западния окултизъм и работи за неговото развитие." И казах също, че такова Движение трябва да има своята връзка с Платон, Гьоте и т.н. И посочих цялата програма, която беше известна по онова време.

В тази програма нямаше място за нездравословни дейности, но естествено дойдоха малко хора с такива наклонности; това бяха хора, повлияни от Движението, за което говорих. Но от разговора цитиран в началото на тази лекция, който имах с един член на Английското Теософско Общество ще видите, че в тази програма бе включено пълното отхвърляне на всичко в природата на медиумизъм и атавизъм. Пътят, който следваме от дълги години, бе поет с пълно съзнание. Въпреки че не са липсвали и елементи на медиумистично и атавистично ясновидство, не е имало отклонение от този път, и той доведе до нашето сегашно положение.

Аз трябваше, разбира се, да разчитам да намеря вътре в Теософското Общество хора, които желаеха и можеха да приемат изцяло здравословни методи на работа. Неизменният похват на онези, които не желаеха Движение, в което преобладава здраво и скрито чувство за научна отговорност, беше да представят погрешно целта, която преследвахме, за да угодят на свои собствени цели. Самата история на нашето Движение предоставя богати доказателства, че не е имало отказ от проникване в по-висшите духовни светове, до такава степен, в каквата те могат сега, по милост, да бъдат разкрити на човечеството; но че от друга страна всичко, което не може да се достигне по един здравословен път, чрез правилните методи за влизане в духовните светове, бе строго отхвърляно. Онези, които приемат това и проследят историята на Движението, няма нужда да вземат това като уверяване, защото то е очевидно от цялото естество на работата, която продължава вече години наред. Ние бяхме способни да отидем много, наистина много по-далеч в действителното изследване на духовния свят, отколкото е било възможно когато и да било в Теософското Общество. Но ние поехме по сигурни, а не по съмнителни пътища. Това може да се каже прямо и свободно.

Винаги съм отказвал да имам нещо общо с форми на античен окултизъм, и с каквито и да било Братства и Общности от този род в областта на езотеризма. И беше въпрос на пълна независимост, че

работех за известно време в определена връзка с Теософското Общество и неговите езотерични прояви, и никога в посоката, която то следваше. През 1907 год. вече всичко наистина езотерично бе изчезнало от Теософското Общество, и по-късните събития са ви достатъчно добре известни. Случи се също така, че Окултни Братства ми отправяха предложения от един или друг вид. Определено много уважавано Окултно Братство ми предложи да взема участие в разпространяването на вид Окултизъм, наричащ себе си "Розенкройцерство", но аз оставих това предложение без отговор, въпреки че то дойде от много почитано Окултно Братство. Казвам това с цел да покажа, че самите ние следва-

ме самостоятелен път, подходящ за нуждите на съвременната епоха, и че нездравословни елементи неминуемо се считат от нас за крайно нежелателни.

ТРЕТА ЛЕКЦИЯ

Тъй като трябва да се обсъдят и други теми, днес ще добавя само един кратък момент към нещата, за които научаваме през последните няколко дни. Още повече, че специфични подробности ще трябва да се разкажат утре във връзка с Окултното Движение и неговите отношения с цивилизацията и културата. Трябва обаче да вмъкна в хода на нашето изучаване една тема, която е много важна. Вие ще си припомните определени неща, казани от мен във връзка с брошурата на фон Рангел "Наука и Теософия", и когато ги повторя ще осъзнаете, че от гледна точка на Духовната Наука може да се придаде голямо значение на настъпването на материализма; да възприемем само едно критично отношение ще бъде много погрешно.

Критичното отношение е винаги най-лесното, когато нещо се изправя срещу друго. Следователно е важно да се осъзнае, че настоящият етап в еволюцията на човечеството, който може да се нарече материалистичен възглед за света, дойде през XIX век напълно неизбежно. Той вече беше щедро охарактеризиран, но могат да бъдат описани два аспекта, които ще ни изяснят цялостното му значение по два начина.

Във формата, под която той се появи през XIX век като действителен възглед за света, материализмът никога преди това не е съществувал. Наистина, имало е отделни материалистични философи като Демокрит и др. - можете да прочетете за тях в моята книга "Загадките на философията" - които бяха, така да се каже, предвестниците на теоретичния материализъм. Но ако сравним техния възглед за света с това, което намира израз в материализма на XIX век, ще изглежда напълно убеди-

телно, че материализмът никога по-рано не е съществувал в такава форма. Най-малко той можеше да съществува, така да се каже, през Средните Векове, или вековете предшестващи зората на модерната мисъл, защото в онези дни душите на хората бяха все още твърде тясно свързани с импулсите на духовния свят. Да се счита, че цялата Вселена не е нищо повече от сбор самодвижещи се атоми и че тези атоми, групирани в молекули, пораждат всички явления на живота и на духа - такова схващане бе отредено чак за XIX век.

Сега може да се каже, че има и винаги ще има нещо, което може да бъде открито като една червена нишка дори и в най-гибелните концепции за света. И ако следваме тази червена нишка, която преминава през еволюцията на човечеството, непременно ще разпознаем най-малкото

нелогичността на материалистичния възглед за света. Тази червена нишка се съдържа в простия факт, че човешките същества мислят. Без мисленето, човекът не би могъл да достигне дори до един материалистичен възглед за света. Въпреки това, той е измислил такова схващане, само защото забрави тази частица от себепознанието: Ти самият ми-слиш, а атомите не могат да мислят! Ако само тази една частица от себепознанието се приложи, има за какво да се хванем; и хващайки се за него, всеки винаги ще намери, че това не е съвместимо с материализма.

Но за да открием истината за него, материализмът трябва да бъде разпознат като това, което той е всъщност. Докато човекът имаше, така да се каже, една фалшива идея за материализма, една идея, в която все още бяха включени духовни импулси, той можеше да се придържа към частица от Духа, когото още търсеше да намери в явленията на природата, и прочее. Преди да бе отхвърлил всичкия Дух чрез духа - защото мисленето е възможно само за духа - преди да бе изгонил Духа от устройството на Вселената, материалистичният възглед за света не можеше да се изправи пред него в цялата си пустота. Бе нужно някой ден човекът да посрещне цялото безплодие на материализма. Но другото съществено тук е да поразсъждаваме върху мисленето. Това е абсолютно необходимо. Веднага щом направим това ще осъзнаем, че празната перспектива, представена от материализма, трябваше неизбежно да се появи в някой момент на еволюцията, за да узнаят хората какво всъщност стои пред тях там.

Това е едната страна на въпроса, но тя не може да бъде правилно разбрана, ако не се представи и другата страна. Материалистичната картина на света - пространство - в пространството атоми, които са в движение - и това е всичко. В основата си, тя е едно външно следствие,

един мираж от една страна на пространството и атомите движещи се в него, с други думи, онези най-малки частици в които, както показвахме в предишни лекции, истинското мислене не може да ограничи Битието. Но отново и отново хората стигат до тези атоми. Как те са открити? Как хората стигат до това да приемат тяхното съществуване?

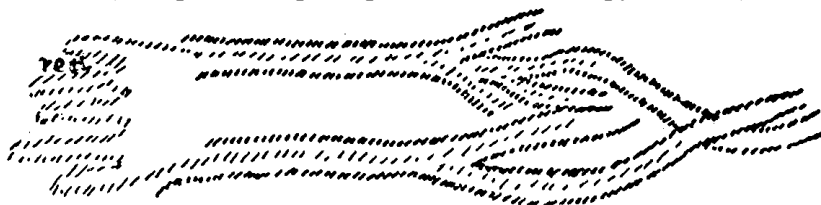
Никой никога не може да е видял атоми, защото те са предположения, измислици на ума. Следователно, независимо от Реалността трябва да има някакъв подтик, който внушава на хората да скриват атомен свят. Нещо трябва да подбужда в тях склонността да измислят атомен свят - самата природа не ги води до формиране на атомна картина на самата нея, разбира се! С опитен физик - и тук не говоря хипотетично, защото наистина съм разисквал такива теми с физици - с някой опитен физик всеки може да поговори за тези неща, защото всеки има повърхностни

знания по физика. Физикът никога не би могъл да нападне атомизма! Той ще трябва да каже - какъвто и настина бе изводът, достигнат от проникателните физици през 80-те години на изминалото столетие: Атомизмът е предположение, една хипотеза по която се работи, която дава основа за изчисления; но нека бъдем съвсем ясни, че не се занимаваме с никаква Реалност. Сериозните физици биха предпочели да се придържат към възприеманото със сетивата, но отново и отново, както котката пада на краката си, те се връщаха до атомизма.

Често се е споменавало за тези неща откакто изнесох лекциите върху "Теософията на Розенкройцерството" в Мюнхен, и ако сте изучили развиващото се през годините ще знаете, че зачатъците на физическото тяло са били дадени на човека на Стария Сатурн, че след това той е преминал през еволюциите на Старото Слънце и на Старата Луна, и че тогава, по време на Лунния период той приел в своя организъм, в съществуващото от неговия физически организъм по онова време своята нервна система.

Обаче би било напълно погрешно да си представяме, че през епохата на Старата Луна нервната система е била подобна на това, което застава днес пред анатома или физиолога. В епохата на Старата Луна нервната система присъствала само като първообраз, като имагинация. Тя не е станала физическа, или по-добре казано, минерална в химически смисъл, допреди Земния период. Цялата разклонена нервна система, която сега имаме в нашето тяло, е продукт на Земята. През Земното развитие е била включена минерална материя в имагинативните първообрази на нашата нервна система, така както и в другите първообрази. Ето как е възникнала нашата сегашна нервна система.

Материалистите казват: С тази нервна система аз мисля, или възприемам. Ние знаем, че това са глупости. За да добием вярна представа за процеса, нека нарисуваме движението на някои нерви в организма (виж диаграмата). А сега нека проследим различни нерви, преминаващи през организма, и изпратим разклонения, като клони. И така, всеки нерв има стъбло, от което се разгръщат клони; тези клони влизат в съседство с други и после едно друго влакънце продължава по своя път. (Диаграмата е, разбира се, само много груба скица).

Как човешкият душевен живот тече в тази нервна система? Това е въпрос от първостепенно значение. Ние не можем да формираме вярно схващане тук, ако обърнем внимание само на будното дневно съзнание; но ако човек помисли за момента, в който заедно със своите Аз и астрално тяло се измъква от тялото и следователно също и от нервната система, и особено за мига в който се вмъква в тялото при събуждането, той ще има специфично изживяване. По време на сън, в своя Аз и астрално тяло той е бил извън своите нерви; той се вмъква отново в нервите и фактически е вътре в тях през своя буден живот; в акта на събуждане той се чувства вливащ се, така да се каже, от вън в своите нерви.

Процесът на събуждане е много по-сложен, отколкото може да се предаде в диаграма. През деня, заедно със своята душа, човекът е вътре в тялото си, изпълвайки го до крайния предел на нервите. Това не е като че ли физическото тяло е изпълнено с нещо като недиференцирана мъгла; органите и различните органични структури са проникнати поединично. Както прониква в различните органи, човекът също се вмъква и в сетивните нервни влакна, чак до най-външните разклонения на нервите.

Нека се опитаме на го изобразим по-добре. Отново ще направя скица, но мога да я начертая само като нещо подобно на огледално отражение. Мога да я нарисувам само от външната страна, докато в действителност би трябвало да се начертае отвътре. Предположете, че тук (диаграмата малко по-нататък) е астралното тяло, и тук са сетивните "антенки" протегнати от него. Всичко което рисувам е

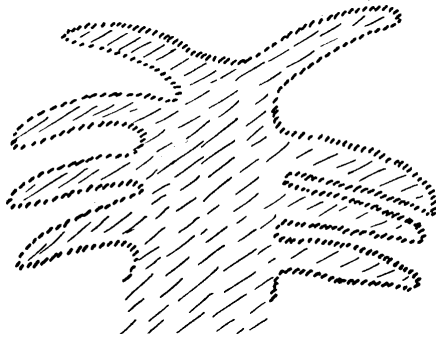
астралното тяло. Скицирани са определени антенки в нервните влакна.

Сега предположете, че ръкавите на палтото ми бяха защити и вмъквах ръцете си в палтото - представете си, че имах сто ръце и исках да ги вмъкна по този начин в онова, което играе ролята на чувал. С тези сто ръце бих опрял до местата, където ръкавите са защити. По същия начин прониквам във физическото тяло, леко до краищата на нервните влакна. Докато съм в процес на вмъкване, не чувствам нищо; само когато достигна точката, където ръкавите са защити, аз чувствам нещо. Същото е с нервите; ние чувстваме нерва само в точката, където той свършва. През целия ден сме вътре в нервната субстанция, докосвайки краищата на нервите през цялото време. Човек не усеща това съзнателно, но то така или иначе се изразява в неговото съзнание. Сега хората мислят със своите Аз и астрално тяло и можем следователно да кажем: Мисленето е дейност, която се пренася от Аза и астралното тяло към етерното тяло. Нещо от етерното тяло също играе роля - най-малкото неговото движение. Причината за съзнанието е, че в процесите на

мисленето непрекъснато стигам до някоя точка, където се появява удар. Аз се сблъсквам в безкраен брой точки, но не го съзнавам. Това става съзнателно само в случай, когато някой съзнателно преживява процеса на събуждане; когато съзнателно се вмъкне в мрежата на своите нерви, той се чувства, сякаш е бил убоден навсякъде.

Някога познавах един интересен човек, който бе постигнал съзнание за това по необичаен начин. Той беше изтъкнат математик, запознат с цялата област на математиката по онова време. Той, разбира се, също се занимаваше и с диференциално и интегрално смятане. "Диференциалното" в математиката е атомното, най-малката единица, която може да се формулира - не мога да кажа повече за това днес. Въпреки, че това не беше изцяло съзнателно преживяване, този човек имаше усещането за убождане навсякъде, когато бе погълнат от изучаването на диференциалното смятане. Ако това изживяване не се издигне до съзнанието по правилен начин, чрез такива упражнения като дадените в книгата "Как се постигат познания за висшите светове?" - много странни неща могат да се случат. Този човек вярваше, че чувства диференциалите навсякъде в себе си. "Аз съм натъпкан, изпълнен с диференциали", казваше той. "Нямам нищо интегрално в мен." И още повече демонстрираше по много остроумен начин, че беше изпълнен с диференциали!

Сега се опитайте ясно да си представите тези "убождания". Какво прави човек с тях, ако те не достигат до неговото съзнание?

Той ги изхвърля в пространството, запълва пространството с тях - и тогава те са атомите. Това, в действителност, е произходът на атомизма. Ако пред вас има огледало и вие нямате представа, че това е огледало, несъмнено ще повярвате, че там, отвъд, има друга група хора. По същия начин човекът смята, че цялото пространство е запълнено с онова, което той самият изхвърля в него. Целият този процес на нервите се връща отразен обратно в човека благодарение на факта, че той се изправя пред него (като нещо подобно на бариера). Но той не го съзнава и

затова счита цялото заобикалящо ни пространство за изпълнено с атоми.

Привидните атоми са убежденията, направени от неговите нервни окончания. Самата природа никъде не ни задължава да приемем съществуването на атомите, но човешкият характер го прави. В момента на събуждането човек потъва в своето собствено същество и вътрешно усеща безкраен брой пространствени точки в себе си. В този момент той е точно в същата позиция, като че ли се приближава до огледало, блъска се в него - и осъзнава, че не може да отиде по-нататък. По същия начин, в момента на събуждането човек достига до своите нервни окончания и знае, че не може да отиде отвъд тях. Цялата атомна картина е като отразяващ екран. В мига, в който човек осъзнава, че не може да отиде зад него, той вече знае как стоят нещата. А сега да помислим за казаното от св. Мартин, което съм цитирал при предишни поводи. Какво казва ученият: Анализирайте природните явления и ще намерите атомен свят! Ние обаче знаем, че атомният свят просто не е там; истината е, че единствено нашите нервни окончания са там. Какво тогава има там, където се предполага, че е атомният свят? Там няма нищо! Трябва да останем при огледалото, при нервните окончания. Човекът е там, и човекът е отразяващ уред. Когато това не се знае, всякакви видове неща се предполагат, че лежат зад него. Въз-

никва материалистичният възглед за света, докато в действителност човекът е този, който трябва да бъде открит. Но това не може да се случи докато се казва: Анализирайте природните явления - понеже това води до атомизма. Би трябвало по-скоро да се каже: Опитайте се да отидете отвъд онова, което е само подобие, опитайте се да видите през образа! И тогава няма да се каже: ...и ще намерите атомен свят, а по-скоро: ... и ще намерите човека! А сега си припомнете онова, което св. Мартин каза като един вид пророчество, без самият той да го разбере напълно: "Dissipez vos tenebres materiels et vous trouverez l'homme." Това е точно същото нещо, но то може да бъде разбрано само с помощта на разгледаното от нас.

Чрез начина, по който свързваме Духовната Наука едновременно с Естествената Наука и също с нейните грешки, ние задоволяваме копнеж, съществувал винаги откакто има хора, подразбирали лъжовността на модерния материалистичен възглед за света. Когато помислим за свойствения характер на нашата собствена концепция за света, фактът от неизмеримо значение, който ни поразява, е този: Духовната Наука е тук, защото е била жадувана от онези, които са имали чувство за Истината, за Истината която единствена може да донесе онова, от което съвременното човечество се нуждае.

В лекцията утре ще ви покажа защо непременно трябваше да възникне грешка, когато през XIX век бе направен опита със Спиритуализма. Посочвал съм ви по много начини, че ставаше въпрос за внушения, отправяни от живи хора, а се вярваше, че въздействията идват от мъртви- те. Мъртвите могат да бъдат достигнати само чрез оттегляне в онези членове на човешкото душевно същество, които могат да се издигнат извън физическото тяло. Животът на човешкото същество между смъртта и новото раждане може да се узнае само чрез онова, което може да се изживее извън физическото тяло; следователно медиумите - използвайки думата в нейния истински смисъл - не могат да служат за тази цел. Повече за това утре, когато казаното ще бъде свързано също и с темата за живота след смъртта.

ЧЕТВЪРТА ЛЕКЦИЯ

Искам днес да добавя определени неща като продължение на казаното в тези лекции за развитието на духовния живот през XIX век.

Трябва да насочим нашето внимание, от една страна към ролята на материалистичния възглед за света и опита, направен да се противодейства на неизбежното навлизане на този материалистичен поглед от духовното Движение на XIX век; и по-нататък, как от различни страни сред Окултистите бе направен един опит да се спаси

човечеството от цялостно потъване в материализма. От друга страна, ще бъде добре да свържем с тази тема изучаването на въпроси, с които подробно се занимаваме точно сега. Това ще ни помогне да разберем характера на онези въздействия и сили, оказващи външно влияние на физически план по начин, който вече ни струваше много разисквания и - поне така предполагам - ще ви причини много напъгане на мозъка. (Намек за дискусиите, състояли се по онова време във връзка с определени вътрешни дела на Обществото - бел. англ. пр.)

Съществува свързваща линия между определени важни фактори в духовното развитие на XIX век и въпросите, с които сега се занимаваме. Длъжен съм да направя голям завой днес и ви моля да разгледате различните сведения, които ще изнеса, с определена предпазливост по простата причина, че те се отнасят за теми по които, както ще осъзнаете, понастоящем може да се знае само съвсем малко. По-късно те ще се окажат напълно потвърдени.

Ще вземем за наша отправна точка факта, че XIX век бе епохата, когато материализмът като мироглед възникна в естествения ход на развитието, и че средата на този век беше времето, когато цялото човечество щеше, така да се каже, да бъде поставено на изпитание с настъпването на материализма. Материализмът щеше да застане на хоризонта

като Цирцея (или Кирка - митична гръцка магьосница, превърнала с измама другарите на Одисей в прасета, но надхитрена от него с помощта на Хермес /виж "Одисея" на Омир, глава X/ - бел. бълг. пр.), като изкусителка, и човешките склонности и чувства сякаш да свършат буквално влюбени в нея. Затова наистина може да се каже, че хората на XIX век бяха влюбени в материализма.

От друга страна сме виждали как до голяма степен материализмът заслужава похвала. Като метод, материализмът направи възможни големите постижения на естествената наука, които с цялото си техническо, икономическо и социално значение не биха били възможни, ако способностите на душата, необходими за материалистично наблюдение на света, не се бяха развили. Имаше съчетание на два фактора. От една страна, еволюцията на човечеството трябваше да стигне в своя ход до точката, където материалистичните обяснения бяха неизбежни, когато изучаването на природата бе доведено до по-далечен етап. Искрените мислители не можеха да не достигнат до материализма, ако възприемеха определени методи на изследване, основани на естествената наука; защото материализмът бе добър като метод за изследване и разкриване на тайните на материалния свят. Това бе единият аспект, излязъл наяве. Другият

беше този, че сърцата и душите на хората бяха така при- годени, че да ги накарат да обичат материализма. Всичко клонеше към него. Всички фактори се съчетаха, за да поставят хората на изпита- нието, така да се каже, на материалистичния възглед за света.

Вече съм ви разказвал за онези сред окултистите които, така да се каже, имаха отговорността да се погрижат човечеството да не потъне изцяло в материализъм, за опита направен с медиумизма, и ви показах, че медиумизмът доведе до отклонения. Вече съм посочвал едно от най-значимите от тези отклонения. Беше странно, че медиумите навсякъде твърдяха, че са способни да дадат сведения, откровения от царството на мъртвите, царството в което хората живеят след смъртта. Най-не-обикновеното от всичко, в допълнение на вече казаното, беше че тези съобщения идващи чрез медиумите - уж от царството на мъртвите - навсякъде издаваха силно пристрастен характер. Можете да прегледате всички тези съобщения, направени от медиуми и ще откриете, че те винаги имат силно пристрастен характер точно където се засяга животът на душата след смъртта.

Във важни кръгове, където се използваша медиуми, бяха направени изявления, които у старите езотерици - т.е. онези, които не желяха определени окултни истини да се направят публични - станаха причина за вцепенение от ужас. Мога да посоча причината за тяхното ужасяване по следния начин.

С цел да бъдем съвсем ясни по темата, моля прочетете курса от лекции, които изнесох във Виена през 1914 год., озаглавен "Вътрешната същност на човека и живота между смъртта и новото раждане". Тези лекции съдържат много важни факти, които изникват, когато някой достигне царството на мъртвите по правилния начин чрез поставяне самия себе си в състояние, при което те могат да му говорят.

Но в много широки кръгове, където се използваша медиуми, бяха направени откровения от много различен вид. Ако прочетете внимателно повечето литература, събрана от съобщенията на различните медиуми, ще откриете - особено когато тези медиуми са били направлявани от душите на живи хора - че всичко има силно тенденциозен характер. Бяха дадени такива описания на живота след смъртта, които, ако ги сравните с казаното в лекциите от Виена, се оказват изцяло погрешни. Вие ще доловите също и склонността у различните медиуми да не се допуска нищо относно повтарящите се животи на Земята да излезе на яве. Винаги когато медиумите твърдяха, че са им говорили мъртвите, те описваха живота след смъртта по такъв начин, че изводът беше: не може да има повтарящи се Земни животи! В развитието на медиумизма имаше склонност да се изказват

погрешни твърдения точно за най-важните аспекти на живота между смъртта и новото раждане - особено да се изказват твърдения, които изключват факта на прераждането. Искане се чрез медиумите да се говори с такова въздействие. С други думи определени хора, които използват тази тенденция в изпълнението на свои особени цели, желаеха чрез медиумите да се разгласяват откровения, насочващи ченяма повтарящи се Земи животи. Следователно желанието бе да се използват медиумите с цел да се застане срещу учението за повтарящи се Земи животи.

Това бе много поразителен факт, един факт, причинил на десните окултисти най-голям ужас от всички, защото те самите бяха група, съучаствала за използването на медиумизма и причиненото от него - а то се използваше да служи на пристрастни интереси, вместо на непредубедената истина.

Всички тези неща станаха възможни, защото склонността към материализъм бе така силна у хората. А казаното във Виенските лекции относно живота между смъртта и новото раждане е несъвместимо с каквато и да е форма на материализма като възглед за света. Но един човек може да бъде материалист в своя начин на мислене и да вярва на казаното от различните медиуми за живота след смъртта, понеже то в действителност е само вид разкрасен материализъм, срамуващ се да се нарече такъв, и затова той прибегва до медиумите, за да събере оттук-оттам нещо относно духовния свят. Материализмът следователно беше

фактор, който се взе под внимание, и онези които го взеха в предвид сполучиха най-много.

Освен всичко това имаше и нещо друго. Дори и сред онези, които знаеха нещо за духовните светове, възникна голямо объркване в течение на XIX век по отношение на тема с която, ако едно духовно Движение би искало да има истински прогрес, е абсолютно необходимо да бъде наясно. Объркването се дължеше на факта, че Ариман и Луцифер постоянно бяха смесвани. Хората вече не бяха способни да правят разлика между тях. Принципа на злото и характерното за злото - това го разбираха, и не виждаха нужда от ясно разграничаване. Дори Гьоте бе неспособен да различи Ариман - когото той наричаше Мефистофел - от Луцифер. В Гьотевото представяне те бяха неразличими, понеже Мефистофел е смесица, кръстоска между Ариман и Луцифер. В XIX век хората нямаха способност да направят разграничение между представителите на двата духовни потока - между Ариман и Луцифер. Сега мога само да

направя определени изказвания по тази тема днес, но по-късно ще мога да ги доразвия и тогава ще стане възможно те да бъдат потвърдени.

Когато става въпрос за яснота относно духовния свят, много зависи от способността да се прави разлика между Ариман и Луцифер. Ето защо ще се прави строго разграничаване между фигурите на Ариман и Луцифер в изображенията в нашата сграда. (Първият Гьотеанум, по-късно унищожен при пожар. Статуята сега стои в специална стая във втория Гьотеанум. - бел. англ. пр.) Липсата на ясно различаване на тези две сили води до особен вид объркване в духовните разбирания. Ако Ариман и Луцифер са смесени, както са те в Гьотевия образ на Мефистофел, опасността е тази, че Ариман постоянно ще се явява във формата на Луцифер. И не се знае за някого дали се занимава със самия Ариман или с Луцифер във формата на Ариман. Ариман желае да насади неистини чрез материалистичния възглед за света. Но материалистичният възглед за света не би довел до последствието споменато вчера, ако хората само се придържаха към нишката на мисленето. Без това така значимо мислене, материализмът не може да бъде преодолян. Но ако Ариман и Луцифер се смесват, човекът е склонен да приеме материалистичната картина на света, която му се представя, защото Луцифер идва на помощ на Ариман и възниква определено силно желание у него да вплете определени заблуди под маската на истини в неговото схващане за света.

Развива се забележителна тенденция, а именно да се прикриват заблуждения, които наистина биха могли да виреят само в епохата на материализма - някой би могъл да каже в епохата на Аримановата измама

- защото Луцифер му помага отвътре. Ариман се промъкна в понятията, формирани от външните явления, и заблуждава хората за тях. Но човекът би прозрял тази измама, ако Луцифер не го подтикваше да придаде сила на определени материалистични факти в своя възглед за света.

Това беше ситуацията, в която хората бяха въввлечени в течение на XIX век и онези, които желяеха, можеха да се възползват от нея. Личност, способна да прозира такива неща, можеше да се заеме да засили тенденцията с посока наляво. Това не би било толкова просто нещо, ако през XIX век хората не бяха в позиция, в която можеха лесно да бъдат заблудени в резултат от смесването на Ариман и Луцифер.

И така можеше да се случи, че определени изцяло материалистични натури да имат достатъчно луциферически елементи в себе си, за да не вярват в материализма, и да се опитат да намерят в самия материализъм духовно схващане за света. Само помислете за това -

XIX век можа да роди тип хора, чиито глави пораждаха напълно материалистичен начин на мислене, но чиито сърца копнееха за духовното! Когато нещата стоят така, такъв човек ще се постарее да намери духовното в самата материалност и ще направи усилия да придаде на духовното материалистична форма.

Ако се случеше зад такъв тип човек да стои някоя личност, която да вижда в същината на такива въпроси, тази последната имаше много лесна плячка. Защото, ако е в интересите на тази личност, тя можеше да предизвика такъв човек да заблуждава другите, като представя духовното в материална форма, и похватите планирани да измамят тези други хора тогава да могат да подействат. Тези мерки успяват най-добре, когато са осъществени точно на правилното място, когато се предават на хората истини и за тях е открит пътят към нещата, за които жадуват. По този начин определени духовни истини можеха да бъдат изнесени за човечеството и една едностранна тенденция се насочваше в определена посока; от една страна се съобщаваха истини - с материалистична окраска, но въпреки това истини - и от друга страна, на определено място, се внасяше нещо, което съвсем неминуемо водеше до заблуждение, но не можеше лесно да бъде открито.

Това е, което се случи при книгата на Синет "Езотеричен Будизъм". Синет я написа - но зад него бе онзи, когото той наричаше свой "инспиратор", и когото познаваме под по-късната маска на Махатма-индивидуалност. Синет беше журналист и следователно бе пропит с материалистичните тенденции на XIX век; той бе личност, чиито мозък клонеше изцяло към материализъм, но в него също присъстваше и копнежът за духовен свят. Следователно той имаше влечение към

търсенето на духовния свят в материалистична форма, и така беше лесно за гореспоменатата индивидуалност, в чиито интереси бе да използва материализма по този начин за свои собствени специални цели, да развие в книгата на Синет "Езотеричен Будизъм" привидно духовно учение с крайно материалистична окраска.

Сега вие може би ще кажете: "Но книгата на Синет безспорно не съдържа материалистично учение!" Фактът, че това не се забелязва - в това имаме същността на целия проблем! Всичко е украсено и прикрито и може да се разбере само когато някой знае миналите събития, за които точно говорим.

Разбира се, учението за членовете на човешкото същество, доктрината за Кармата и прераждането са истини. Но тук е вмъкнат материализъм във всички тези истини. В книгата на Синет "Езотеричен Будизъм" едно истинско духовно схващане е смесено с крайно материалистична

насока - съчетание, което не е лесно да се открие, защото едва ли имаше някой, който би могъл да забележи, че нещо изцяло материалистично се е прокраднало в едно духовно учение - нещо, което бе материалистично не само в интелектуален смисъл, но и материалистично като противоположност на духовен възглед за света. Имам предвид казаното в "Езотеричен Будизъм" за "Осмата Сфера". (Виж бележките след края на петата лекция - бел. англ. пр.)

Тук имаме учение, което съдържа много верни неща, и в което е вмъкнато това напълно материалистично и заблуждаващо изложение за Осмата Сфера. Това достига най-високата си точка в твърдението от "Езотеричен Будизъм", че Осмата Сфера е Луната. Благодарение на журналистическите качества и на добрия стил в който е написана, книгата привлече огромно внимание и заплени много сърца. Следователно тези читатели възприеха не истинското учение за Осмата Сфера, а странното твърдение на Синет, че Луната е Осмата Сфера.

И така я имаше "Езотеричен Будизъм" на Синет. Книгата бе написана по времето, когато Блаватска, след всички събития за които ви разказах, бе вече вкарана в едностранчивата сфера на влияние от онези индийски окултисти, които принадлежаха на левицата и имаха свои собствени специални цели. От това следва, че в "Езотеричен Будизъм" са дадени учения относно устройство на човека, и относно реинкарнация и Карма. Следователно тя е написана в противодействие на онези, които искаха да оставят знанието за прераждането да изчезне. Това ще ви покаже също колко силно се водеше конфликтът. Блаватска беше свързана с Американски спиритуалисти, които искаха да оставят учението за прераждането да изчезне. Медиумизмът беше средство за тази цел и така бе възприет този метод. Когато Блаватска

се разбунтува, тя бе отстранена и попадеше все повече и повече под влиянието на индийските окултисти; тя бе отведена в ръцете им. Това доведе до конфликт между американските и индийските възгледи в сферата на окултизма. От една страна, имаше силна тенденция да се остави учението за прераждането да изчезне от сцената; от и друга, подтика да се внесе това учение в света, но под форма, която използва материалистичната наклонност на XIX век.

Това беше възможно, ако учението за Осмата Сфера се представеше така, както Синет го представи в книгата "Езотеричен Будизъм". Има определен брой други факти, които може би са от достатъчна важност, за да бъдат поне посочени - защото аз не искам да ви шокирам чрез казаното, а да обясня духовния принцип, върху който е основано нашето собствено становище.

Две трудности възникват като резултат от начина, по който учението за Осмата Сфера е представено в книгата на Синет. Една от тези трудности е била създадена от самата Блаватска. Тя знаеше, че написаното от Синет е погрешно (Виж бележките след петата лекция - бел. англ. пр.), но от друга страна тя бе в ръцете на онези, които желяха лъжливото учение да бъде наложено на човечеството. Затова тя се опита - както можете да прочетете в "Тайната Доктрина" - тя се опита да поправи по определен начин тази концепция за Осмата Сфера и нещата свързани с нея. Но го направи по такъв начин, че предизвика объркване. Оттук има известно несъответствие между "Езотеричен Будизъм" на Синет и "Тайната Доктрина" на Блаватска. Блаватска коригира по начин, който всъщност засили пристрастието си към левите индийски окултисти. Тя се опита с много специфични средства, както след малко ще видим, да позволи повече от истината да излезе наяве, за да засенчи грешката. Следователно, тя беше длъжна в отговор да създаде противотеза, защото от позицията на индийските окултисти би било много опасно да се остави истината да бъде разкрита по този начин.

Тя се зае да създаде тази противотеза - малко по-малко ще разберем това - следвайки определен курс. Тя стигна по-близо до истината за Осмата Сфера отколкото беше Синет и създаде тази противотеза, давайки израз в "Тайната Доктрина" на ред злоупотреби с темите за Юдаизма и Християнството, примесени с определено учение за естеството на Йехова. По този начин, каквото бе оправила от едната страна, тя се опита да го балансира от другата, така че да не бъдат причинени твърде много вреди на течението на индийския окултизъм. Тя знаеше, че такива истини не остават само теории или пък без ефект, както други теории касаещи физическия план. Теории като онези, за които говорим, проникват в живота на душата и оцветяват разбиранията и чув-

ствата на хората; наистина те бяха обмислени да обърнат душите в определена посока. Цялата работа е неразрешима бъркотия от заблуди. Елена Блаватска не знаеше, разбира се, че движещите сили зад двете тенденции бяха отправени към определена цел, а именно да подхранват този особен вид грешки вместо истината, да подхранват грешки от такъв род, които могат да бъдат благоприятни за материализма на XIX век - такива грешки, каквито са възможни само при силен прилив на материализъм. Тук имате едната страна на ситуацията.

От друга страна, "Езотеричен Будизъм" на Синет, а също и в известно отношение "Тайната Доктрина" на Блаватска бяха направили голямо

впечатление, особено на хората, наистина решени да търсят духовен свят. И това естествено отново разтревожи онези, които имаха основание да се тревожат при възможността да се появи едно Окултно Дви- жение с такава източна насоченост.

Тук много безсмислени нападки бяха отправени към Блаватска, към Синет, към Теософското Общество и т.н. Но сред различните атаки, направени срещу Теософското Общество в течение на времето, имаше някои, които произлизаха от добре осведомени, но пристрастни среди. Тенденцията на Англиканския духовен живот беше да се допусне колкото се може по-малко от източното учение, колкото е възможно по-малко от каквото и да е учение за повтарящите се Земни животи да стане достояние на широката публика.

Няма съмнение, че сред онези, които от становището че там има опасност за Християнството в Европа поставиха себе си в опозиция на източното учение, имаше хора, които могат да бъдат наречени "Христиански езотерици". Християнски езотерици, свързани с Висшето Духовенство на Църквата, се противопоставиха имайки това в предвид. (Сравни К. Дж. Харисън в "Трансцедентната Вселена", Лондон, 1893 год. Виж също бележките след края на петата лекция - бел. англ. пр.) И от този кръг дойдоха изявления, предназначени да задържат потока на източно мислене, произхождащ от Блаватска и Синет, и от друга страна да подхранят във външния свят такъв вид езотеризъм, планиран да скрие учението за повтарящите се Земни животи. Да се слее определена насока на мислене с обичайната в Европа форма на Християнството - такава бе целта на тази група. Тя желаше учението за повтарящите се Земни животи - което беше крайно необходимо да се разгласи - да бъде оставено извън сметките. И един метод, подобен на използвания в случая на Синет, бе пуснат в действие.

Трябва да подчертая още веднъж, че онези, които направиха съответната подготовка, вероятно не бяха съвсем наясно за това, че бяха инструменти на индивидуалност, стояща зад тях. Точно както Синет не

знаеше нищо от истинската насоченост на стоящите зад него, така и онези, свързани с Висшето Духовенство на Църквата, не знаеха много за причината за цялата история. Но те съзнаваха, че това което вършеха не можеше да не направи голямо впечатление на окултистите, и това твърдо ги убеди да подкрепят насоката на онези, които бяха решени да отстранят учението за повтарящите се Земни животи.

Ако след тези предварителни указания се насочим към разглеждането на една отделна заблуда в книгата на Синет, ние намираме учение, че Осмата Сфера се проявява първостепенно в Луната; че Луната с

нейните влияния и въздействия върху хората фактически е Осмата Сфера. Изразено в тази форма, това е лъжа. Тук е същественият момент. Ако в изследването на въздействията на Луната започнем от предположението на Синет, щяхме да бъдем вкарани в сериозна грешка, възникваща от материалистичното мислене и която не е лесно откриваема. Какво тогава беше нужно, за да се покаже истината? Беше нужно да се посочи вярното положение на нещата относно Луната като противоположност на погрешното представяне в "Езотеричен Будизъм" от Синет.

Прочетете четвърта глава, отнасяща се по този въпрос, от "Въведение в Тайната Наука". Моята цел там бе да опиша как Луната се отделя от Земята. Аз придадох особено значение на факта, че отделянето на Луната трябва да се опише с максимална яснота. Важно е да посочим тук истината като противоположност на заблудата. И така, за да се отблъсне индийското влияние, беше нужно да се опише в цялата си яснота мястото на Луната в Земната еволюция. Това бе едно от нещата, които трябваше да се направят в моята книга "Въведение в Тайната Наука".

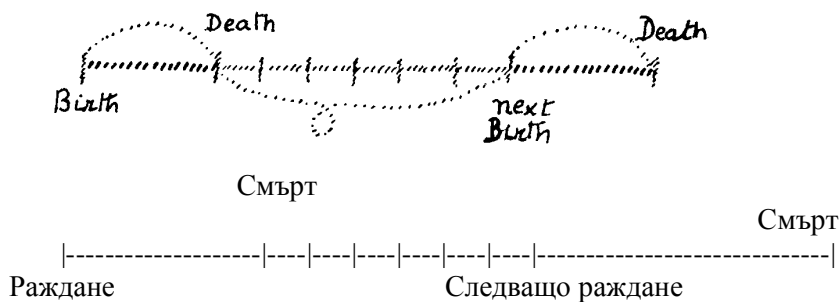
Другото необходимо нещо ще ви стане ясно, ако помислите за хората, за които точно говоря, хора които бяха също под определено ръководство, и които не желяха учението за повтарящите се Земни животи да се разпространи сред хората като истина, защото считаха, че това ще измени формата на Християнството, обичайна за Европа и Америка. Те се захванаха за работа по особен начин, начин който можем ясно да разпознаем, ако опишем как тези окултисти се заловиха да опровергават "Езотеричен Будизъм" от Синет. Окултистите, свързани с Висшето Духовенство на Църквата, се наеха със задачата да оборят "Езотеричен Будизъм" на Синет и "Тайната Доктрина" на Блаватска.

Всъщност, голямо добро бе направено по отношение на твърдението на Синет за Осмата Сфера, защото погрешността на посоченото за Осмата Сфера и Луната бе изтъкнато особено остро от тази страна. Но в същото време това беше съчетано с друго учение. Твърдеше се от тези среди, че човекът е свързан с Луната не по описания от Синет начин, а по по-различен. Наистина, този по-различен начин не бе подробно

описан, но можеше да се долови, че тези хора бяха осъзнали нещо за процеса на Лунното отделяне от Земята, както съм го представил в книгата "Тайната Наука". Но те придадоха голямо значение на следното, казвайки:

Земята - и преди всичко човека - никога не са били свързани с другите планети на Слънчевата Система . . . по тази причина човекът никога не е живял на Меркурий, Венера, Марс или Юпитер. От тази страна

следователно силно се подчертаваше, че няма връзка между човека и другите планети на Слънчевата Система. Но това е най-добрия начин да се внедри още една заблуда в света, и да се разпростре най-голямата възможна тъмнина върху учението за прераждането. Другата заблуда, заблудението на Синет, действително поддържаше учението за реинкарнацията, но в материалистична форма. Заблудата, състояща се в твърдението, че през своята Земна еволюция човекът никога не е имал каквито и да било връзки с Меркурий, Венера, Марс, Юпитер и т.н. – всъщност това заблудение беше разпространено навсякъде не от онези, които му дадоха гласност, а от стоящите зад тях. Те бяха онези, които работеха върху душите на хората по такъв начин, че тези души никога не биха могли сериозно да повярват в прераждането. Следователно това, на което строго се наблягаше от тези кръгове, беше че човекът никога не е бил свързан с друга планета освен със Земята, нито е имал нещо общо с другите планети на Слънчевата Система. Ако помислим за човека, какъвто е той между раждането и смъртта, можем да си представим, че по отношение на своята еволюция той се намира под въздействието на Духовете на Формата. Това е посочено също и в "Тайната Наука". Но ако след това помислим върху неговия живот между смъртта и следващото раждане, трябва да се вземе предвид един съществен факт, а именно, че сферите на дейност на тези Духове на Формата се разпределят в седем категории, само една от които е определена за Йехова, а именно отнасящата се главно за живота между раждането и смъртта. Другите шест категории Духове на Формата водят живота между смъртта и новото раждане.

Това може да бъде открито само ако проучим живота между смъртта и новото раждане. Точно както Йехова имаше нещо общо със Земята и всъщност направи жертвата да отиде на Луната, за да неутрализира определени неща в Земята еволюция, така трябваше да направят това и другите Духове на Формата с останалите планети. Но този факт трябва да се прикрие, трябва да бъде пазен в тайна, ако се желае да не се дава на човека идеята за повтарящи се Земни животи; и освен това

скриването трябва да бъде наистина ефективно; трябва да се предизвика по този начин хората да не са наясно с тайната, за която говорят. Защото, ако те са отклонени от истинската перспектива за живота между смъртта и новото раждане, без тази тайна тяхното внимание ще бъде приковано върху живота между раждането и смъртта и те няма да допускат медиуми да ги убеждават да повярват, че животът след смъртта просто е продължение на живота на Земята.

През всички неща, случили се в тази област, протичаше огромно количество интриги. Понеже, естествено, всеки окултист зает с нещо от този род знаеше, ако принадлежеше наляво, в каква посока той трябва да насочи мислите, за да съгласува също и чувствата, и по този начин да отвлече вниманието на хората от определени тайни, за да не излязат те на бял свят.

Това е което всъщност се случи, и можете да прочетете за него в съответната литература. Често ще намирате твърдението, че човекът няма нищо общо с другите планети в нашата Слънчева Система - но подразбиращото се от това е: Нищо общо с водещите Духове на тези планети на нашата Слънчева Система. Това силно се изтъкваше, за да не развият хората представи, които биха ги довели до осъзнаване правдоподобността на учението за прераждането. И така, другата задача бе да се представи истината като протиположност на заблудата. Ако прочетете "Тайната Наука", отново ще намерите подчертаване на факта, че е необходимо за човека да отпътува от Земята, защото трябва да прекара част от своя живот на други планети. Книгата "Тайната Наука" се занимава в детайли от една страна с неговите отношения с Луната, от друга страна с отношенията му с планетите.

Какво тези хора тръгнаха да постигат, може да се посочи накратко така: те също се възползваха от материалистичния възглед на времето. Защото ако представите нещата така, както аз съм го направил в "Тайната Наука", ще покажете какво трябва да се извърши в еволюцията на нашата Земя чрез връзката и с планетите. Другите планети също принадлежат на еволюцията на Земята. За материалиста, тези планети се движат в пространството като прости парчета материя. И така, в описването на техните функции в духовната еволюция на човечеството, ще

трябва да се върнем до тяхната духовна същност на Същества, към Духовете на планетите.

Виждате чрез това как духовното Движение беше заклещено по този начин между две установени намерения, едното стремящо се към изкривяване на истината за Луната, а другото към изопачаване на истината за планетите. Това беше ситуацията в края на XIX век. Елена

Блаватска и Синет изопачиха истината за Луната; другите се заловиха да изкривят истината относно връзката на планетите с еволюцията на Земята. Не си мислете, че е лесно положение да си заклешен между два такива потока; понеже ние тук работим с окултизм, а където е намесен окултизма е необходима повече сила за схващане на неговите истини, отколкото за разбиране на обикновените истини на физическия план. Затова има също в действие и далеч по-голяма сила на заблуда, която е крайно необходимо да се прозре. Това не е лесно, понеже по-голямата сила изисква да и се противодейства. От една страна, истината за Луната е забулена от изопачаването, а от друга, също и истината за планетите. Така бяхме заклепени между две заблуди в изгода на материализма. Първо, ставаше въпрос да се вземе предвид произлизащото от източната страна, която бе отговорна за поддържането на заблудата относно Луната, с цел да представи източното учение за пре-раждането. Учението за факта на реинкарнацията бе вярно, разбира се, но скоро ще видим колко голяма отстъпка е направена пред материализма в "Езотеричен Будизъм" - както бе наречена книгата. От другата страна имаше желание определена форма на Католически Езотеризъм да се предпази от пристъпа на индийско влияние, и там повече от всякога беше в действие тенденцията да се остави цялата духовна действителност, свързана с еволюцията на планетарната система като цяло, да бъде потопена в материализма. Мисията на Духовната Наука беше заклешена между тези две течения. Това бе положението, пред което бяхме изправени тогава. Навсякъде имаше в действие големи сили, стремящи се да направят ефективно едно или друго въздействие.

А сега е време да се покаже в какво отношение това изкривено учение за Луната е много специална отстъпка пред материализма и как начинът, по който после бе поправено от Блаватска, всъщност направи нещата дори още по-зле, защото от една страна, с голяма дарба за окултизм - каквато Синет не притежаваше - тя коригира неговите твърдения, но от друга страна използва отделни методи, посредством които грешката можеше да се запази дори още по-сигурно.

Първото съществено нещо е да различим доколко учението на Синет за Осмата Сфера е заблуда. Тук трябва да имате силно впредвид учението относно целия процес на еволюция на Земята, а именно учението, че

планетата Земя е преминала през еволюционните периоди на Стария Сатурн, Старото Слънце, Старата Луна, преди навлизането и в нейния сегашен етап. Трябва да си припомните, че устройството на Старата Луна е било в основата си различно от това на Земята. Минералното царство е било прибавено за пръв път през Земния период, и

съставляващото материалния свят на физическия план е изцяло наситено с минералния елемент. Всичко което възприемате в растителното, животинското или човешкото царство е минералния елемент, който е бил внедрен в тях. Вашето тяло е "минерализирано" напълно. Онова, което не е минерално - Лунната природа, Слънчевата природа - е представено там само скрито. Ние виждаме само минералното, земното. Това трябва категорично да не се забравя, ако започвайки от това, което човекът фактически е сега на Земята, ще търсим отговор на въпроса: Какво е това в човека, което е наследството на Старата Луна?

Както виждате, подготовката за нашето настоящо проучване бе вече направена отдавна. Вътре в човека, какъвто е той сега, присъства Старата Луна, но под форма, която трябва да се изобрази като несъдържаща нищо минерално. Ако си представите Земния човек по такъв начин, че да виждате само неговата минерална част, трябва да си представите Лунния човек вътре в него. Само че няма нищо минерално в този Лу-нен човек, затова той не може да се види с физически очи, а само с духовен поглед. Лунната форма лежи в основата на определени съставни части на физическия човек, съдържа се вътре в него, но може да бъде доловена само от окото на ясновидеца. Излишно е да се казва, че съществуващото вътре е присъствало на Старата Луна. Но само си припомнете как са виждали на Старата Луна. Виждали са чрез имагинативно познание - в надигащи се, вълнуващи се образи. Те все още присъстват днес, но за да се видят, е необходимо поне атавистично ясно-видство. Човекът на Старата Луна би могъл да се възприеме само чрез атавистично ясновидство, което в онази епоха е било нормалната способност за виждане. Затова също и всичко свързано с тази еволюция на Старата Луна може да се види само в имагинации, с древното зрително ясновидство. Никога не трябва да се мисли, че Лунният човек може да се създаде на минералната Земя; той е продукт на Старата Луна и като такъв може да бъде видян в имагинативното ясновидство. И така във връзка със Старата Луна трябва да си представим, че цялата околна среда е била видима за имагинативното ясновидство на Лунния човек - точно както нашето обкръжение, с растенията, животните, реките, планините, е видимо за физическите очи.

Сега знаем, че силите съдържащи се в Старата Луна неминуемо са се появили отново в Земния еволюционен процес, но че Земната еволю-

ция би била обречена да загине, както съм показал в "Тайната Наука", ако тези Лунни сили впоследствие не бяха си отишли. Те не можели да продължат своето съществуване вътре в Земните сили. Но защо? Спо-

мнете си, че цялата планета Земя трябвало да приеме в себе си минералното царство, и така да бъде минерализирана. Докато Луната е била част от Земята, Лунните сили все още били вътре в Земята. Но тези сили трябвало да бъдат отстранени, и затова самата Луна била длъжна да се раздели със Земята, защото не можело да съществува в минерализираната Земя; иначе хората нямало да могат да се развиват така, както те действително се развиват. Говорил съм за всичко това в книгата "Тайната Наука". А сега си спомнете точно казаното от мен днес - че тази Луна може да се възприеме само чрез имагинативно ясновидство. Следователно, ако си представите как човекът се е развил като Земен човек с устройство, пригодено за възприемане с физически сетива, ще разберете, че той никога не би могъл да види отделянето на Луната. Отделянето на Луната и също нейното място там отвън в Космоса биха могли да се доловят само ясновидски. Човекът бил устроен така, че целият процес на отделяне на Луната можел да бъде видян само с ясновидски поглед, и влиянията, тогава произтичащи от Луната, биха могли да бъдат само онези на Старата Луна - така да се каже въздействия, които работили по такъв начин в човека, че наред с другите неща, да породят в него имагинативно ясновидство.

Опитайте си да си представите положението в онова древно време! Ситуацията била такава, че "човекът" можел да възникне, че душите можели да слязат от планетите и т.н. - но Луната трябвало да работи като Луна и то по такъв начин, че силите в човешкото същество, каквото то е слязло, да бъдат същите сили като присъстващите на Старата Луна, която предхождала Земята. Никой освен надарения със зрително ясновидство не можел да вижда тази Луна.

След това, като материално явление съпътстващо този процес на заминаване на Лунните сили, се случило нещо друго. Вече съм ви разказвал как Яхве е свързан с Луната. Случилото се било това, че заради връзката на Яхве с Луната тя също била направена материална, била минерализирана, но с материя много по-плътна от Земята. Затова каквото може да се види днес като физическа Луна, и заради което може да се приеме, че Луната съдържа минерален елемент, трябва да се проследи назад до делата на Яхве, чрез когото определени елементи били добавени към Старата Луна.

Обаче така силите на Старата Луна били отслабени, и сега работят по съвсем различен начин. Останала ли Луната неминерализирана, силите и биха работили по такъв начин, че нейните лъчи щяха винаги да про-

буждат старото имагинативно ясновидство у хората, и въздействието на Луната върху волята щеше да направи хората сомнамбули в най-висша степен. Това било предотвратено чрез минерализацията на Лу-

ната. Старите сили сега не могат повече да се развиват по подобен начин.

Това е истина от огромно значение, защото сега ще осъзнаете, че е било нужно Луната да бъде минерализирана, за да не работи по стария начин. И така, когато говорим за Луната като повторение на Старата Луна, трябва да говорим за небесно тяло, което е невидимо за физическите очи, което е част от духовния свят, макар и само от подсъзнателния духовен свят, доловим за зрителното ясновидство. Следователно трябва да имаме предвид нещо духовно, когато говорим за повторение на Старата Луна; минералното в сегашната Луна е било прибавено към духовното и не принадлежи на Луната, когато Луната се засяга в стария смисъл.

Как да се превъзмогне материализма на XIX век? Неговите привърженици със сигурност нямаше да повярват, че зад материалната Луна лежи най-важният остатък от старата, неминерализирана Луна; те никога не биха повярвали в подобно нещо. Така бе направено отстъпване пред материализма чрез говоренето само за физическата, материализирана Луна. Ето защо когато Синет говореше за Луната, той пропускаше духа. В "Езотеричен Будизъм" той просто казва, че материята на Луната е далеч по-плътна от тази на Земята. Това е така, дори трябва да бъде така, но че окултната действителност която посочих е скрита отзад - този факт той пропусна изцяло. Следователно той направи отстъпка с това, че говори само за материята на Луната. Но духовността зад Луната там не се взема в предвид; тя в основата си не принадлежи на Земята, и е свързана много повече със Старата Луна, отколкото със Земята. Този факт беше напълно скрит, и последствието бе от огромно значение; защото Синет така представи един верен факт - а именно, че Луната има нещо общо с Осмата Сфера - в крайно погрешна светлина и го изкриви с голямо умение. Той пропусна всяко споменаване за духовния аспект на Осмата Сфера, а именно, че Осмата Сфера, за представител на която бе набедена Луната, е онова, което се крие зад Луна-та, и той нарече Осмата Сфера поставеното там всъщност да неутрализира, да отблъсква въздействията на Осмата Сфера. Както вече чухме, материята на Луната е там, за да неутрализира Осмата Сфера, да я направи неефективна.

Хората не осъзнават какво щеше да бъде въздействието на Осмата Сфера, ако материята е била отхвърлена от Луната. Цялото естество на човешката душа щеше да стане съвсем различно на Земята, и че това

не се е случило се дължи на факта, че материя с по-голяма плътност е била вградена в Луната. Онова, което всъщност прави Осмата Сфера неефективна, а именно нейната материя, Синет нарича Осмата Сфера, и

което е в действителност Осмата Сфера, а именно силите на Старата Луна, той скрива. Често използвана хитрост в окултизма е да се казва нещо, което по принцип е вярно, но то да се представя по такъв начин, че е абсолютно погрешно - простете парадокса! Грешно е да се каже, че материалната Луна е Осмата Сфера, защото всъщност тя е неутрализаторът на Осмата Сфера. Но там е представено за съвсем вярно, че "Луната" е Осмата Сфера, защото Осмата Сфера е центрирана в Лу-ната.

И така, стигнахме до мястото, където можем да кажем по-точно отколкото досега беше възможно, какво е всъщност Осмата Сфера. Това е тема, най-тясно свързана с духовния аспект на еволюцията през XIX век.

ПЕТА ЛЕКЦИЯ

Наистина е много трудно да се говори за т.н. Осма Сфера, засегната открито за пръв път от Синет - не може да се каже, че той даде "информация" за нея, тъй като казаното от него бе едно заблуждение. (Виж бележките в края на тази лекция - бел. англ. пр.) Със сигурност вие можете да осъзнаете защо е трудно да се говори по тази тема, защото отново трябва да изтъкнем, че нашият език е бил пригоден към външния, материален свят, а Осмата сфера се считаше за нещо тайно допреди да бъде спомената от Синет.

Затова няма много думи, които могат да се използват за характеризиране на Осмата Сфера. Фактът, че всяко споменаване бе избягвано толкова дълго време, също ще ви даде възможност да осъзнаете какво е за-месено, когато някой говори за нея. Следователно ще трябва да вземете афористичните забележки, които ще направя днес, за нещо като встъпително описание, дадено наред с темата за отхвърляне на определени споменавания, и което за начало може да бъде само малък принос по въпроса. Да се надяваме обаче, че по-нататък ще има подходящи поводи да се каже още. На основа казаното в последната лекция и също, до известна степен, при по-ранните случаи, ще се опитам да характеризирам нареченото "Осмата Сфера", за да може да имаме основа за описване на развитието на духовното Движение през XIX и началото на XX век.

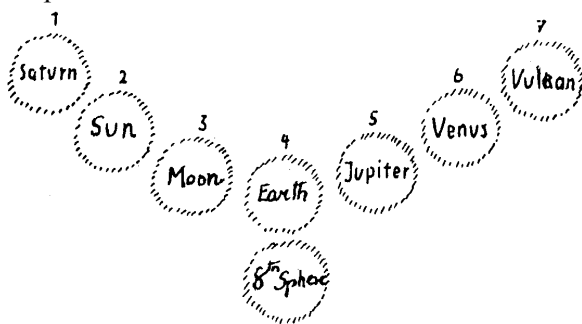
Вие ще сте схванали от лекцията сфера, че Осмата Сфера не може да бъде нищо принадлежащо на материалния свят, тъй като ви показвах как най-голямото заблуждение в изложението на Синет е, че физиче-

ската Луна е пряко свързана с Осмата Сфера, и се опитвах да направя разбираемо как същинската основа на грешката се състои във факта, че тя сочи към нещо материално и физическо.

От това ще можете да предположите, дори и да не разберете напълно, че нареченото Осма Сфера не може пряко да има нищо общо с каквото и да било в материалния свят - т.е, каквото може да се възприеме от човешките сетива и измисленото на основата на сетивното възприятие няма място в Осмата Сфера. Затова ще бъде безполезно да търсим Осмата Сфера където и да е в материалния свят.

Сега имате указания, чрез които можете да се приближите мислено до представа за Осмата Сфера. Аз казах, че Осмата Сфера има нещо общо с остатъка от Старата Луна и нейната еволюция. Толкова можете да съберете от изследванията, които провеждаме в течение на времето. Опитайте се да изясня в лекцията вчера, че на Старата Луна естественият човешки метод на възприятие е бил зрителен и имагинативен по характер, затова всяка реалност разпозната в Осмата Сфера трябва да бъде открита с такъв поглед. С други думи: трябва да се вземе за дадено от самото начало, че Осмата Сфера е открита по пътя на зрителни имагинации.

Как се случи така, че изразът "Осмата Сфера" влезе в употреба? Знаете, че човешката еволюция преминава в своя ход през седемте сфери на Сатурн, Слънце, Луна, Земя, Юпитер, Венера, Вулкан. Ще считаме, че освен тези седем сфери има още нещо друго, което лежи извън тях и все пак е по някакъв начин свързано със Земята. Сега тук имаме сфера, видима само за зрително-имагинативното ясновидство, която стои там като Осма Сфера върху и над седемте, представляващи обсега на отредената и правилна еволюция на човечеството.

1. Сатурн	7. Вулкан
2. Слънце	6. Венера
3. Луна	5. Юпитер
4. Земя	

Осмата Сфера

Всичко в такива скици са изцяло, разбира се, във форма на диаграма; човек е задължен да нарисува отделни сфери, които могат само да бъдат наблюдавани всяка вътре в другите. Тъй като несъмнено сте схванали от нашето изучаване, че докато човек е вътре в материалния свят, прави своите наблюдения чрез сетивата и мисли с интелекта, той стои в Четвъртата Сфера, Земната Сфера. Ако той развие своите душевни способности достатъчно, за да е способен да вижда Третата Сфера, Лунната Сфера, тогава той прави далечен полет - но не в пространствен смисъл. Той наблюдава, не от друго място, а говорейки физически, говорейки пространствено, от същото място. Тези седем сфери следователно би трябвало да се нарисуват една в друга. Те са последователни етапи и стадии на еволюцията и по принцип такава диаграма няма друга стойност, освен за да каже някой: човешките същества се развиват от раждането до седмата година в първи етап, от седмата до четиринайстата година във втори етап и т.н. Съществува, което се развива от първата до седмата си година не може да се счита за отделно от съществуващото, развиващо се от седмата до четиринайстата година. Също така не е правилно да се мисли за седемте последователни сфери на етапите на човешката еволюция като за отделени една от друга.

Това ще ви загатне, че Осмата Сфера се наблюдава вътре в Земната Сфера. Не е правилно тя да се чертае отгоре или отдолу; за да се изобрази реалността, би трябвало тя да се нарисува в Земната Сфера. Често съм давал един груб пример, за да изразя какво се има предвид тук. Точно както физическият въздух е около нас, така и Духовното е около нас; ние трябва да търсим Духовното вътре в онова, което е в действителност физическо в нашето обкръжение. Оттук трябва да се предположи, че точно както духовното е около нас, също така трябва да търсим Осмата Сфера в нашата околна среда. Това означава, че би трябвало да се развие орган, позволяващ на човека да възприема Осмата Сфера, точно както неговите физически сетива му позволяват да възприема материалната Земя. Тогава той би могъл да преживява Осмата Сфера напълно съзнателно; но несъзнателно той е винаги вътре в нея - точно както ние сме винаги във въздуха, дори и ако не го съзнаваме. И ако сме развили орган за изживяване на Осмата Сфера, ние я усещаме около нас. Така че ако Осмата Сфера трябва да бъде описана, очевидно тя трябва да се опише като реалност, в която живеем през цялото време.

А сега, както казах, всичко което мога да направя в това въвеждащо изучаване е да дам някакви общи сведения - останалото ще излезе наяве докато напредваме. Най-напред, вие можете да разберете, че ка-

квото е около нас като Осма Сфера е достъпно за имагинативно-зрителното ясновидство. Да се развие имагинативно ясновидство без възприемането на нещо от Осмата Сфера е невъзможно. Причината, поради която е толкова трудно да се говори по теми като Осмата Сфера е, че наистина ясно и проникателно ясновидство се притежава от толкова малко хора. В Осмата сфера ние трябва да работим с имагинации, и каквото представлява основното естество на Земната еволюция - т.е. Четвъртата Сфера - не присъства в Осмата Сфера. Основното естество на Четвъртата Сфера е устроено, както показах вчера, чрез внедряването на минерала в това световно тяло. Че сме способни да живеем на Земята се дължи на факта, че тази Четвърта Сфера е била минерали-зирана: ние живеем в минерализирана околна среда; възприеманото чрез физическите сетива може да бъде съгласувано от интелекта. Но ние трябва да разберем, че минералният елемент е напълно липсващ в Осмата Сфера.

Когато мисловно изключим минералния елемент, всичко което остава е предишният етап на еволюцията на Старата Луна, защото откъде би могло да произлиза нещо друго? Но еволюцията продължава; нещо, което е видимо с имагинативното, зрително ясновидство не би могло да бъде нищо друго, освен остатък от Старата Луна - това не би била Осмата Сфера. Всичко, което може да се каже ще бъде, че нещо е оставено от Третата Сфера.

За да подразберем фактите, отнасящи се за Осмата Сфера, нека имаме предвид следното: В хода на своята правилна еволюция, Третата Сфера е станала Четвъртата Сфера; с други думи, извършил се е преход от третото елементарно царство - защото така трябва да го наричаме - към минералното царство. Бил е прибавен минералният елемент. Другояче би трябвало да считаме Старата Луна за субстанция, имагинативно възприемаема! Следователно трябва да се приеме, че правилният напредък от Старата Луна към Земята, от Третата към Четвъртата Сфера, се състои в това, че което е било преди само имагинативно възприемаемо е станало материално възприемаемо, т.е. се е минерализирало. Като Осма Сфера там остана, преди всичко, елементът на Старата Луна, но благодарение на особеното събитие, че този елемент на Старата Луна претърпя промяна. Какво се случи за да може Четвъртата Сфера да възникне от Третата е ясно описано в книгата "Тайната Наука", където е казано, че към дейността на Духовете на Движението се прибавя онази на Духовете на Формата, под чието водачество се е състоял целият процес на преобразуване. Можем следователно да кажем, че Четвъртата Сфера последва Третата чрез факта, че Духовете на Формата прибавили своята дейност към тази на Духовете на Движението.

Ако Духовете на Формата били извършили всичко, което тяхната свойствена природа желае и при това е способна да постигне, когато мисията на Третата Сфера е била завършена в Космоса, Четвъртата Сфера щяла да възникне съвсем естествено от Третата Сфера. Това е ясно. Но ние знаем, че работят Луциферически и Ариманически духове - и те задържат за себе си нещо от субстанцията на Старата Луна, измъкват го, така да се каже, от Духовете на Формата. Фактът, че Лу-цифер и Ариман правят това е показателен за същностната им природа. Така, докато Третата Сфера напредва към по-нататъшен етап, нещо е изтръгнато от Духовете на Формата от Луцифер и Ариман; в онази част, която е измъкната, проникват Луцифер и Ариман вместо Духо-вете на Формата. Действията на Луцифер и Ариман се прибавят към онези на Духовете на Движението и като резултат, Осмата Сфера възниква от Третата.

Тогава там трябва да е нещо друго, не просто Старата Луна, и това "нещо друго" възникващо наред с Четвъртата Сфера е представено от факта, че минералната субстанция, както тя възниква, е изтръгвана в момента на раждането на Четвъртата Сфера. Така, когато минералът се ражда от имагинативната субстанция, той е грабнат от Луцифер и Ариман и превърнат в имагинация. Вместо една Земя, възникваща от останалата субстанция на Старата Луна, се оформя космическо тяло, чието раждане се дължи на факта, че субстанцията изтръгната от Земята се превръща в нещо, което се равнява на Старата Луна.

Сега си спомнете как описвах условията на Старата Луна в моята книга "Тайната Наука". На Старата Луна все още нямало нищо минерално. Присъствала ли минерална субстанция, това световно тяло щяло да бъде Земя, а не Луна. Четвъртата Сфера възниква с раждането на минералния елемент. Към това Луцифер и Ариман се приближават, сграбчват минералната субстанция от Четвъртата Сфера и я вливат в Третата Сфера, повтаря се Старата Луна, но сега с материя, принадлежаща по правило към Земята.

Забележете добре това: вместо там да има чисти имагинации, имагинациите се съгъстват от вливането на минерален елемент, изтръгнат от Земята. Така се създават съгъстени имагинации. Следователно ние сме въввлечени в свят на съгъстени имагинации, които не са лунни по харак-тер, защото са били съгъстени от материалност, принадлежаща на Земя-та. Те са призраци, привидения - с други думи, зад нашия свят има свят на призраци, създаден от Луцифер и Ариман. Позволете да го изразя схематично така: На Старата Луна присъствали определени картини. Те трябвало да преминават на Земята като нещо, видимо навсякъде. Но Луцифер и Ариман ги задържали за себе си.

Луцифер и Ариман изтръгнаха от Земята определени нейни съставки и ги направили имагинации, така че тези Земни субстанции станали не Земни образувания, а Лунни образувания. В нашата Четвърта Сфера, следователно, се внедрява малко по малко сфера, която е всъщност Лунна сфера, но е запълнена със Земна субстанция и е следователно лъжливо творение във Вселената. Към Седемте Сфери се добавя една Осма, създадена в противодействие на напредващите Духове. Неизбежното последствие от това е, че Духовете на Формата трябва да водят битка на Земята за всяко късче субстанция, годно за минерализация, за да не би то да им бъде измъкнато от Луцифер и Ариман и пресъздадено в Осмата Сфера.

Следователно наистина нашата Земя - Четвъртата Сфера - не е само това, което изглежда на външен вид. Ако тя наистина беше съставена от атоми, във всички тези атоми щяха да бъдат внедрени образувания, принадлежащи на Осмата Сфера и видими само със зрително ясно-видство. Тези образувания присъстват навсякъде; така също присъства и фантомообразното съдържание на Осмата Сфера, която следователно може да бъде виждана точно както се виждат действителните привидения. Всяко земно същество и съществуващо са въввлечени тук. Луцифер и Ариман непрекъснато се стремят да изтеглят от Земните субстанции каквото могат да грабнат, за да формират своята Осма Сфера която, след като е достатъчно напреднала, ще бъде отделена от Земята и ще поеме по свой собствен път в Космоса заедно с Луцифер и Ариман. Излишно е да се казва, че тогава Земята ще премине в Юпитер като същински труп. Но човекът, както осъзнавате, има своето установено място в цялата Земна еволюция, тъй като така и така е минерализиран. Ние сме обзети от минерализиращия процес, който самият е въввлечен в тази битка, така че и късчета от тази субстанция могат да бъдат непрестанно изтръгвани от нея. Следователно самите ние сме въввлечени в битката. Луцифер и Ариман се борят с Духовете на Формата с намерението навсякъде да изтръгнат минералната субстанция от нас.

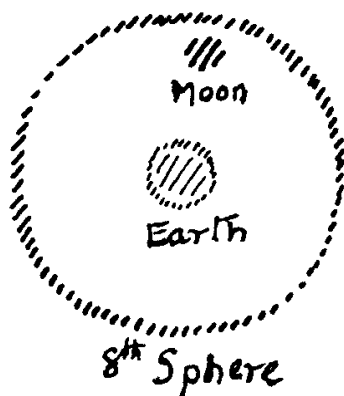
Но силата на процеса варира в различните части на нашия организъм. Ние сме разнообразно устроени; някои от нашите органи са по-съвършени от другите. Най-съвършен от всички е нашият орган на мисленето, мозъкът и черепът, и там борбата за която говоря е най-силна, точно защото тази човешка глава, този човешки мозък, е оформен така, какъвто е; и той е оформен така, защото на това място в нашето тяло Луцифер, а също и Ариман, са имали най-голям успех в изтръгването на минералната субстанция от нас. Физическата субстанция там е по-одухотворена от където и да е другаде.

Образуването на нашия череп се дължи на факта, че той е там, където най-много е било изтръг-

нато от нас. Оттук следва защо именно чрез главата ние можем да се освободим от нашия организъм в най-висока степен. Ние можем да се извисяваме нагоре в мислите, можем да различаваме доброто и злото. И поради самата тази причина, Луцифер и Ариман там имат най-голям успех в изтръгването на субстанциалността; в т.н. най-благороден орган на човека те са способни да изтръгват най-много от минерализираната субстанция. Тази алхимия, чрез която минералната субстанция се прехвърля в Осмата Сфера, се случва през цялото време зад кулисите на нашето съществуване. За начало, аз просто съобщавам сведения; потвържденията ще се очертават все по-ясно като продължим нашето изследване.

Ако всичко течеше гладко за Луцифер и Ариман, ако те бяха способни навсякъде да изтръгват толкова, колкото от органа на главата, Земната еволюция скоро щеше да достигне точка, където Луцифер и Ариман можеха да успеят в унищожаването на нашата Земя и в отвеждането на цялата еволюция на световите в Осмата Сфера, така че Земната еволюция като цяло щеше да поеме по различен курс. Затова Луцифер се стреми да разгърне своята най-голяма мощ на мястото, където човекът е най-уязвим, а именно в своята глава. Крепостта, която е най-лесна за превземане от Луцифер, е човешката глава; и всичко, което е подобно на главата по отношение разпределението на минералния елемент, така че той да може да бъде измъкнат по същия начин, е наравно изложено на опасността от изпращане в Осмата Сфера. Последствието от това намерение на Луцифер и Ариман е не друго, а възможните страшни образи как цялата еволюция на човечеството може да изчезне в Осмата Сфера, така че тази еволюция би поела по различен курс.

Виждате, че това е било намерението на Луцифер и Ариман от началото на Земната еволюция - да позволят всичко от тази еволюция да изчезне в Осмата Сфера. Следователно е било необходимо да се създаде противотежест от онези Духове, принадлежащи към йерархията на Духовете на Формата. Външната противотежест, създадена от тях, се състояла в това: в "пространството", така да се каже, на Осмата Сфера е било вмъкнато нещо, което работи срещу тази Осма Сфера. За да представим това правилно, трябва да покажем Земята тук, и Осмата Сфера тук (виж диаграмата). Осмата Сфера принадлежи на нашата физическа Земя в посочения смисъл. Ние сме обкръжени навсякъде от имагинации, с които целта е непрекъснато да се изтегля минералната материалност.

Едно под друго:

Луна

Земя

Осма Сфера

В това лежи причината за жертвата, направена от Яхве или Йехова - изпращането на субстанция далеч по-плътна от другата минерализирана субстанция. Това било установено от Яхве като Луна, като противодействащ фактор. Това е субстанция с извънредна плътност - и тази плътност бе описана от Синет като субстанция от далеч по-плътен физично-минерален характер, отколкото съществува където и да е на Земята. Ето защо Луцифер и Ариман не могат да я разтворят в техния свят на имагинации. И така тази Луна обикаля наоколо като кълбо плътна материя, твърда, сгъстена, неразрушима. Ако четете достатъчно внимателно ще намерите, че дори описанията на Луната, дадени от физиците, съвпадат с това. Всичко, което било подходящо на Земята е било изтеглено и поставено там, за да има достатъчно физическа материя, негодна за изтръгване. Когато погледнем Луната, виждаме там във Вселената субстанция, далеч по-силно минерализирана, далеч по-плътна физически, отколкото съществува където и да е на Земята. Яхве или Йехова тогава трябва да

се разглежда като онова Същество, което дори във физическата област осигурява това, да не може цялата материалност да бъде отнесена от Луцифер и Ариман. И след това, в правилното време, по равноправен начин същият Дух ще се погрижи Луната да

се върне отново в Земята, когато Земята е достатъчно силна да я приеме, когато опасността е предотвратена от развитието, състояло се междувременно. (Виж лекцията на Рудолф Щайнер "От отделянето на Луната до завръщането на Луната", изнесена в Дорнах на 13 Май 1921 год.)

Това се отнася за външната, физико-минерална област. Но в човешката област също било нужно да се създаде противотежест на стремежа, насочен към човешката глава. Точно както във външния свят материалността трябвало да бъде сгъстена, така че Луцифер и Ариман да не могат да я разтворят чрез тяхната алхимия, така и в човешкото същество трябвало нещо да бъде установено срещу органа, който най-лесно може да бъде атакуван от Луцифер и Ариман. Яхве следователно трябвало да се погрижи, точно както бе направил по отношение на минералната област, да не може всичко да се поддаде на атаките на Луцифер и Ариман.

Той трябвало да се погрижи да не може всичко в човека, произлизащо от главата, да стане плячка на Луцифер и Ариман; да не зависи всичко от дейността на главата и от дейността на външно-насочените сетива, защото тогава Луцифер и Ариман биха били победители. Било необходимо да се създаде противотежест в областта на земния живот, така че там би трябвало да има в човешкото същество нещо изцяло независимо от главата. И това било постигнато чрез работата на добрите Духове на Формата, които внедрили принципа на Любовта в принципа на наследствеността на Земята. С други думи, сега в човешката раса има нещо независимо от главата, което преминава от поколение на поколение и има своите най-дълбоки основи във физическата природа на човека.

Всичко свързано с размножаването и наследствеността, всичко независимо от човека в смисъл, че той не може да го проникне със своето мислене, всичко, което е дарът на Луната в небесната твърд - това в човека е което произлиза от принципа на Любовта, проникнал в процеса на размножаване и онаследяване. Оттук и яростната битка, преминаваща през историята, битката водена от Луцифер и Ариман срещу всичко, което идва от тази област. Луцифер и Ариман искат да наложат на човека изключителна власт на главата, и насочват своите атаки чрез главата срещу всичко, което е чисто естествено влечение. Тъй като каквото е наследствена субстанция на Земята не може да бъде

изтръгнато от тях. Каквото е Луната в небесата, това в човека е наследствеността долу на Земята. Всичко обосновано с наследствеността, всичко не натоварено с мисленето, което е свързано вътрешно с физическата природа - това е принципа на Яхве. Принципът на Яхве разгръща своята най-

голяма активност там, където природата работи като природа; там е, където Яхве излива в най-голяма степен Любовта, която е негово естествено качество, за да създаде противотежест на безлюбовността, обикновената мъдрост, на Луцифер и Ариман.

Ще бъде необходимо да навлезем много старателно в темите, наскоро представени от съвсем различни гледни точки, за да покажем как в Луната и в процеса на човешкото онаследяване са били създадени прегради за Луцифер и Ариман от Духовете на Формата. Ако мислите позадълбочено по тези теми ще откриете, че нещо от огромна важност се съдържа в дадените сведения.

Сега за да достигнем най-накрая някаква степен на разбиране, към въпроса трябва да се подходи от доста различно становище. Ако си спомните казаното в "Тайната Наука" за еволюцията на човека през етапите на Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна, ще осъзнаете, че в тези етапи не може да става въпрос за свобода. В онези други етапи човекът е обхванат от паяжината на необходимостта. За да може той да бъде узрял за свободата, минералната природа трябвало да бъде включена в него; той трябвало да стане същество, проникнато от минералния елемент. Затова човекът може да бъде обучен за свободата само вътре в земно-материалния свят.

Това само по себе си показва огромното значение на земно-материалния свят. Онова, което трябва да се придобие от човечеството - свобода на волята - може да се постигне само по време на Земната еволюция. В етапите на Юпитер, Венера и Вулкан на хората ще им е нужна тази свобода на волята. Следователно, когато разглеждаме въпроса за свободата, ние сме в сфера от огромна важност; тъй като знаем, че Земята е родителят на свободата точно защото Земята е тази, която внедрява в човека физико-минералния елемент.

От това ще разберете, че произтичащото от свободната воля трябва да бъде отгледано в сферата на Земята. За Третата, Втората и Първата Сфера е невъзможно да използват нещо, произхождащо от принципа на свободата. Но усилията на Луцифер и Ариман са да изтеглят свободната воля на човека, и каквото произтича от нея, в Осмата Сфера. Това означава, че човекът е непрекъснато изложен на опасността от изтръгване на свободната му воля от него и от изтеглянето и от Луцифер и Ариман в Осмата Сфера.

Това се случва, ако елементът на свободната воля е преобразуван, например, в зрително ясновидство. Когато случаят е такъв, човек е вече в Осмата Сфера. Това е тема, по която на окултистите никак не им се иска да говорят, защото тя е ужасна, страшна истина. Моментът, когато свободната воля е преобразена в зрително ясновидство, развиващото се

в човешкото същество става плячка на Луцифер и Ариман. То веднага е грабнато от тях и по този начин отвлечено от Земята. Виждате от това как, чрез оковаването на свободната воля, се създават призраците на Осмата Сфера. Луцифер и Ариман постоянно са ангажирани в оковаването на свободната воля на човека и в призоваването на всякакви неща пред него, за да откъснат каквото той изработва от тези неща и да го оставят да изчезне в Осмата Сфера.

Когато ясновидството във всичките му различни форми се развива в наивни, лековерни, суеверни хора, често се случва тяхната свободна воля да бъде пожертвана. Тогава Луцифер начаса се хваща за нея, и докато тези хора си мислят, че са имали опитност за безсмъртие, то истината е, че в своите видения те виждат част, или продукт, на своите изтръгнати и приготвени за Осмата Сфера души.

Можете да си представите от това колко дълбока бе загрижеността на онези, направили компромис със съгласието си чрез медиумизма всички видове истини за духовния свят да бъдат дадени на обществеността, когато откриха, че медиумите вярват в това, че им говорят мъртвите. Но окултистите знаеха, че случващото се между медиумите и живите хора е това, че потокът на свободната воля се влива в Осмата Сфера. Вместо да бъде създадена връзка с Вечността, медиумите свидетелстваха точно за онова, което непрекъснато изчезваше в Осмата Сфера.

От това ще осъзнаете, че Луцифер и Ариман имат ненаситно желание да вкарат колкото се може повече в Осмата Сфера. Макар, че Гьоте смесваше Луцифер и Ариман един с друг, той въпреки това описва правилно как една душа е изтръгната от ноктите на Мефистофел-Ариман! Най-голямата печалба за Луцифер и Ариман би била, ако можеха някога да успеят да вземат цяла душа за себе си; тъй като по този начин такава душа би изчезнала в Осмата Сфера и би била загубена за Земята еволюция. Най-голямата победа за Луцифер и Ариман би била един ден да могат да твърдят, че безкраен брой мъртви са преминали в тяхната сфера. Това би била тяхната най-величествена победа. Още пове- че, че има начин за постигането и. Луцифер и Ариман могат да кажат: Човешките същества копнеят да узнаят нещо за живота между смъртта и новото раждане. Следователно ако им

кажем, че научават нещо от мъртвите, те ще бъдат задоволени и ще отправят своите чувства към царството, от което са им направени съобщенията като идващи от мъртвите. Затова, ако желаем сърцата и умовете на хората да бъдат водени към Осмата Сфера, нека да им кажем: ние ви казваме нещо, което идва от мъртвите. Ние ще завладеем хората със заявяването, че мъртвите са в нашето царство.

Този дяволски план - защото тук наистина си имаме работа с дявола - бе приведен в действие от Луцифер и Ариман, когато на окултистите им хрумна да се опитат да постигнат нещо чрез медиумизма. Луцифер и Ариман инспирираха медиумите, чрез които нагласиха цялата работа, за да може хората да бъдат водени към царството от което се твърдеше, че им говорят мъртвите. Луцифер и Ариман можеха тогава да дадат отражение върху техните души. Окултистите се разтревожиха, когато видяха по какъв курс поеха нещата, и се посъветваха помежду си как да се отклонят от него. Дори принадлежащите към левицата осъзнаха какво се случваше, и казаха: Ние ще направим нещо различно! Представяше се благоприятна възможност чрез появата на забележителна личност, а именно Елена Блаватска. И сега, след като планът бе прозрян и окултистите по Земята повече не му помагаша, Луцифер и Ариман се принудиха да преследват своята цел по друг начин.

Материализмът бе излязъл на сцената в естествения ход на Земната еволюция. Следователно за да се вземе предвид минерализирания процес на еволюция, беше нужно вниманието на хората да се съсредоточи изцяло върху материални неща. Чисто и просто това е материализма! Окултистите, които имаха свои собствени специални цели, казаха: Много добре, ние ще се осланяме на материализма. Ако обаче вземем материализма в неговата чисто земна форма, хората неминуемо ще открият един ден чрез своето мислене, че атоми не съществуват - така че това няма да бъде много плодородна почва. Но човешкото мислене несъмнено може да бъде заблудено, ако материализмът се направи окултен. Най-добрият начин да се направи това е да се представи Сферата, която трябва да бъде създадена като противотежест на Осмата Сфера, за самата Осма Сфера! Ако можеше хората да бъдат доведени да вярват, че материалността създадена като противотежест на Осмата Сфера е самата Осма Сфера, това ще надминава всеки мислим земен материализъм! И земният материализъм беше наистина надминат в твърдението, направено от Синет. Материализмът там е пренесен в областта на окултизма.

Блаватска, която дълбоко вникваше в тази фаза на Земята еволюция, предусети нещо от случващото се, след като прозря измамите на онази странна индивидуалност, за която говорих в миналата лекция, и си каза: Това не може да продължава така, както е; то трябва да се промени! Но тя каза това под влиянието на индийските окултисти, принадлежащи към левицата. Тя осъзна, че нещата трябва да се променят, но че трябва да се създаде нещо не лесно доловимо. За да създаде самата тя нещо, което да превъзхожда твърдението на Синет, тя се съгласи с плановете на инспириращите я индийски окултисти. Тези окултисти,

последователи на левия път, нямаха друга цел освен поддържането на своите собствени специални интереси - индийски интереси. Те възнамеряваха да установят навсякъде по Земята система от мъдрост от която Христос, и също Яхве, са изключени. Следователно трябваше да бъде прибавено нещо, посредством което Христос и Яхве да бъдат отстранени.

Тогава бе възприет следният метод. Бе казано: В действителност Луцифер е великият благодетел на човечеството. (За Ариман не се споменава; толкова малко се знаеше за него, че едно име се използваше и за двамата.) Луцифер донася на хората всичко, което те са придобили чрез главата: науката, изкуството, накратко целия прогрес. Той е истинският Дух на Светлината; той е, към когото хората трябва да се придържат. А Яхве - какво е направил той всъщност? Въвел е в хората принципа на физическата наследственост! Той е Лунен Бог, който е внесъл елементи, свойствени на Луната. Оттук и твърдението в "Тайната Доктрина", че хората не трябва да останат верни на Яхве, защото той е само господарят на материалността, на всички низши, земни импулси; истинският благодетел на човечеството е Луцифер. Това блещука през цялата "Тайната Доктрина" и е при това ясно заявено там. И така поради окултни причини Елена Блаватска бе подготвена по такъв начин за да стане мразеща Христос и Яхве. Защото в окултната област такова изказване означава точно същото, каквото и твърдението на Синет, че Луната е Осмата Сфера.

Чрез самото познание можем да се приближим към тези неща - наистина чрез самото познание. Затова когато започнахме периодичното списание "Луцифер-Гнозис", първата статия бе, разбира се, по темата за Луцифер, за да бъде той правилно разбран, защото трябва да се осъзнае, че доколкото той предизвиква дейността на главата, е благодетел на човечеството. Но противотезестта трябваше също да бъде там: Любова трябваше да бъде там като

противотежест. Това бе заявено в най-първата статия в списанието, защото в онзи момент беше крайно необходимо това да се появи. Както виждате, нещата бяха сложни. В основата си, каквото се желаше да се постигне чрез Елена Блаватска беше хората да бъдат заблудени във вярването в Осмата Сфера. Те най-лесно можеха да бъдат заблудени в това вярване, като нещо погрешно им бъде представено като Осмата Сфера. Естествено, хората бяха водени към духовния свят, тъй като "Тайната Доктрина" на Блаватска имаше голямата заслуга чрез нея умовете на хората да бъдат насочвани към духовния свят. Но следваният път беше в изпълнение на особени интереси, не интересите на еволюцията на човечеството като цяло. Всички тези неща трябва точно

да се имат предвид, ако искаме да бъдем съвсем ясни за това кой е здравословният път. Не трябва да приемаме празни приказки без проверка, ако желаем да имаме истински окултизъм; ние трябва да сме твърдо решени да видим нещата ясно. Отделно в настоящия момент от нашето развитие за мен бе необходимо да дам определени насочвания към тези неща, насочвания които могат да бъдат допълнени по някое друго време от неща дори с още по-голямо значение. Трябваше да дам тези насочвания защото, ако ги имате правилно впредвид, ще видите как нашият кораб се е направлявал от началото на нашето Движение - следвайки такъв път, че е вземал под внимание всички погрешни пътища, които могат да бъдат следвани, и всички онези неща, които могат да бъдат заплаха за духовното развитие на човечеството.

Указания за път в духовния свят не трябва да бъдат давани сяпко, и преди всичко не като резултат от възторжен фанатизъм. Ето защо убеждаването трябва отново и отново да се практикува сред вас, мои скъпи приятели, това е крайно необходимо, за да не се оставите да бъдете измамани от онова, което води към Осмата Сфера. И ако отново и отново се казва, че трябва да се проявява повече предпазливост в областта на зрителното ясновидство, обосновааност на това трябва да се приписва само за онова ясновидство, което в отвеждането в духовните светове изключва Луцифер и Ариман - тогава ще се види, че всичко способно да свърже душата с Осмата Сфера трябва да бъде отстранено. Ако тенденцията да се оковава свободната воля в областта на зрителното ясновидство се доказва отново и отново, това е знак, че се прави съпротива по пътя на ясно очертаните усилия на нашето Движение, поради склонността да се оковава свободната воля в зрителното ясно-видство.

Колко щастливи биха били някои хора, ако само можеха да оковат свободната воля! Това беше признак колко много от характерните

черти на другите Движения споменати тук се внасяха в нашето собствено Движение. Това не беше от Блаватска, нито беше отвън, а от самите наши членове с това, че постоянно се правеха нарушения относно нашата цел за постигане. Такива нарушения се правеха и се правят, защото обявления на зрителни ясновидци се приветстват с възторжено учу- дване! Това беше израз на погрешна любов към Осмата Сфера. Когато една или друга личност настояваше: Д-р Щайнер е казал, че това и това би трябвало да се направи, тогава това означава, че еди-коя си личност иска да предаде свободната воля на чуждо влияние, да позволи това да бъде решено не от него, а от някой друг; той иска да направи някой друг отговорен за вливането във физическия свят на готовност да позволи свободната воля да бъде окована. Всеки път, когато хората

дават път на фатализма вместо на вземането на решения със собствената си сила да преценят, те показват своето предразположение към Осмата Сфера. И всичко, което се влива по този начин в Осмата Сфера изчезва от Земната еволюция, не продължава напред по правилния път със Земната еволюция.

Стигнахме до точка, където е наш дълг да вземем под внимание тези неща - това е защото те са били изнесени. Стигнахме до точка, където трябва да обърнем внимание на стрелката на везните, които се люлеят през цялото време между екзотериците и езотериците. Принцип на езотеризма, наблюдаван сред нас е че, принципно казано, окултният живот в неговата истинска същност не може да бъде изразен с думи. Нещата се казват понякога в езотерична, понякога в екзотерична форма и това са, така да се каже, два различни диалекта на един неизразим език. И ако в своето високомерие човек иска да замести екзотеричното с езотеричното, той забравя, че те са два диалекта на един неизразим език и че всичко зависи от това как той е способен да балансира между двата. Но каквото още остава между двата, също трябва да се счита за неизразим език - винаги има нещо, което не може да бъде изразено пряко.

Ако както в книгата "Тайната Наука" се разгласяват определени езотерични теми, трябва да се вземе предвид, че в такава публикация всичко е изразено по такъв начин, че да бъде подходящо за съвременната култура, преобладаваща в не-окултния свят отвън. Когато е казано, че нещо би трябвало да остане езотерично, това просто означава, че би трябвало да остане в кръга на онези, които участват във всичко, представено в сферата на езотеризма. Ако нещата тук се объркат, езотеричното става екзотерично и тогава някой винаги е изправен пред опасност. Това се случва всеки път когато нещо, което

трябва да бъде пазено в ограничен кръг, се изнася в света така, че няма възможност за задържането му.... През годините, в които сме преследвали нашето изучаване на Духовната Наука, съм се стремил да развия нещата по такъв начин, че да може да е ясно на всеки, който наистина навлиза в тях, че те са разбираеми дори преди да бъде постигнато ясновидство. Стараел съм се да не давам гласност на нищо, което не може да бъде достъпно в своята собствена област. Затова следва, че само онези, които желаят да видят как човешките същества преминават в Осмата Сфера, могат да имат някакви сериозни възражения към това духовно-научно Движение. Когато направих обществено достойние най-деликатните факти за всичко относно двете деца Исус, възникна съпротива от група, която нищо не разбираше и още вярваше в медиумизма; докато всеки, който днес изучава Библията достатъчно дълбоко, може да разбере обстоятелствата, които подкрепят твърдението за двете деца Исус. Следова-

телно трябва да заемем нашето становище на принципа да следваме грижливо каквото е изнесено, но да не допускаме да се казва, че то е признато сред нас заради вярата в авторитета. Никога не трябва да се чува фразата, че истините се приемат просто защото аз съм ги казал! Ще извършим прегрешение спрямо истината, кажем ли нещо подобно. Едно или друго нещо може да бъде основано на доверие; но то никога не може да се превърща в принцип. Някой друг може би може по-добре да извърви пътя; но правилото, което всеки би трябвало да спазва е това: да не приема нещата заради авторитета, а да ги проверява.

Потвържденията ще бъдат намерени чрез проверяването. Всеки път, когато думата "доверие" се е използвала сред нас, това е било сигнал за опасност; било е знак, че сме навлезли в период, когато ни заплашват опасности. Отношението, досега преобладаващо сред нас, трябва да се прекрати, тъй като Духовната Наука е основана не върху авторитета, а върху познанието. Времето да бъдем небрежни относно настоящата Духовна Наука свърши. Ще бъдат нашрек врагове навсякъде и ще трябва много да се борим; ще трябва да направим себе си готови да се справим с битката, и когато объркани умове се чувстват принудени да се хвърлят в борбата, това ще даде особена възможност да се развиват на силите, работещи срещу нашето духовно-научно Движение.

Тези неща трябва да се считат като произтичащи от естеството на самата тема. Ще трябва да се подтикнем да вземем всички тях под внимание. Защото Движения с отделни пристрастия намират одобрение и последователи, просто защото винаги има групи от човешки същества тук или там, за чиито интереси подхожда едностранчивост. Човечест-

вото се състои, не е ли така, от групи човешки същества. Ако сега един окултист се привърже към група, той я намира като средство за подкрепа, той има опора от която може да започне, защото тази група му помага. Следователно всеки, който започва от едностранчиво, пристрастно становище, може да очаква някаква степен на съгласие и благо-склонност. Но онзи, който започва от самата истина има, преди всичко, цялото човечество срещу себе си. Истината трябва да завоюва своя територия с пълна безкористност. Ето защо, в същината си, нищо друго не е по-мразено от истината, неукрасената истина. И така може да има много последователи тук и там, които всъщност подхранват омразата дълбоко долу вътре в себе си. Не е чудно, че тази омраза понякога превзема силата, която изгражда стена срещу нея - пробива тази сила, защото омразата се е натрупвала толкова дълго. Такава омраза е много по-широко разпространена отколкото се мисли и е фактор, който трябва да се взема предвид. Навсякъде, където истината се опитва да защити правата си, се правят усилия тя да бъде преобразена и предадена по

такъв начин, че да може някакси да служи на враждебните Сили. И различните усилия, изникващи сред нас в днешно време, трябва да бъдат считани за опит да се изкриви истината, както е представено това тук, и тя да бъде поставена в различен смисъл. Най-коварният начин да се направи това е да се заяви: самото учение е добро, учителят - без стойност. Учението е откраднато от учителя и се правят опити то да се съпостави в някакви други цели. Това, което Луцифер и Ариман обичат да правят, е да бъдат способни да заключат мъдростта на Боговете, да я натрупат, подкарат и прехвърлят в Осмата Сфера.

Усилия като онези, за които споменах, са насочени към превръщането на Общество, в което свободата може да тържествува, в Общество на роби. Това е метод, който може да служи на Ариман, тъй като той се стреми да направи подобни дейности от полза за себе си. Това е езотеричната страна на въпроса, който трябва сега също да разгледаме с необходимата сериозност и от екзотеричната страна - с другия диалект.

Ще ви помоля да не изгубвате от поглед факта, че ние стоим на критична точка в развитието на нашата Духовна Наука.

БЕЛЕЖКИ НА АНГЛИЙСКИЯ ПРЕВОДАЧ

Тъй като литературата, съдържаща повечето преки потвърждения на казаното от д-р Щайнер не винаги е лесно достъпна и може би е непозната на читателите на тези лекции, следващите бележки и цитати могат да им бъдат полезни.

(1) Много широкото разпространение на "Езотеричен Будизъм" на Синет е показано от факта, че през 1884 год. (това е само година след нейното излизане) тя е вече в своето трето издание. Има общо осем издания.

(2) "Осмата Сфера": В "Тайната Доктрина", част I, стр. 186, твърдението на Синет, че Луната е Осмата Сфера е критикувано от мадам Блаватска, която казва обаче да се надяваме, че "неправилните" схващания, едно от които е това, ще бъдат поправени в по-късните издания на книгата. Тя очевидно имаше предвид първото издание, както и С. Дж. Харисън в своето изказване, съдържащо се в "Трансцедентната Вселена" (виж бележките по-надолу). В третото издание на "Езотеричен Будизъм" обаче, съответният пасаж е идентичен с онзи в осмото издание, и макар и не споменаващ специално Луната, я загатва така ясно, сякаш нищо съществено не е било направено относно някаква корекция.

Пасажът в "Езотеричен Будизъм" е както следва (стр. 104 и 105, третото издание, също и осмото издание, стр. 117 и 118):

"Кама Лока може да бъде постоянно обитавана от астрални същества, от елементали, но може да бъде само преддверие към някакво друго място за човешкото същество. В представения случай, оцеляващата индивидуалност изведнъж е въввлечена в потока на нейните бъдещи съдбини, и те нямат нищо общо с тази Земна атмосфера или с Девакана, извън онази "Осма Сфера", за която могат да бъдат намерени случайни споменавания в по-старите окултни писания. Би било неразбираемо за обикновените читатели дотук защо това е било наречено "Осма Сфера", но до обяснението как то произлезе за пръв път от седморното устройство на нашата планетарна система значението ще бъде достатъчно ясно.... Може лесно да се отгатне, че единствената сфера свързана с нашата планетарна система, която е по-ниско от нашата собствена в скалата, имаща дух на върха и материя на дъното, трябва самата тя да бъде не по-малко видима за окото и оптичните инструменти от самата Земя, и тъй като задълженията, които тази сфера трябва да изпълнява в нашата планетарна система са непосредствено свързани с тази Земя, сега не остана много неизвестност относно загадката за Осмата Сфера, нито относно мястото в небето, където тя може да се търси. ..."

Най-интересните споменавания се намират в "Трансцедентната Вселена" на С. Дж. Харисън (книга съдържаща лекциите, изнесени от него през 1893 год. пред "Общество Беран", което било "дружество на изучаващите теоретичен окултизъм"). Следните откъси са взети от страници 108, 109:

"... Ще бъде мой дълг да обясня с най-доброто от моите възможности определени факти във връзка с мистерия, позната като мистерията на Осмата Сфера.... Сега аз добре съзнавам, че има много окултисти които казват, че не би трябвало изобщо темата да се изнася пред публика, и да се споменава за обекта с това име,... В отговор на такива личности съм длъжен да кажа, че аз не нарушавам клетва и не осквернявам тайна. Тези лекции са рекламирани в публичните списания и всички, които избера да обърнат внимание, са добре дошли. Съжалявам, че съм задължен да не се съглася с много личности, които дълбоко уважавам, тъй като така или иначе назря времето за споменаване на тези теми. Те са били споменавани - благоразумно или непредпазливо - и са познати на всички, интересували се от Теософското Общество.... Както и да е, първата личност, за да оскверним тайните, беше г-н Синет, авторът на "Езотеричен Будизъм", книга която направи голяма сензация когато излезе, но която не съдържа нищо ново което да е вярно, и нищо вярно което да е ново. Тъй като той бе първият публикувал информация, че има "Осма Сфера" и мистерия свързана с нея, за която той е неосведомен, може също да се каже, че и двете твърдения са верни. Но когато

той прибегва да каже, че Осмата Сфера е Луната, той дава израз на една от онези полу-истини, които са по-подвеждащи и от лъжи....

Читателите на "Езотеричен Будизъм" ще си спомнят, че вътре е казано, че човекът се развива на седем планети; три от които (включително Земята) са видими, а останалите четири са съставени от материя, твърде разредена за да бъде видяна. Освен това има и осма планета, Луната, в която материята "изпъква" още по-силно, отколкото на Земята. Всичко по-силно заблуждаващо е невъзможно за схващане. Мадам Блаватска, която знаеше много добре, че този род неща със сигурност ще бъдат изложени рано или късно, поправи в своята "Тайната Доктрина" някои от грешките, но тъй като тя не избра да разясни част от мистерията освен подходящото за нейната цел, и тъй като освен това е лишена от литературната дарба на своя ученик, нейното учение по отношение на Седемте Планети и Осмата Сфера ще бъде "не по вкуса на тълпата", която ще продължи да смята за вярно обяснението на г-н Синет в "Езотеричен Будизъм"..."

(3) Във втората лекция д-р Щайнер засяга "окултното затворничество", на което била подложена Елена Блаватска. Той също се отнася към това в пета лекция на курса "Нещата на настоящето и миналото в Духа на човека"

Следното е цитирано от "Трансцедентната Вселена" на Харисън, стр.36:

- "Какво е окултното "затворничество", и как то бе наложено на мадам Блаватска?

- Има определено действие на церемониална магия, чрез което стена от психически въздействия може да бъде изградена около индивидуалност, станала опасна, което има ефекта на парализиране на висшите способности, и причиняване на наричаното "отзвук на опита", и резултатът е вид духовен сън, характерен с фантастични видения. Това е действие, до което рядко се прибегва дори от Братята отляво, и в случая на мадам Блаватска бе осъдено от почти всички европейски окултисти. Само върху американските братства лежи отговорността за случилото се тогава..."

ШЕСТА ЛЕКЦИЯ

Ако в общ смисъл, без да навлизате в детайли прегледате това, което си позволих да представя пред вас в предходните лекции, ще осъзнаете че пътят на развитие, по който духовно-научното течение беше длъжно да поеме, налага определени и сериозни отговорности на онези, чувстващи се негови организатори. Тъй като несъмнено сте разбрали от нашите скорошни разглеждания, че когато човек се опитва да намери

своите ориентири към правилния път, пред него изникват големи трудности, различни от иначе срещаните в живота.

Сега в живота на физически план в много отношения сме предпазени от отклонения в една или друга посока. Преди много години обърнах внимание на тази защита, когато във връзка с проблема за Пазача на Прага дадох определени загатвания, които бяха разширени с течение на времето. Дори в ранните статии, сега събрани в книгата "Как се постигат познания за висшите светове?", бе показано как на физически план човекът е предпазен от твърде лесни отклонения в една или друга посока в интелектуалния и моралния живот. Ние навлизаме в съществуване по такъв начин, че определени ръководни сили за живот са заедно с нас през нашето детство. Добре знаем, че едва в по-късните години достигахме етапа да бъдем способни да упражняваме нашата способност за свободно отсъждане.

Ако наблюдавате едно дете и сравните неговия душевен живот с този на възрастен човек, ще забележите определена разлика. Можете справедливо да кажете: вместо един вид съноподобен живот, който води в своето детство, човешкото същество започва в по-късните години да упражнява своята собствена способност на свободна преценка. Много е важно да сме наясно с тези изменения.

Ако в размисъла за целия ход на човешкия живот от раждането до смъртта имаме силно предвид детството, може би има възможност да обърнем недостатъчно внимание на тази метаморфоза на вътрешния живот на душата. Но това е важно да се разбере, защото периодът, през който нашата сила за преценка не е още напълно събудена, е същият този период, в който могат да бъдат получени водещи импулси за по-късния живот. Заради нашата сила на свободна преценка ние трябва, така да се каже, да бъдем обвити в сън през ранните години на нашия живот, за да може определени ръководни сили да намерят своя път в нашия интелект и в нашите морални импулси, за да не кристализираме преждевременно силите, които са ни дарени за целите на нашия живот, и които са "вдъхнати" - не казвам "включени" - в нашето съществуване. Така имаме нещо за целия си живот; ние се ръководим през живота от интелектуалните и моралните импулси, вдъхнати в нашата душа.

Когато се приближаваме към идеи за духовния свят, ние ставаме в определено отношение по-свободни. Често се е казвало и трябва отново и отново да бъде повтаряно, че приближаването към духовния свят е също и един вид пробуждане от обичайните условия и обстоятелства в живота; отново, следователно, това е изменение в метаморфозите на живота, подобно на метаморфозата, водеща от детството към способността за свободно отсъждане в по-късния живот.

Но това означава, че когато възприемаме духовно-научния възглед за света, може много лесно да се случи стабилната насока на живота, която познавахме по-рано, да започне да се колебае. Така че когато започнем да схващаме реалността на духовните светове, е въпрос за събиране силите на целия човек вътре в нас - защото се нуждаем от "столицата на живота", вдъхната в нас по време на детството за да се доближим правилно до нещата, които сега ще ни бъдат разкрити от света зад отвъдната страна на Прага. И аз ви показах колко лесно е под влиянието, които продължават естествено от различните потоци на времето, да се заблудиш в една или друга посока. Отклонение като срещаното в "Езотеричен Будизъм" на Синет се дължи на факта, че силният импулс на материализма може да окаже въздействие върху душите на хората - казвам, може да окаже въздействие. Просто защото действаха източни влияния, беше възможно отклонение в посока, която доведе до клеветата за цялата природа на настоящата Луна, и от друга страна бе възможно отклонение, защото беше в интересите на определени личности да не се позволи истината за повтарящите се животи на Земята да излезе наяве. Онзи, който имаше интерес - в случая това не бе самият Синет, а онзи зад него - да се помогне материализмът в човешкия живот да бъде, така да се каже,

"ултраматериализиран", внедрен в една иначе вярна система, учещ на неща като онова относно Луната, и така давайки изкривяване в специфична посока.

Сега знаем, че особено през последните столетия Западната цивилизация и нейното Американско разклонение са обект на силно Християнски импулс. Аз самият се опитвам да обясня, че значението на Християнството не зависи от това какво всъщност може да бъде разбрано от него - понеже голяма част ще стане разбираема едва в бъдеще, а самите ние едва започваме да схващаме определени факти, свързани с Мистерията на Голгота. Но импулсите на Християнството са реални; те въздействат дори когато хората още не ги разбират. В ранните векове обаче, определени космически истини бяха изключени от тези импулси. Тези истини са изцяло съвместими с Християнството, въпреки че проникателността не успява да докаже това. Истини относно повтарящите се животи на Земята бяха изтеглени от Християнството, и така Западната култура и Американското разклонение възникнаха с форма на Християнство, от която учението за повтарящите се животи на Земята бе изключено.

Показах ви как определени окултисти положиха усилия да запазят този становище на Християнството - становище, което отхвърля истината за повтарящите се Земни животи. Говорих за направленията в окултизма, които бяха свързани например с Висшето Духовенство на Църквата.

Замесените бяха хора на познанието, те бяха добре информирани. Може да се каже, че те разбираха много повече от окултизъм, отколкото водещите членове на Теософското Общество. Но единствената им цел бе да осигурят учението за повтарящите се Земни животи да бъде отстранено дори още по-убедително; оттук и тяхното отричане, че човекът, както съм показал в "Тайната Наука", в хода на своята Земна еволюция влиза в отношения с другите планети на Слънчевата Система.

Силите тук, внедрени в човешката душа, имат нещо общо главно с човешкото участие в Космоса извън Земята; и от тези среди се желаеше хората да бъдат оставени в неведение относно това участие. Намерението бе те да се отклонят от осъзнаването, че душата е свързана не само със Земята и нейните събития, а също и с онова там отвън в Космоса, просветващо долу до нас например от другите планети на нашата Слънчева система.

Поради това, че работят върху човешкото същество, импулсите произлизащи от другите планети на нашата Слънчева система имат силата да изтръгнат душата, като живееща душа, от физическата смърт. Това е тяхната съществена функция, както можете да осъзнаете

от описанията на живота между смъртта и новото раждане, които съм давал по различни поводи и от различни гледни точки.

Но ако разгледате назад еволюцията на човечеството ще намерите, че точно във времената, когато атавистичното знание, ясновидското знание, присъстваше като древно наследство, хората отправяха своя поглед към другите небесни тела на нашата Слънчева система, и Астро- логията - която в наши дни е станала такава съмнителна наука - играеше роля от огромна важност в онези стари времена.

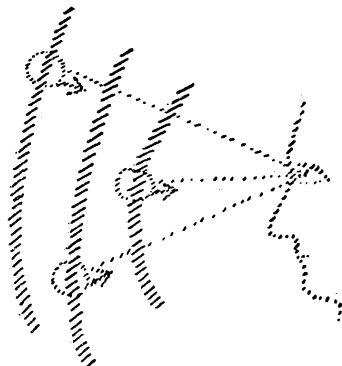
Защо, можем да се попитаме, Астрологията е престанала да играе тази важна роля? Това е защото погледът на човешките души трябваше да бъде отклонен, с цел Християнството да има време да пусне корени в Земното Битие. Точно както погледът на ясновидеца трябваше да бъде отклонен от имажинативния свят, така също трябваше и погледът да бъде отклонен от импулсите, произтичащи от планетите на нашата Слънчева система. Всичко, което е останало от Астрологията, се съдържа в стари традиции. Аз често съм говорил за това. В известен смисъл, ние можем да кажем: старото ясновидство и също старото виждане на импулсите, произлизащи от планетите на Слънчевата система, бяха ограничени. Човекът бе заточен във физически възприемаемия свят, във сетивата, чрез които щеше да възприема само случващото се на Земята. Това беше с цел импулсите на Мистерията на Голгота да могат да нараснат по сила и да се вкоренят в душите на хората, в

чувствата на вярващите, така че хората да бъдат вътрешно задълбочени.

В древни времена ясновидството беше, в края на краищата, външна способност. Не ставаше въпрос то да трябва да се придобива с усилия, тъй като бе наследство. Точно както човекът днес има очи и уши, така в онези времена той имаше способността за ясновидство. Но приближават времена, когато ясновидството все повече ще бъде възвръщано. Това направи необходимо в една фаза в неговото съществуване човекът да бъде изолиран от духовния свят и ограничен във външния, минерален свят, за да може всичко да бъде изградено отново отвътре; каквото беше виждано отвън, трябва сега да бъде изградено отново отвътре. Ще ви го скицирам ето така (рисуноката на черната дъска).

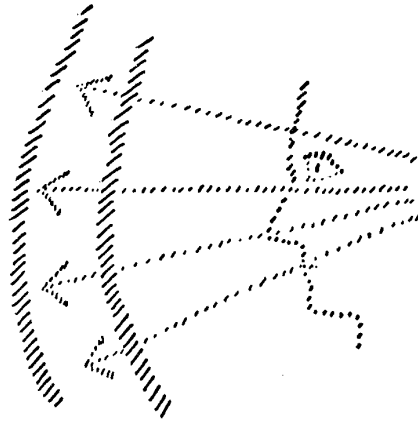
Представете си човек със старото ясновидско виждане. (Ще взема окото като представляващо ясновидския поглед, въпреки че това не е функция единствено на окото.) Той отправя своя поглед към звездните небеса и съзира различните духовни импулси бликащи оттам.

След това, с течение на епохите това ясновидство угасна и човешкият поглед бе ограничен до явленията на Земяното съществуване. Нещо друго трябваше да възникне на мястото на по-ранното ясновидство, нещо което може да бъде посочено като кажем: Каквото преди идваше отвън, трябва сега да произлезе отвътре. Човекът трябва да се научи да отправя навън каквото Небесата са внедрили в него, за да може той отново да намери своите връзки с Небесата.

Посоката, която трябваше да бъде следвана, беше точно противоположна на онази от по-ранния път. Действителен факт е, че човешката природа в настоящия момент на времето е въввлечена в процес на ре-организация. Тя бе преминала през точката на най-дълбока тъмнина - един израз на което беше нареченото от мен истинско наводнение с материализъм в средата на XIX век.

Но човечеството излиза от това състояние. Описвайки това с термини от окултизма, можем да кажем: В по-ранните времена хората не възприемаха, не мислеха само с физическото тяло, а възприемаха и

мислеха с етерното тяло. Възприеманото с етерното тяло бе изживявано съзнателно в астралното тяло като Астрология. А в съвременната Астрономия всичко е въпрос на изчисление. Етерното тяло трябва да бъде ревитализирано, и това е свързано с новото явяване на Христос. Когато етерното тяло е ревитализирано, човек намира Христос. Но както виждате, крайно необходимо е това витализиране на етерното тяло да се състои.

Могат да се направят забележителни открития, ако някой навлезе дълбоко в тези неща. Цялото усещане, че човекът има етерно тяло е изчезнало и господства усещането, че той има само физическо тяло. Но ще бъде изцяло погрешно да вярваме, че това схващане за човека, имащ само физическо тяло, е много старо. Това изобщо не е така. Ако това ограничаване до физическото тяло наистина бе предизвикано от цялостния прилив на материализъм през XIX век, тогава хората би трябвало по-преди да подразбират нещо за етерното тяло, което тогава е било подтиснато, но сега отново излиза наяве. Бих могъл да ви дам много доказателства, че по-рано се знаеше нещо за етерното тяло, съществуването на което започна постепенно да се пренебрегва. Бих могъл да цитирам много пасажи от по-ранни творби, но ще ви прочета един такъв от книга, публикувана през 1827 год. На стр. 208 се натъкваме на забележителен абзац. Ще го прочета много бавно, така че да можете да прецените колко различно се пише за тези неща днес под влиянието на възгледи, станали изцяло материалистични.

"Понятието за хранене се свързва погрешно просто с поглъщането на храна и течности и тяхното преработване в органите на храносмилането. Организмът се изхранва и органичният живот се поддържа не от храна и течности, а от кръвта (неутрализиращият Земен и етерен

жизнен принцип)" - тук авторът показва, че не говори за физическата кръв, а за лежащото в основата на кръвта като етерен жизнен принцип - "и не преди в пластичните мембрани кръвта да се усили и така да се каже да сублимира във витализиращо, формиращо дихание (Aura Vitalis)."

Какво иска авторът да изрази тук? Той иска да посочи, че външното хранене не е факта от първостепенна важност, а че докато външното хранене се състои, то извлича поток от хранителните продукти в кръвта, така че продължава процес в онова, което лежи в основата на кръвта като етерен жизнен принцип. Това е написано през 1827 год. Авторът е сложил скоби около думите "Aura Vitalis". "Пластичен" тук е синоним на "имагинативен". Мога еднакво добре да прочета тези редове така: "не преди в имагинативните мембрани кръвта да се усили и така да се каже да сублимира във витализиращо, формиращо дихание (Aura Vitalis)." . . . последните две думи са в скоби. "Aura Vitalis" може да се преведе само като "етерно тяло".

Човекът, написал това, бе професор по психиатрична терапия в Университета в Лайпциг и доктор в болницата "Сейнт Джордж" там. Това бе Йохан Кристиан Аугуст Хайнрот, за когото говорих веднъж във връзка с Гьоте.

Могат да се дадат стотици подобни примери и те ще ви посочат как някога начинът на мислене беше напълно различен, как знанието, което беше налице във всеки случай до не толкова отдавна, бе изродено в материалистичния възглед за света.

Някой може да каже: Едно течение на познание постепенно изчезва и се появява материалистичният възглед за света, но под течението се развива суб-течение в човешката природа. Връзката с Космоса е установена отново, този път отвътре. Вие можете още да кажете: Докажете ни, че е имало хора, които са подразбирали факта, че докато от една страна знанието за дейностите на етерното тяло изчезваше, от друга етерното тяло се ревитализираше отново отвътре.

Тук ще ви прочета пасаж от книга, публикувана дори още по-рано, от който можете да разберете, че наистина имаше хора, които обръщаха внимание на промяната, която ще се състои в устройството на човечеството в бъдеще. Разбира се, историята е разказана в много забулена форма, но във всеки случай е разказана. Историята е за един женски образ. Когато чета пасажа, повечето от вас ще познаят откъде е той.

Ние четем, че има душа в тялото на жена, която вече не води Земен живот, а Слънчев живот, че в хода на своя живот тя обикаля в по-

широки и по-широки сфери - следователно може да се допусне, че съществата са толкова по-телесни, отивайки към центъра, и толкова по-духовни, отивайки към периферията. Тук е описана душа, която живее с Космоса. (Гьоте - "Вилхелм Майстер", том II - бел. англ. пр.)

Макариа е в нашата Слънчева система в отношение, което едва можем да посмеем да изразим. В дух, душа, въображение, тя не излиза извън себе си; но тя не само гледа, а в същото време е и част от всичко; тя вижда себе си отнесена в онези небесни сфери, но по доста специален начин. От своето детство тя странства около Слънцето, и дори както сега е разкрито, в спирала, отдалечавайки се все повече и повече от центъра и обикаляйки по посока на външните области.

Ако приемем, че доколкото едни същества са телесни, те са устремени в посока към центъра, доколкото са духовни - към периферията, то нашата приятелка принадлежи към най-духовните. Тя сякаш се е родила само за да се освободи от Земното, та да проникне в най-близките и най-отдалечените кътчета на Битието. Тази способност, във всеки случай чудесна, обаче и е била предадена от най-ранна възраст като една трудна задача. Тя си спомня от детството своето най-вътрешно Себе като пронизано от светлинни същества, като прояснено от светлина, на която дори и най-ярката слънчева светлина не може да повлияе.

Тя следователно носи източници на светлина вътре в себе си, и външната светлина не може да "влие" над нея.

Често тя вижда две слънца; едно вътрешно, друго в небето; две луни, от които външната в своята големина си остава същата във всички фази; вътрешната винаги намалява все повече и повече.

Този дар отдалечи нейните интереси от обичайните неща, но чудесните и родители насочваха всичко към нейната култура. Всички способности бяха живи в нея, всички дейности работеха, така че тя разбираше как да удовлетвори всички свои външни взаимоотношения, и докато сърцето и, духът и, бяха изцяло изпълнени с видения не от този свят, нейните действия и дела оставаха винаги подходящи на най-възвишено благоприличие. Както тя израсна, навсякъде помагаша, непрестанно в големи и малки услуги, тя бродеше като Божий ангел на Земята, докато нейното изцяло духовно същество се движеше наистина около Слънцето на този свят, но в постоянно увеличаващи се кръгове към онова отвъд този свят.

Разкошът на това положение бе до известна степен променен, така че на нея също и изглеждаше сякаш се зазорява и смрачава; докато с угасена вътрешна светлина тя се стремеше най-предано да изпълни вън-

шните си задължения, със свежия блясък на вътрешната светлина тя се отдаваше на най-благословено спокойствие. Да, тя щеше да забележи, че нещо като облаци надвисват над нея от време на време, и за известно време затъмняваха погледа и към небесните придружители – период, който тя разбираше как да оползотворява непрекъснато за благополучието и възхищението на своето обкръжение.

Докато тя пазеше своите виждания в тайна, изискваше се много от нея, за да ги понеса. Каквото тя разкри от тях не бе прието, или бе погрешно интерпретирано; затова в своя дълъг живот тя го остави да се прояви външно като болест, и в семейството и винаги говореха за това така; но накрая добрата съдба и представи човека, както виждате, еднакво ценен като доктор, математик и астроном; докрай благороден човек, който обаче първоначално се доближи до нея без любопитство. Но когато придоби доверие в него, тя постепенно му описа своето положение, съедини настоящето с миналото и свърза събитията, той бе толкова запленил, че повече не можеше да се раздели с нея, и ден след ден се стараше да прониква все по-дълбоко в тайната.

Отначало той даде ясно да се разбере, че го сметна за заблуда, защото тя не скри, че от най-ранна възраст се е занимавала с познание за звездите и небето, че е била обучавана от тях, и не е пропускала възможност да добие ясна представа за устройството на света от машините и книгите. Той следователно не бе казал последната си дума; беше научено наизуст, ефекта на поддържаното на висока степен въображение, можеше да се допусне влияние на паметта, добавяне на силата на преценка, но особено на прикрита пресметливост.

Той е математик и следователно твърдоглав, ясен ум и следователно невярващ. Дълго време той се съпротивляваше, следеше какво тя споменава, именно така се стараше да се доближи до последствието от различните години, придържаше се особено към най-новото становище, противоположното на разбиранията за небесата и техните задачи, и накрая възкликна:

"Защо Бог и Природата да не бъдат живееща "Armillarsphere", разумно движение на часовников механизъм, така че точно както часовниците биха ни го представяли ежедневно и ежечасно, ако бяха в състояние от само себе си по особен начин да следват движението на звездите!"

Но тук не ще рискуваме да отидем по-далеч, тъй като невероятното губи своята стойност, когато го разглеждаме по-отблизо в подробности. Достатъчно е да кажем: това, което ни служеше като основа да започнем да разбираме, беше следното. За нея, ясновидката, нашето Слънце се появяваше в погледа много по-малко отколкото тя го виждаше през

деня; а също и необикновеното положение на тази възвишена светлина на небето в Зодиака поражда някои изводи.

От друга страна възникват съмнения и грешки, защото тя, която изглежда посочваше една или друга звезда като появяваща се по същия начин в Зодиака, но за която в небето тя не знаеше. Те може да са били още неоткрити малки планети по онова време, тъй като от друга страна може да се направи заключение, че тя, далеч отвъд орбитата на Марс, се приближаваше към орбитата на Юпитер. Открито, за дълго време, тя бе разглеждала тези планети, в каква степен е трудно да се каже, с удивление от тяхното могъщо великолепие, и бе наблюдавала играта на луните им около тях, но бе виждала това по най-удивителен начин като намаляваща луна, и без в действителност да се върти наоколо, както нарастващата луна се явява за нас. От това може да се направи извод, че тя виждаше това отстрани, и наистина бе на границата да се движи отвъд нейната орбита, в безкрайното пространство идващо в опозиция на Сатурн. Нататък не я следваше никакво въображение, но се надяваме, че такава ентелехия няма да напусне изцяло нашата Слънчева система; но щом бе стигнала до границата и, тя ще копнее да се върне, за да работи отново в услуга на нашите правнуци с обществен живот и благотворителност.

Тук, по най-забележителен начин, ни се представя перспектива как душата, как човешкото същество, ще поеме по пътя на завръщане отвътре в света на звездите. Четох ви описанието на Макариа от "Вилхелм Майстер" на Гьоте, и той нарочно добави, че не е казал всичко. Той посочи, че това бе неземна поема, с думите: "Докато сега ние затваряме тази неземна поезия, надявайки се на прошка, нека се обърнем отново към онази Земна история, за която по-горе накратко споме- нахме."

Преди да описва Макариа, Гьоте пише: Но стигнали в тази точка, не можем да устоим на изкушението да прочетем от нашите архиви (Гьоте има предвид "духовни" архиви - бел. англ. пр.) един лист, засягащ Макариа и специалната способност, която бе дадена на нейното съзнание. За съжаление, това съчинение бе записано по памет не много време след като съдържанието на книгата бе разгласено, и не може да се счита за напълно автентично, както е желателно при толкова забележителен случай. Но то може би е така тясно свързано, че да предизвика размисъл и да обърне внимание дали не е било отбелязано и записано нещо близко или почти съответстващо му.

Искам да насоча вниманието ви към този пасаж от "Пътешествията на Вилхелм Майстер", защото той ще ви покаже, че в Духовната Наука ние наистина се срещаме с изискванията на нашата епоха. Човешката

природа се променя по такъв начин, че тя ще породи отвътре онова древно наследство от пред-Земния свят, което е изгубила. И хората трябва да съзнават какво приближава към тях - иначе ще изпаднат в пълно объркване. Духовната Наука трябва да затвърди мястото си в културния живот на нашето време.

Но в момента, когато хората обърнат внимание на посоченото тук, те неизбежно стигат до учението за прераждането, защото си казват, че е напълно възможно ентелехия от духовния свят, от сферите на Юпитер, Сатурн и т.н., да има нещо общо със Земята и да може да се завърне сред нас. Следователно онези окултисти, които желаят учението за прераждането да бъде потулено, казват, че трябва да се издигнат прегради срещу настъпването на този възглед за живота, и тези прегради се издигат чрез отклоняване съзнанието на хората колкото е възможно по-далеч от връзката им с небесните тела на Слънчевата система. Така виждаме, че в тези среди има силен интерес да не се позволи определени неща да излязат наяве. Вчера казах, че ако присъства интерес от пристрастна, едностранчива цел, той винаги намира подкрепа. Но истината в повечето случаи е оспорвана и се прави всичко възможно да се предотврати самата истина да излезе на бял свят. И дали заемаме вярното становище в нашето духовно Движение зависи от това дали сме напълно съзнателни, че истината която търсим ще бъде атакувана от много, много страни. За да бъдем подготвени, нищо не е по-важно от това да се стремим да развиваме яснота на мисълта във всяка об-ласт. Трябва да имате предвид, че възникващата враждебност, и най-вече враговете ни, всъщност в по-голямата си част са марионетки на противодействащите сили. Понеже тук сме в полето на действие на свръхсетивни сили. Тези свръхестествени сили, към които принадлежат Луцифер и Ариман, естествено работят в човешкия живот чрез човешките души, които просто са техни инструменти.

Затова е нужно да знаем за какво точно става въпрос в един или друг случай; но което е несравнимо по-нужно от всичко друго е никога да не се пренебрегва придобиването на способността за ясно, точно мислене. Вие знаете, че самият живот има своите противоречия, и Хегел изгради цялата си философия върху това. Не става въпрос за избягване на противоречията в живота, защото те са там. Същественото е да ги разпознаваме и да сме будни за тях.

Ариман и Луцифер могат да постигнат нещо, само когато някое противоречие остава незабелязано, когато нямаме нито силата, нито волята да го разкрием. Всеки път, когато се оплитаме в противоречие,

което не разпознаваме като такова, а просто го считаме за естествена част от

живота, това дава възможност на Луцифер и Ариман да завладеят нашата душа.

Нека вземем едно странно противоречие, пред което наскоро бяхме изправени тук. Обстоятелствата ме задължиха да прочета част от писмото на дама, която твърдеше, че исканото "не е учението или учителят, а човекът". Учението следователно бе взето за нещо като допълнение, и се придаваше главна стойност на човека. След това идва друго твърдение - самата противоположност! Човекът бе напълно отхвърлен и се твърдеше, че учението трябва да се признае за правилно. Само помислете за това: от една страна се твърди, че търсенето не трябва да бъде за учението или учителя, а за човека. От друга страна:

"Мразя човека и го отхвърлям; той прави обещания и не ги спазва - но учението е добро, аз го приемам." Какво всъщност означава това? Всъщност е равнозначно на следното: За известно време имах определени взаимоотношения с една личност; интересувах се самият той, а учението само съвсем малко. Тогава се обърнах от личността и наблегнах на онова, което всъщност не ме интересувах изобщо. Сега придавам голямо значение на онова, което по-рано оставих настрана; не усвоих учението и сега казвам: то е добро. Стоя зад нещо, което отказах да приема, нещо което е невъзможно да придобия, защото по-рано отказах да го приема! Тук имате буквален пример за противоречията, които могат да се намерят в света. Можете ли да допуснете, че където преобладават такива противоречия може да има истинска, вътрешна връзка с нашето духовно-научно Движение? Очевидно не може да бъде така.

Важно е да усещаме противоречия като тези, защото ако пропускаме да отбелязваме такива явления сред нас, никога няма да намерим правилния път към познанието за духовния свят. Ненужно е да се казва, че много неща могат да ни убягнат, но трябва да имаме волята да си вземем бележка от такива противоречия. От друга страна обаче, трябва да се запомни, че противоречия от този тип се използват с цел да се разклати истината из основи. Предположете например, че някой би казал: един човек изнася учение, но самият той е пълен с противоречия - дори с неморални наклонности, наистина е управляван от силите на злото; но учението е добро - това безспорно може да се допусне. Много добре - но ако е част и дял от учението, че онзи, който представлява и движението свързано с него, установява отношенията

между себе си и другите точно чрез учението, желайки да не бъде нищо повече от носителя на учението - тогава това становище изисква от него да бъде нещо друго! Към него се отправят всякакви искания, и макар че в основата си учението е отхвърлено, се казва: учението е добро, но въпреки това

човекът е лош! По този начин някой, който се чувства съвсем неспособен да схване учението, може да работи срещу него чрез онези, които вярват в него. Това е най-добрият начин за някой да подкопава учение, което не може да опровергае, защото както посочих вчера, тогава той се предава в ръцете на Луциферическите и Ариманическите сили.

Казвало се е толкова често, че нашето учение не трябва да бъде обикновена теория, а истински живот. Ако е превърнато в чиста теория, то е убито, предадено е в ръцете на Ариман, Бога на Смъртта. Това е най-добрият метод да се осигури онова, което се преподава, да бъде предадено на Ариман и така изкоренено от света; още повече, че това е метод, много сходен на използвания от определени индивидуалности, които стояха зад Синет например. Те го инспирираха да поеме в определена посока, за да го насочат към заблуда, която завърши с изопачаването на верни факти. Луната, която като физическа Луна е фактор за парализиране на Осмата Сфера, бе обявена за самата Осма Сфера.

Истината за Осмата Сфера е помрачена, заличена. И по-късно Елена Блаватска поправи това чрез заявяването, че Яхве е създал само низшата сфера на човешкия живот, сферата на неговите сетива - докато истината е, че Яхве е създал противодействаща на Осмата Сфера сила. Този метод следователно се състои в това да се разпръсква над някои въпроси мъгла, посредством представянето им в погрешна светлина. Ако разгледате тези неща внимателно ще видите, че случвалото се сред нас е в основата си същото, само че в по-малък мащаб. То е опит да се хвърли клевета върху истината, която би излязла в света. Някой се чувства неспособен да опровергае учението и затова отправя обвинения към онзи, който трябва да го представя. Това показва, разбира се, че такава личност е неспособна да проумее същината на учението.

Това е проблем, достоен за вниманието на хората, засягащ положението ни и искреността между нас, защото тези неща трябва да се разглеждат от по-висока позиция. Позовавам се на тези примери, защото са на разположение и защото те ни показват накъде трябва да бъде насочено вниманието ни. В нашето Движението трябва да се подчертава възможно най-силно - и това винаги се е правело откакто

съм свързан с него - да се възприеме правилно отношение спрямо атавистичното ясновидство, така че да няма заблуждения относно него. Пример за това, което е било измисляно за да изкриви каквото правим или желаем да направим, е че е било казано: Всеки може да види, че това е Движение, съсредоточаващо се в развиването на ясновидство - и тогава са били полагани усилия да се вметне, че всеки в Движението е принуждаван да развива ясновидство. Това вид на нещата хвърля мъгла върху Движението. Истината е обърната - макар че е факт, че ясновидството

трябва да бъде развито - и е намерено добро средство за провокиране на омраза към Движението.

Отново се казва: Движение, което възниква в съвременната епоха не е желателно да развива старото, атавистично ясновидство, но това е точно каквото това отделно Движение прави. По въпроса за развиването на атавистично ясновидство Движението казва точно същото, но тук посоката на стрелката се завърта и нашето Движение е порицавано. Това например се случва в непосредствена близост до нас, където в речи и обръщения се твърди, че онези които са събрани тук в Дорнах са подтиквани, най-вече от мен, да развиват ясновидство, но в същото време се обяснява, че това е патологично, атавистично ясновидство.

Ненужно е да се казва, че онзи, който изразява подобни неща, няма понятие какво всъщност казва; той е само марионетка. Но самите ние трябва да се вглеждаме по-дълбоко в околните, осъзнавайки, че живеем във време, когато такива импулси ще ги изправят решително срещу нас. И би било особена гротеска, ако самото ни учение се използва като оръжие за отхвърлянето ни. Дори това вече се случи. В една от враждебните критики, публикувани през последните седмици, бе формулирана атака с използването на цитати от Мистерийните Драми и от книгата "Тайната Наука". Така че силите, които не искат истината да излезе наяве, работят навсякъде.

Относно самата истина няма нужда да имаме опасения.... Истината си пробива път в света чрез особено наблягане на онова, което е позитивно.

Но щом в света излизат твърдения, които просто изобщо не се доближават до истината, трябва да бъдем подготвени и да знаем как да ги осъдим. Не трябва да възприемаме становището само да изучаваме намиращото се в литературата; ние трябва да превърнем в същински живот жизнения принцип, съдържащ се в нашето учение. С други думи, трябва да съдим за живота според принципите на нашето движение, не трябва да мислим за една или друга атака отвън така,

както сигурно бихме мислили, ако бяхме приели нашето учение само като теория. Нуждата от спорове не се появява, докато не сме атакувани. Но тогава трябва да осъзнаем, че нашето учение много лесно се изопачава в неговата противоположност, и че следователно трябва да го пазим и защитаваме. Особено трябва да сме на пост за всяка едностранчивост.

Например, могат да се дочуят полугласни намеци във връзка с определени неща казани тук и там - намеци идващи от становище, което много лесно преминава в противоположни крайности. И тогава не е трудно то се опровергае. Ще си спомните, че бе нужно да се каже много по темата за илюзиите относно отделните инкарнации. Ако това бе отнесено

до крайността всички подобни теми да бъдат осмивани, нашите опоненти можеха да кажат: "Тези хора учат нещо. Но нека един от тях докосне самите му наченки и те незабавно прибягват до там да му се присмеят!"

Ние нямаме основания за отхвърляне на ясновидски опитности - очевидно не. Нашият единствен дълг е да стигнем до същината на такива опитности, когато те се използват за подпомагане целите на личната суета, или когато външният ход на събитията безспорно доказва, че тези опитности са били неверни. Не трябва, нека използваме един банален израз, да изхвърляме детето заедно с мръсната вода. Нашето Общество в никакъв случай не трябва да се превръща в организация за научна теория. Тук също можете да видите, че тази опасност може лесно да възникне.

Едно съчинение, изпратено ни през последните няколко дни, е умело написано, защото няма по-благовиден начин да се атакува нашето движение от това да се каже: "Онези хора се държат така, сякаш отхвърлят цялата връзка между света на сетивата и духовния свят!" Всъщност това е заявено в материала. Освен това, колкото и да е странно, се повдига въпросът:

"Защо Богородица също да не се преражда?" Разбира се, някой може да попита, защо тя да не се преражда? Няма причина защо това да не бъде така. Но от това може да бъдете сигурни: екзотеричният живот на тази Богородица в такова прераждане не би бил във формата, в която се твърди, че той би се състоял!

Наистина, в тези проблеми става въпрос за нещо, което съм подчертавал от много години и което сметох за необходимо да включа в моят основен философски труд. Ако четете други философи, ще намерите в техните теории и начини на изразяване, а също и в по-ранни съчинения много неща, които отново се появяват в моята

"Философия на сво- бодата". Но в нея се съдържа едно нещо, което е съвсем оригинално, най-малкото заради начина по който е изразено и вмъкнато като етичен принцип, като морален импулс. За пръв път "моралната тактич- ност" е представена като нещо, което не може да се схваща чрез обикновената сила на преценка, а само чрез цялото съзнание и живот на чувствата, така че когато към нещо трябва да се отнасяме деликатно, никой не трябва веднага да изпада в крайности и да се опитва да поправи една грешка с друга. Това е "морална тактичност". Опитвах се да го формулирам колкото е възможно по-ясно във "Философия на сво- бодата". Наистина е необходимо да подчертаем в настоящия момент, че - понеже тук си имаме работа с нещо, криещо много опасности - трябва да избягваме опасността от изпадане в другата крайност.

Вчера посочих различни опасности, но чувствам за необходимо днес да добавя нещо, за да наблегна на това, че не трябва да изпадаме в другата крайност. Всичко от нашата дейност, цялото естество на нашето Движение, трябва да се базира на това да превръщаме духовния свят в реалност, да чувстваме и изживяваме нашия собствен живот като свързан с духовния свят.

Но ако направим този принцип свещен, трябва тактично да отказваме да допуснем вмъкването на пряко лични неща, на субективния личен живот. Това обаче не означава, че никога не трябва да опитваме да разкрием дали самите ние не сме нечие превъплъщение. Но просто да гледаме една личност, търсейки друга, не е от полза. Това е лесният път. Правилният път е да се стараем да достигнем точката, където започваме да откриваме определени тайни от нашия собствен живот. Тогава несъмнено ще имаме напредък. Във връзка с това, ние стоим в момент с огромно значение, а именно, че трябва да обърнем внимание на пого- ворката: Не изхвърляйте детето заедно с мръсната вода!

В същото време трябва да работим с всички сили да предотвратим онова, което би било извънредно пагубно за едно окултно Движение, а именно постепенното изпадане в мъглявост и липса на яснота. Има определени неща, които е нужно да се третира с определена безкомпро- мисност. Това е друга тема. Но ние никога не трябва да забравяме поч- вата, на която стоим - почва на сериозно и стойностно духовно Дви- жение.

Това са някои от гледните точки, които могат да ни помогнат да осъзнаем най-важните условия за живота на нашето Движение. Когато е казано, че външната реалност е майа, тогава тази майа също трябва да бъде докрай проучена. Също така не трябва да изтъкваме теоретичния израз "външната действителност е майа", а пък да

действаме сякаш самата външна реалност е от първостепенна важност, когато конкретно се изправяме пред нея в света.

СЕДМА ЛЕКЦИЯ

В една лекция наскоро казах нещо, към което искам да се върна днес, защото то логично формира нещо като основа на това, което трябва още да кажа. Аз казах, че духовно-научно Движение като нашето трябва да взема изцяло под внимание изискванията на настоящия период от еволюцията на човечеството и неизбежните последици от тази ево-люция. Такова Движение трябва следователно непременно да разглежда атавистичното ясновидство и знанието, остатък от атавистично яс-новидство, като остаряло и вече неподходящо за нашето време; трябва

да бъде Движение, което не отдава голямо значение на нищо, произтичащо от атавистични източници.

Това означава, че голяма част от знанието, изнесено в т.н. Теософско Общество, трябва просто да бъде отхвърлено или пренебрегнато във формата, в която то бе представено там, и в определени случаи да се изгради изцяло наново. Затова от започването нататък бяха направени големи усилия от старите представители на това Общество да ни се противодейства. Само ще ви дам един пример.

Можете да сравните казаното от мен през 1904 год. в първото издание на моята книга "Теософия" за душевния свят и за духовния свят със заявяването преди това. Особено трябва да вземете предвид разграниченията, направени от мен във връзка с душевния свят и във вътрешния душевен живот на човека и ще видите, че се придава голямо значение на разликата, която трябва да се прави между Сетивната Душа, Раз-сздъчна или Чувстваща Душа и Съзнателната Душа (Духовната Душа). Това троично разграничаване никога не е било правено в литературата на Теософското Общество, но сред нас това бе изтъквано от самото начало.

От другата страна се опитваха да премахнат това разграничаване, да не го оставят да намери почва. Ясно си спомням какви усилия правеха те да си спечелят отново нашия приятел, покойният Лудвиг Линдеман, когато той се опитваше да представи нашето Движение в Италия. Бе заявено: Вие просто казвате с други думи това, което вече е казано в нашето учение. Накратко, тези хора не желяеха да се осъзнае, че това троично разграничаване бе нещо изцяло ново и беше нужно да изтъкват това отново и отново. И подобни неща се случваха много, много пъти.

От самото начало ние сме поели в посоката, изисквана от нуждите на настоящата епоха, вземайки предвид всички неща, за които ви разказвам накратко през последните седмици. Но за да следваме стриктно този курс, бе необходимо да се придаде различна форма на начина на работа, възприет навсякъде в Теософското Общество. Това естествено изискваше усилия, наистина упорити усилия. Бе поставен също и трудният въпрос как моята собствена работа можеше да намери място в литературата. През първите години аз бях длъжен да представям определени неща с голяма съдържаност по простата причина, че са нужни години на изследване и строго проверяване по отношение на определени теми, и защото от самото начало бях твърдо решен никога да не публикувам или казвам нещо освен онова, за което мога да бъда отговорен, подлагайки го изцяло на категорична проверка.

Както ще сте разбрали след казаното от мен, бе възникнал безпорядък, защото изследването на живота между смъртта и прераждането бе провеждано с изцяло погрешни средства. Говорих за това в предходните лекции. Но не винаги е било лесно тези неща да се проверят така, като трябва. Ако някой решава да работи съзнателно и с чувство на пълна отговорност, трябва да се използва всяка възможност за строго проверяване, но тези възможности никога не трябва да бъдат принудени. В духовното изследване става въпрос за чакане. Подходящите възможности никога не трябва да бъдат предизвиквани и в най-малка степен.

Най-явна от всички бе неточността на твърденията, претендиращи да дават сведения за живота между смъртта и новото раждане. Но докато на физически план, погрешните резултати от едно изследване могат да бъдат коригирани чрез подлагането им на проверка с физически средства, веднага доказващо тяхната погрешност, когато са намесени неща от духовния свят е съвършено различно, разбира се. В духовните светове, наличието на погрешна, неправилна представа за реалните факти е объркващо за самото изследване. Ако тогава чрез медиуми са били направени изказвания, които изобщо не бяха съобщения от мъртвите, а бяха преднамерено вдъхновени от живи хора с всякакви видове интереси, тогава възникваха тези резултати на нещо, което претендираше да бъде изследване. Те се изправяха пред всеки, и ако някой се опитва да провери нещата в тази област, той трябва да се бори с тези резултати от изследване като с действителни сили. Всичко, казано на физически план, може да бъде доказано като невярно; някой сяда на бюрото си и го опровергава. Но погрешен резултат от изследване в

духовния свят е жива реалност: тя е там и някой трябва да се бори с нея, да я пре-махне.

Точно както мислите са живи реалности, грешните резултати на изследването са действителни сили, които ги има веднага щом някой пре-крачи Прага на духовния свят. Този някой влиза в духовния свят със старанието да разкрие сведения за живота между смъртта и новото раждане; но тогава погрешните мисли, които преди са били пораждани, стоят там пред него като живи същества. Преди всичко, те си придават вид на истина, на реалност. Оттук този някой трябва първо да се бори с тях, да ги проверява, за да открие дали те имат свойствата на неверни мисли, или характера на верни и истинни живи мисли.

Този процес на проверяване и потвърждаване често отнема много дълго време. Следователно беше в природата на нещата, когато някой твърдо бе решил, че проверяването трябва да бъде изчерпателно и точно, да му е трудно да изследва тази област на живота между смъртта и новото раждане, защото са били направени толкова много погрешни

заключения. Затова особено в тези неща бе необходимо да се упражнява голяма сдържаност, говорейки за тях само когато те могат да бъдат представени като абсолютно и категорично верни. Следователно трябваше да се свърши много работа, преди да стане възможно да бъде изнесен например курсът от лекции, сега на разположение под заглавието "Вътрешната същност на човека между смъртта и новото раждане". (6 лекции изнесени във Виена, 8 до 14 Април 1914 год.)

Лесно е да се опише общо живота между смъртта и новото раждане. Той започва когато, след завършване на ретроспекцията, възникваща в процеса на отделяне на етерното тяло от физическото, човешкото същество преминава в сферата, която в теософската литература обикновено бе наричана Камалока. Но ако сравните нареченото в тази литература Камалока с оповестеното сред нас в течение на годините, няма начин да не забележите значителни разлики. Моля ви, не ме разбирайте погрешно тук. Аз не твърдя, че в наше време задачата на всяка индивидуалност е да подлага всичко на проверка. Задачата на един не е същата, както тази на друг. Считавам за своя задача да не казвам нищо, за което да не мога да гарантирам, че е било проверено и доказано. Това е, което смятам за моя лична, изцяло индивидуална задача.

А сега искам да говоря за нещо, което е важно да се запомни, когато говорим за първите години от живота между смъртта и новото раждане. Наистина положителна и достоверна картина на тези първи години

или десетилетия може да се добие само чрез използване на определени паралели. Само така е възможно, чрез добавяне на много детайли, да се допълни общата картина, предадена в книгата "Теософия". Цялото наше развитие зависи от това дали ще го направим. В тази книга е даден широк общ план, и нашата работа трябва да се състои в разширяването на разнообразните направления, скицирани в общия план. Става въпрос, следователно, за събирането на много изказани неща и ако изхождайки от написаното в книгата "Теософия" продължите към много по-дълбоките детайли, изнесени в сега отпечатаните лекционни курсове, ще видите, че е бил направен истински напредък в придобиването на все по-задълбочено познание. За да имаме точна картина на първите години или десетилетия на живота след смъртта, е необходимо да сравним възприеманото в случая, когато човешки същества умират много млади, да кажем в най-ранно детство, с възприеманото в случаите на онези, умиращи в средна възраст, и с онези в напреднала възраст. Разликата е много голяма. Животът след смъртта се различава изключително много според това дали човешкото същество е умряло в ранна или напреднала възраст; и наистина надеждна картина може да се добие само от преживяното във

връзка с човешки същества, чиято смърт е настъпила на различна възраст.

Така например съществена основа за разкриването на определени теми дава това да разберем състоянията на онези, които умират в съвсем ранно детство и на онези, умиращи на възраст от 11, 12 или 13 год. Наблюдава се много голяма разлика в условията на живота след смъртта, според това дали тя настъпва преди 8-та или 9-та година, или преди 16-та или 17-та година. Това ясно се разкрива чрез определени опитности, които някой може да има с мъртвите. Може да се наблюдава, че човешките същества, които умират през най-неустойчивите години на детството, са много по-заети със задачите, възлагани на човечеството през периода непосредствено след тази смърт.

Днес външните представители на религиозните общности не правят нищо, за да предотвратят вкореняването сред хората на определени идеи, които са в противоречие с истината. Знаете от собствен опит, че тези представители правят малко за отхвърляне на идеята, че когато умира старец или бебе, старецът продължава да живее като старец, а детето като дете. Но начинът на живот на душите на Земята пряко няма нищо общо с начина им на живот на оня свят. Ако дете умира на възраст от три или шест месеца, всички негови Земни животи имат значение и то може да влезе в духовния свят като много зряла душа. Следователно е изцяло погрешно да си представяме, че бебето живее

като бебе. Ние откриваме, че душите, които умират в ранно детство, имат задачи свързани с онова от което Земята има нужда, за да се добие необходимия запас от духовни сили за бъдещи дейности. Съответно човешките същества не могат да работят на Земята, ако до тях не идват импулси от духовните светове. Тези импулси обаче не идват по неопределения, неясен начин мислен в пантеизма; те идват от конкретни същества, сред които могат да бъдат открити също и душите на децата, умиращи в ранно детство.

Като конкретен пример, нека да помислим за това как израсна Гьоте. Естествено, част от гения на Гьоте се дължеше на помощта, която той получи от духовния свят. Ако изследваме това, ние стигаме до душите на деца, починали в ранна възраст. В този случай духовността, присъстваща във Вселената, е свързана с душите на деца, починали в ранно детство. От друга страна децата, умиращи на възраст от 9 или 10, но преди 16 или 17 години, се оказват много скоро след смъртта си в компанията на духовни същества - но тези духовни същества са човешки души. Много от тези деца се намират в обкръжението на човешки души, и то при онези души, които трябва скоро да слязат на Земята, които са в очакване на своята следваща инкарнация. И така онези, които

умират в ранно детство преди 7 или 8 години, могат да бъдат намерени заети главно с човешките същества тук долу на Земята; но онези които умират във възрастта от 10 до 15 или 16 години се оказват заети с души, чиито усилия са скоро да се инкарнират. Те са жизнени придружители и помощници, важни пратеници за това от какво тези души имат нужда, за да се подготвят за своето Земно съществуване. Това е важно да се знае, ако искаме да избегнем общите приказки и сме решени да проникнем в тези духовни светове.

Не е лесно да се изследват тези неща. Някой може да се интересува, питайки например: Кой е най-добрият начин да намерим мъртвите? Оказва се, че починалите преди години или десетилетия, или съвсем наскоро, са най-лесно откривани, когато в съня се пробуди съзнание за духовния свят.

Често съм ви казвал, че пробуждането може да бъде два вида. Пробуждане може да се получи в самия сън, и тогава човек знае, че не спи по обичайния начин, а е духовния свят. Указания по тази тема могат да се намерят в книгата "Път към себепознание. Осем медитации". Или може да се състои пробуждане в самия буден живот. Но изследване за живота на мъртвите се провежда най-лесно, когато пробуждането стане по време на сън, защото тогава собствената дейност е най-ясно свързана с онази на мъртвите.

Тогава се прави забележително откритие. Тук, във физическия живот между събуждането и заспиването, човек помни винаги периодите на своя дневен живот. В какво всъщност се състои неговият живот? Събуждане, дневен живот, сън; събуждане, дневен живот, сън и т.н. През дневния му живот неговите спомени са винаги за случилото се през поранен дневен живот. Нашият всекидневен буден живот е пълен с такива спомени. Но е различно, когато животът на нашия Аз е прекъснат от периодите на сън. Особеното нещо обаче е, че през съня ние помним само предишните сънищни състояния - само че не сме съзнателни за това. В повечето случаи няма такъв спомен. Но в съня през целия живот продължава подсъзнателен процес на памет.

Ако разгледаме живота, който обхваща съня и будността, нощния живот и дневния живот, можем да кажем: нощният живот е прекъсван от дневния, точно както и дневният живот е прекъсван от нощния. Въпреки това течението на живота продължава. Забележителното нещо обаче е, че докато за спомените от живота през деня ние сме пасивни - защото те се надигат сами и само в отделни случаи, когато искаме да си припомним нещо в миналото, се налага да полагаме усилия - по време на сън, когато искаме да си спомним нещо с някаква цел, усилията са крайно необходими. По правило обаче на човек не му достига силата

да стане съзнателен за тази дейност и затова той няма спомени по време на сън. В своята душа обаче той е много по-активен в съня, отколкото през будния живот. Сънуването не прекъсва тази дейност. Сънуването съответства на онова, което става в будния живот, когато полагаме големи усилия да си спомним; но ако в съня ние се напругнем едва слабо, това отговаря на обичайния процес на спомняне през деня, когато не правим усилия, защото спомените идват от само себе си. След смъртта спомените, които имаме от завършилия буден живот, скоро свършват. След това в периода на Камалока човек изживява всички опитности от нощите си в обратен ред.

В нашия живот тук на Земята ние сме заети с онова, което ни носят дните и също - въпреки, че не го съзнаваме - с онова, което преживяваме през нощите. След смъртта обаче всичко, което сме изживели през нощите, идва в нашето съзнание. Нощ след нощ - всичко се връща при нас. И е важно да се схване, че мъртвите живеят преди всичко през нощта. Това по никакъв начин не е лесно за осъзнаване и може да се разкрива само постепенно. Естествено, човек преживява своя живот, но го преживява чрез своите опитности през нощите.

Често съм казвал, че времето прекарано в Камалока е приблизително една трета от времето, прекарано в живот на Земята. Ако размислите за това, че човек, който не умира в детството, прекарва около една трета от своя живот заспал, ще разберете защо времето в Камалока възлиза на приблизително една трета от времето на Земяния живот; периодът на Камалока трае толкова време, колкото е прекараното в сън - около една трета от целия живот на Земята.

Необходимо е много да съберем старателно съобщенията за определени знания, които са били изнесени, и да ги съпоставим. И това е защото - как да кажа - това е защото има дразнещ ефект (въпреки че това не изразява точно какво имам предвид), когато някой, който се опитва да говори за духовния свят с пълна отговорност, е запитван с всевъзможни въпроси за това или онова след лекциите. Тези хора искат да знаят всичко, но от друга страна този някой се старее да говори от начало до край само за онова, което в действително е било намислено. Тогавя той е принуден да говори по цяла група теми, за които все още не е имало удобен случай за пълно изследване. Разбира се, възможно е да се даде някакъв отговор, понеже науката на окултизма е на разположение; но когато някой е възприел като основен принцип да говори само за оно- ва, което е изследвал и проверил, този вид разговори не му се нравят.

А сега си припомнете, че казах: когато пресичаме Прага на духовния свят ние откриваме, че относително скоро след своята смърт човешкото същество, починало на възраст от 11, 12 или 13 години, живее сред

онези, които скоро ще се върнат на Земята и ще изпълняват своите задачи там. Такава душа им помага да намерят правилния път към инкар- нация. Може да изглежда странно, но въпреки това случаят е такъв.

Тези неща са свързани с ред определени тайни на живота, с много особени тайни от живота. Работата е там, че откриваме определени неща в истинския смисъл на думата, само когато можем да поставим правилните въпроси. Не всеки въпрос е правилно поставен; трябва да изчака- ме, докато станем способни, така да се каже, да поставяме въпросите по правилния начин.

Сега ще кажа нещо, което може да изглежда странно, но въпреки това е вярно. Човешкото същество има две серии зъби: първо има зъбите, които падат около седмата година, и след това има вторичните си зъби. Не вярвам, че на много хора им идва на ум да питат нещо за излизането на тези вторични зъби, тъй като винаги съм откривал, че когато темата е разисквана сред специалисти, те говорят като че ли

няма разлика между първото и второто никнене на зъби. За един окултист обаче, първото изникване на зъби е изцяло различно нещо от развитието на вторите зъби. Веднъж трябваше да дам нещо, което изглеждаше като гротесков отговор на въпрос, повдигнат от един медицински експерт. Отговорът го разсмя, но от становището на окултизма той бе съвсем правилен. Той каза, че децата с млечни зъби трябвало да се научат да захапват възможно най-бързо, защото единствената цел на зъбите е да дават възможност на човешките същества да хапят. Тази посока на ми-слене обаче не е правилна - от окултна гледна точка, най-много тя е само наполовина вярна - и в темата във всеки случай трябва да се навлезе по-точно. Няма съмнение, че човек има вторите си зъби за целите на захапването; но що се отнася до първите зъби, има съмнение. Първите зъби идват от наследствеността. Човешкото същество ги има, защото родителите и прародителите му са ги имали. Само когато смени тези първи, унаследени зъби, то развива вторичните зъби. Тогава те са индивидуална придобивка; докато първите зъби са били наследени. Това е тема, която се забелязва, само ако обърнем внимание на едва доловими различия. Това не е въпрос от съществена важност, нито щяхме да се изложим на опасността от особено сериозни грешки, ако въпросът не бе повдигнат. Но е важно да знаем, че първите зъби са свързани с наследствеността по съвсем различен начин, отколкото са вторите. Вторите зъби се оказват свързани с общото здраве на човешкото същество, с целия негов организъм, докато първите зъби, особено що се отнася до тяхното здраве, са далеч по-тясно свързани със здравето на родителите и прародителите. Тук вече има различие, което може да бъде установено опитно. Тези различия са слабо доловими, но когато вни-

манието е насочено към това как стоят нещата със зъбите, излиза наяве нещо друго, и това е точката, която може да ви се стори странна, макар че е напълно истинна.

Представете си, че едно дете умира преди да са му поникнали всички вторични зъби, или скоро след това. Наистина е странно, но окултният изследовател открива, че това дали на детето още не са или вече са му израснали вторичните зъби, има конкретно последствие в духовния свят. Приемайки, че детето умира на възраст от 8 или 9 години ние откриваме, че там работят някои от импулсите, които иначе проникват във физическия свят. Откриваме, че това са силите, които би трябвало да са проникнали в зъбите, но сега са на разположение на детето. Особено в случая на дете което умира рано, изгубило е първите зъби, но още не са, или едва са му поникнали вторите зъби, може да наблюдава,

колкото и да е странно, че това дете има определени сили, и че тези сили са точно от същия вид като онези, които на физически план като цяло допринасят за растежа на зъбите в организма.

Когато едно човешко същество е във физическия свят, то трябва да развие определени физически сили, за да може да израснат зъбите в организма. Ако то умира преди зъбите да са израснали, или когато едва са израснали, тези сили са свободни за него в духовния свят и то може да работи с тях в Земния свят; ако живее във физическия свят, тези сили изграждат зъбите, които тогава то използва във физическия свят.

Тук имаме изглед към една удивителна връзка с Космоса, и можем да оценим дълбоката истина на описаното в първата сцена на втората Мистерийна Драма "Изпитанието на душата": как духовните светове работят чрез своите Същества да създадат Човека, и как когато това знание достига до него, Капезиус е изпълнен с високомерие като научава, че Човекът е целта на всички действия на Боговете. Но тази велика истина е едва забелязвана.

Казах още, че човешките същества, починали на възраст от 8 или 9 до 16 или 17 години, се намират сред душите, опитващи се да се инкарнират веднага щом има възможност. Тези души на човешки същества, които са починали на младини отново имат специални сили, също в резултат на метаморфоза. На възраст от 14, 15 или 16 години човешкото същество достига пубертета: ако пубертетът не е бил достигнат или едва е бил достигнат, силите водещи до него се преобразяват в духовния свят в сили, чрез които такава душа може да работи сред онези души, които очакват своята следваща инкарнация на Земята, помагайки им да се подготвят за тази инкарнация.

Помислете за безкрайно дълбоката връзка тук. Силите на размножаване се преобразяват в духовния свят в помощни сили за душите, опит-

ващи се възможно най-скоро да слязат долу във физическия свят. Това са връзки, които ни показват как духовният свят от другата страна на Прага работи във физическия свят в отделни, конкретни реалности. Освен това, ние не се учим истински да познаваме физическия свят ако не осъзнаваме, че тези сили се развиват като следствие на факта, че човешкото същество отхвърля определени зъби и развива други. Пубертетът отново се причинява от разгръщането на сили. Когато човешкото същество действително достига пубертета, силите имат съвсем различни функции.

Всичко това довежда до въпроса: Защо човекът е ограничаван в своя обикновен живот от виждане в духовния свят? Духовният свят е преграден от две страни. От една страна, той е преграден от външната

при- рода. Ние виждаме природата като воал, покриващ скритото под него. Ако човек може да скъса воала, той е в духовния свят. Материализмът се старее по всякакъв начин да попречи на хората да разпознаят, че отвъд този воал е духът. Често съм казвал, дори и в публични лекции, че в основата на това стои подсъзнателен страх - но същото е по отношение на вътрешния живот. Човек съзнава своето мислене, чувстване и воля; но зад тях има нещо друго, а именно съществуването на душата, която преминава от едно прераждане в друго. И в тази област днешните религиозни общности не желаят да се разкрие, че зад мисленето, чувстването и волята лежи другата реалност.

По тази причина книгата "Загадките на философията" ще бъде много нежелана, защото се занимавам с този въпрос в последната глава. Пътят към света на духа е преграден от две страни. Докато учените от едната страна полагат усилия да не показват нищо, което може да доведе към света отвъд природата, то представителите на религиозните общности се стараят да попречат на всичко, което идва до знанието на душите и може да ги просвети какво преминава отвъд смъртта и по-нататък в следващото превъплъщение.

Защо от една страна учените пречат на човека да проникне зад природата, и защо от друга свещениците го затрудняват да навлезе в тайните за живота на душата? Този въпрос е важен и заслужава внимание, защото ще намирате тези неща все по-близки до ума. Онези, които изграждат светогледа основан на естествената наука, ще бъдат наши противници, защото не желаят духовния свят зад природата да излезе наяве. И свещениците ще ни бъдат противници, защото не желаят да оставят да се разбере реалността на съществуването, което се крие зад мисленето, чувстването и волята и преминава от прераждане в прераждане. От една страна учените казват: тук са границите на познанието. А от друга страна представителите на религията казват: да се отива нататък

е грях, това е нахалство от страна на човека. Утре ще разгледаме доводите, на които са основани твърденията на тези две категории опоненти, и след това ще преминем към други теми.

ОСМА ЛЕКЦИЯ

В края на лекцията вчера казах, че противниците на духовно-научното Движение се надигат, естествено в известен смисъл, от две страни. Те се надигат, от една страна, от областта на естествената наука, защото целият характер и отпечатък на нашето време са стигнали до определена точка, която задължително е такава, че всеки който има

научна подготовка и си мисли, че на основата която има може, или би могъл, или трябва да развие светоглед, той се чувства принуден да възприеме та-къв, който поради своята материалистична насоченост трябва неминуемо да бъде враждебен към Духовната Наука. Правилното мислене е крайно необходимо тук. Трябва да се осъзнае, че много индивидуалности, в които методите на съвременната материалистична наука - която разпознаваме като необходимост - са били насадени, просто не могат да не станат опоненти поради мислите, запалени в тях. Това, разбира се, не може да освободи никого от задължението да се бори с тази опозиция, където тя възниква. Но на нея ще се противодейства по правилния начин само когато това, което току-що казах, се взема в предвид.

От друга страна по подобен начин идва противодействие от представителите на разнообразните религиозни общности. Точно както в областта на съвременната наука има интерес за скриване на духовното зад природата, така и представителите на съвременните религиозни организации имат интерес за скриване на духовното зад душата. Следователно можем да кажем: На Духовната Наука се пречи от страна на естествената наука поради желанието да се пази скрито духовното зад природата; пречи се и от страна на религиозните организации, защото се счита, че духовното трябва да се пази скрито зад проявлението на душевния живот.

Някои религиозни общности, каквито са те сега, винаги ще бъдат склонни да се противопоставят на изнасяното от Духовната Наука, защото нямат интерес да се посочи духа зад изразите на душевния живот и считат, че духът трябва да се пази скрит. Това трябва да се осъзнае, макар че това отново не означава, че опозицията трябва да се пренебрегва; става въпрос да се възприеме правилното отношение към нея.

Това е тема, за която е изключително трудно да се говори, защото тук се докосваме до неща, които всеки неминуемо трябва да осъзнае от прочетено между редовете в литературата на Духовната Наука, и който

чувства нещо от съдържащото се в нейните съобщения. В основата на нещата, към които се насочвам, лежи нещо много дълбоко, нещо много значимо. По определени причини е наистина опасно да се насочим от самата природа - т.е. от външните проявления на природата - към скритото зад природата. И поради тази опасност се стигна до онова, което посочих, малко или много метафорично, казвайки: В т.н. Тайни Обществата или Ордени неизменно има нещо като "дясно крило", съставено от онези езотерици, желаещи да се придържат стриктно към принципа на мълчание по отношение на всичко, свързано с по-висшите

тайни. Всички такива Ордени - но както казах, изразите би трябвало да се вземат метафорично - всички такива Ордени имат нещо като "дясно крило", нещо като "средна част", и нещо като "ляво крило". Склонността на онези, принадлежащи към лявото крило, винаги е да се даде гласност на определени езотерични сведения; но онези, принадлежащи на дясното крило, са изцяло против публикуването на каквото и да е, за което вярват, че трябва да остане под опеката на Тайните Ордени и Обществата. Те отчитаха, че такова знание е опасно, ако попада в ръцете на некомпетентни хора, ако би се представяло в обществото от недостатъчно подготвени хора.

Причината защо е толкова трудно да се говори по тази тема е, че в мига в който някой го направи, той е длъжен да даде определени насочвания, които до известна степен изнасят нещата навън. Тайните Ордени, вярващи правилно или погрешно, че са пазители на определено висше знание, по необходимост избраха метод, чрез който взеха определени предпазни мерки във връзка с тяхното истинско или предполагаемо познание, достигащо до широката публика.

В такива Ордени обикновено има степени - три низши и три висши степени. Знанието, за което хората от висшите степени считат, че би било опасно в ръцете на неподготвени хора, по правило не се предава в трите по-низши степени; в трите низши степени се правят усилия истинското или предполагаемото знание да се изрази във всякакви видове символи.

За тези символи някой може би ще каже следното: Ако те са били правилно запазени от древни времена и не са били подправени чрез машинациите на онези, които не ги разбират, те представляват един вид език, който може постепенно да бъде усвоен от онези, които наистина достигат до същината им. И когато този език е овладян, той предава определено познание. Може също да се каже, че тези символи са преносители на сведения, предавани с крайна предпазливост. Не се възприемаше егоистичната позиция на ограничаване запаса от познание за най-вътрешните кръгове. Знанието се предава по определен начин на

онези, които са приети във външния кръг. Но то е скрито в символизма, така че само някой, способен да разгадае символите, може да достигне до съществените истини. Дори има Ордени, които строго бдят срещу теоретичните обяснения, които винаги са били давани, и подчертават, че символите трябва да бъдат представяни и доказвани само чрез обучение; така че някой, искащ да разчете символите, когато ги взема за вид език, трябва да постигне това със свои собствени усилия.

Може да бъде зададен въпросът: Това наистина ли е защита? Познаването не е ли все пак изложено да попадне в погрешни ръце? Във всеки случай може да се каже, че до XIV век и по-нататък и в XV или XVI век Ордените работещи със символизма чрез подобни практики не позволяваха знанието да попада в неподходящи ръце. Оттогава обаче нещата са се променили съществено. Веднага ще ви кажа защо. Затова, моля ви да имате следното предвид. В окултните Ордени основани преди XIV, XV или XVI век, онези от трите по-низши степени, на които като външен кръг знанието се предаваше в символи, не можеха да направят съществени злоупотреби с него, тъй като символите бяха само предавани и всичко друго бе оставяно на онези, които тогава трябваше да се доберат до тяхното значение. Това бе от само себе си защита, тъй като да се разкрие значението на символите изискваше определено духовно усилие.

Предположете, че някой влиза в една от низшите степени на окултен Орден. Символите му бяха или представяни, или показвани. На него само му бяха давани символите и той бе обучаван да ги остави да работят върху него, както ако бяха явления на природата. Ако желаше да отиде по-далеч, да открие тайното значение на символите, той бе длъжен да изследва, да прояви духовна енергия. Получаваше ли помощ, нямаше да бъде необходимо да използва тази духовна енергия. Но той не получаваше помощ и следователно беше длъжен да прави усилия за да разчита символите.

И въпросът сега е: Каква духовна сила се използваше за разчитане на тези символи? Това бе същата сила, която - ако не бе използвана с тази цел за проникване в явленията на природата - щеше да помогне на човек да стане хитър /лукав, коварен/ и да го убеди да използва определени способности за цел, за която не е желателно той да ги прилага. Следователно задачата на символизма бе да осигури това силите, които могат да станат опасни, да бъдат отклонявани към разчитането на символите. По този начин силите бяха отклонявани, за да не причиняват вреди.

Втората точка, която трябва да се запомни във връзка с тези символи е, че човешката природа е вътрешно устроена да вижда такива символи в

техния морален аспект. Може също да се подчертае, че тези символи бяха измислени по такъв начин, че неминуемо техният морален аспект бе очевиден. Но в случая с явленията на природата, моралният аспект не се разглежда. Една лилия не може да се оценява на базата на морални принципи, само защото цъфти; там всеки трябва да работи обективно и с пълна безпристрастност. Символите са различна материя, тъй като събуждат морални усещания. И тези морални

чувства, които изучаването на символите подбуждаше в душата, бяха способни да се борят с вредните мистични наклонности. Така нездравият мистицизъм също бе отхвърлен настрана чрез вътрешните въздействия на отпечатък-ка, направен от символите. Този символизъм следователно имаше много сериозни основания.

След XIV, XV или XVI век обаче, тези основания загубиха своята обосновааност; те не могат да бъдат подкрепяни. Затова оттогава окултните Ордени задълго изгубиха значимостта, която някога им се придаваше. В много отношения те бяха станали Общества, където се преследват всякакви видове особени цели; те са Общества за подхранване на лично честолюбие и т.н. В много случаи те вече не са притежатели на никакво специално знание, а по-скоро на празен формализъм.

Развитието на естествената наука от времето на Галилей, Коперник и др. тук изигра съществена роля. Понеже появяването и развитието на тези методи на естествената наука накара човешката душа постепенно да загуби възможността да се придържа към символизма със старата преданост. Всъщност, всички символи допринасяха за разкриването на духовното зад природата. Но естествената наука с нейните материалистични методи, достигнала своята връхна точка в XIX век, въздействаше на човешката душа по такъв начин, че тя изгуби интерес към реалността, за която символизъмът е едно указание. Практическо доказателство за това е, че всеки който вярва, че е способен да изгради светоглед върху данните на естествената наука, вече няма никаква склонност да се занимава със символизма с истинска задълбоченост и сериозност. И така се появи едни признак, значимостта на който е изцяло налице днес.

Символите на тайните Общества, представяни до XIV, XV и XVI век на по-низшите степени, изразяваха много дълбоки истини. Но те бяха изразени по начина, който бе обичаен за онова време. Под влиянието на естествено-научния начин на мислене, и особено на тенденциите вследствие на него, не се правеха усилия тези символи да се доведат до по-далечен етап. След XIV, XV и XVI век символизъмът бе желателно да бъде развит с по-голяма свобода. Символите трябваше да вървят в крак с онова, което всъщност човечеството изживяваше в света. Но

това не се случи и така за онези, чиито мисловен кръгзор е бил създаден от съвременната култура, символите изглеждаха остарели и старомодни - каквито наистина са повечето от тях. Но точно сред онези, които искаха да се доближат до окултизма, се бе развила склонност, която често съм осъждал - склонността да се изровят колкото се може повече древни символи. И ако тези хора могат да

кажат за някой символ, че той има отличителен белег за дълбока древност, тяхното удоволствие е безгранично. Те не ценят толкова символизма, а по-скоро факта, че той води началото си някъде и някакси в далечното минало. Много често не се правят опити това да се разбере; тези хора са доволни, ако изнамерените символи са от дълбока древност. През последните столетия е направено много малко символизъм да се развие до по-висока степен. Резултатът е, че както той е поднасян днес в Ордените, които могат да бъдат наречени само "остатъци" от старите окултни Ордени - тъй като наистина са такива - този символизъм е в по-голямата си част остарял, и не се правят усилия той да се развие според прогреса, направен от човечеството.

Общото схващане и отношение на хората се е променило. Да се пазят в тайна някои неща днес по начина, по който това можеше да се прави по-рано, вече не е възможно. Нека някой опита да се рови в ранния, изцяло автентичен символизъм и той скоро ще намери как има една малка трудност. Нашата епоха е такава на публичност и тя няма да толерира неестествена потайност, неестествена мистика. Нашата епоха иска всичко веднага да излиза наяве. Освен това може също да се каже, че за запознатите с публикуваната литература за символизма, едва ли нещо все още е недостъпно! Практически всичко е намерило своето място в книги, и някои Ордени днес работят върху принципа на отклоняване съзнанията на своите членове от литературата, където може да се прочете едно или друго нещо. Затова много от онова, което отдавна е достъпно в книгите, е смятано от членовете на такива Ордени за тайна, по която само техните високопоставени членове могат оправдано да имат познания. Няма област, където лицемерието да е по-разпространено, отколкото в тази на окултните Ордени!

Както казах, вече наистина не е възможно да се отстоява принципът на пазене в тайна и изграждане на прегради чрез символизма. Но тези неща могат да бъдат правилно разбрани, само когато някой се опита да открие причините защо в стари времена определени неща бяха пазени в тайна. Както вече казах, трудно е да се говори по тези теми, защото би трябвало да се каже много, което не може да се обсъжда лекомислено. Следователно днес и утре ще подхожда по различен начин. Ще ви разкажа определени неща които, ако ги проследите последователно,

ще ви помогнат да съзрете онова, което в днешно време не е препоръчително да се изразява с прости думи. Ще ви разкажа определени неща, които могат да бъдат продължени във вашето собствено мислене и опит, и също и в собствения ви вътрешен живот. Ако направите това, то ще ви отведе далеч. Понеже е уместно да се говори за това, аз ще го направя - доколкото е възможно.

Ще взема един пример. В едно от своите изказвания известният английски писател Гарлайл споменава Данте, авторът на "Божествена Комедия". В други отношения изказването не е особено значимо; то бе по темата за Данте и Шекспир, но един пасаж е забележителен. Онези, четящи това изказване по начина, по който обикновените читатели са свикнали да четат - а за повечето хора днес няма разлика между четенето на написано от Гарлайл и на статия във вестник - няма да намерят нищо кой знае колко поразително. Но вниманието на някой, поел нещо от Духовната Наука не само в мозъка си като теория, но и в своите чувства, може да бъде привлечено от този пасаж. Гарлайл изтъква колко е забележително, че от събития, които външно изглеждат случайност, а също и от нещо, което изобщо не се е случило така както са искали хората, може да се стигне до неща с огромно значение. Гарлайл пояснява това, говорейки за съдбата на Данте. Данте бе изгонен от своя роден град поради своите политически възгледи, и бе длъжен да стане скитник. На това се дължеше, че той стана онова, което е за света днес. Да бъде изгнанник от родния си град го доведе до това да напише "Божествена Комедия". И така, казва Гарлайл, Данте със сигурност нямаше желание да бъде заточен по този начин! Но останеше ли във Флоренция, той може би щеше да стане нещо като кмет на града; той щеше да има много работа за вършене като една от водещите фигури във Флоренция, и "Божествена Комедия" нямаше да бъде написана. Така Данте бе задължен да изстрада нещо много неприятно, за да може човечеството да притежава "Божествена Комедия". Човечеството дължи това на съдбата, която Данте определено не бе избрал за себе си - и тук Гарлайл несъмнено е прав. Има гениалност в това изказване. То не изглежда много значимо за някой, който го чете по обичайния начин, но то може силно да впечатли внимателния читател. Той може би няма да разбере защо неговите чувства ще бъдат приковани специално към този пасаж. Всъщност, самият Гарлайл не осъзнаваше неговата значимост. Той направи изказването, защото бе човек с дълбока проникателност, но той не почувства нищо от онова, което имам предвид тук. Трябва да ви обясня моята идея по заобиколен начин.

Предположете, че Данте не бе изгонен, а бе станал нещо като съветник или чиновник във Флоренция; той нямаше да постигне всичко, за което

дарбата му бе подходяща. Той дори можеше да стане абат, и ако го бе направил, щеше да бъде много изтъкнат абат. От Данте щеше да дойде много - но не би имало "Божествена Комедия".

Въпросът обаче не е толкова прост. Нека допуснем, че Данте беше постигнал своята цел, не беше изгонен от Флоренция, а бе станал един

от ръководителите на града или църквата - постове, които са доста сродни що се отнася до обществено влияние. Както ще признаете от съдържанието на "Божествена Комедия", Данте притежаваше необикновени заложби и щеше да бъде виден кмет, една фигура от огромна важност. При тези обстоятелства историята би придобила изцяло различен аспект. Флоренция щеше да има много важен служител и държавник - да, но не само това! Представете си Флоренция управлявана от съветници, притежаващи заложбите вливащи се в "Божествена Комедия"! Това способно ръководство щеше да има предвид, че много, много други присъстващи сили щяха да бъдат възпрепятствани в тяхната скрита дейност.

Крайна глупост е да се заяви, че в света няма гениални хора. Има много - само че те се губят, защото не са пробудени. Ако Данте бе станал лидер на държавата, той щеше да има приемник също с огромна значимост - и щеше да има седем такива наследници. Точно седем души - някой ден ще видим причината за това - седем важни хора, които щяха да се сменят като управители на Флоренция. Щеше да възникне нещо много величествено - но нямаше да я има "Божествената Комедия". Данте е роден през 1265 год. Сега живеем в епоха когато, ако всички тези седем души бяха работили във Флоренция по онова време, щяхме още да чувстваме последствията, тъй като те щяха да траят седем столетия! Седем века щяха да поемат в посока, съвсем различна от тази, в която те в действителност поеха. Но тези неща не се случиха – Католическата Църква още я има, но също така и "Божествена Комедия".

Давам ви пример за това как се преобразуват силите в световната история, пример за онова, което всъщност е замесено във величественния процес на преобразяване на световната история. Погледнато в тази светлина, пред нас се разгръщат теми с неизмеримо значение, теми с широко, дълготрайно значение.

Използвам този пример, защото искам да насоча вашето внимание към факта, че понякога в еволюцията на човечеството е необходимо силите да бъдат преобразувани, насочени в посока съвсем различна от тази в която, според външния изглед, те биха искали да се стекат. Както изглежда, този пример няма нищо общо с онова, което всъщност искам да кажа, и все пак е изцяло свързан с него. Тъй като ако проследите до крайните му последствия загатнатото в този пример, ще осъзнаете

защо е трудно да се поднасят свободно на публиката определени истини, свързани със скритото зад природата. Необходимо е много неща да се представят по такъв начин, че да се държат под внимание силите, тъй като някои от тях могат да станат опасни.

С този пример посочих онези сили, които се разгръщат в човешкото същество, ако то проникне зад воала на външните природни явления. Но има също определени опасности не само когато хората проникват зад булото на явленията във външната природа, но и когато се опитват да проникнат зад воала на душевните изживявания, стараяйки се да вникнат в дълбините на душевния живот. Там също има опасности. И отново чрез разказ ще направя възможно за вас да схванете определени неща, които в противен случай не биха могли да бъдат изложени. Ще взема една история, която ви е позната, но обикновено не се разпознава като изразяваща такива дълбоки истини, какъвто е случаят. Един човек на име Пол отишъл един ден при отец Антониус, желаейки да прилича на негова кукла. Той си придал вид на много глуповат човек. Антониус обаче приел този човек като кукла - ние ще го наричаме Пол Глупакът - и го карал година след година да изпълнява определени задачи. Не мисля, че много от вас биха се забавлявали изпълнявайки задачите, които Отец Антониус поставял пред своята кукла! Тя трябвало да носи вода, но в продупчени съдове, така че когато стигала до своята цел, в тях не била останала никаква вода; и той трябвало да прави това година след година. Трябвало да шие дрехи и когато били готови, да ги разшива; година след година, той трябвало да носи камъни нагоре по планините и достигайки върха, да ги пуска да се търкалят към първоначалните им места. Последствието било, че Пол Глупакът претърпял огромно задълбочаване на душата и осъзнал, че надигашите се от подсъзнанието му сили постепенно го превръщали в човек на мъдростта. Пол Глупакът станал Пол Мъдрецът.

Не препоръчвам да се подражава на това, което отец Антониус правил с Пол Глупакът! Само ви разказвам историята. Предполагате, че Антониус не бе избрал този метод, а бе направил нещата по-лесни за Пол Глупакът. Какво щеше да се случи? Един ден Пол Глупакът щеше да каже: "Да, Антониус, твоето учение е много добро, но ти си наистина много лош човек. Сега трябва да взема твоето учение с мен навън в света. Трябва да се боря с теб със собственото ти учение понеже разпознах, че ти си лош. Още повече, че ти не си направил нищо за мен от онова, което имам право да изисквам. Ти обеща, че от определен етап нататък ще заявиш, въпреки че когато дойдох при теб за пръв път аз се направих на глупак, че след това ще да бъда на много по-високо ниво. И ти обеща да заявиш, че тогава цялото ти учение ще е наистина

инспирирано в мен." Ученикът можеше да стигне до там, но той бе предпазен от методите използвани от Антониус, методи които вече не са приложими - макар че това не означава, че в определени случаи не биха били много плодотворни!

Ако обмислите тези два примера до крайните им заключения, ще забележите определени опасности, които застрашават човека, ако той влезе в полето на действие на духовните сили, които се крият зад външната природа. От примера, който дадох във връзка с Данте, можете да осъзнаете пред какви важни последствия сме изправени тук. Може да се повдигне въпросът: Защо науката, с нейните похвални и наистина блестящи методи, не достига до определени неща, скрити зад природата? На това може да се отговори много просто. Науката няма необходимите сили на познание, нито работи върху развиването им, а това се дължи - както често съм казвал - на определен страх от скритото зад природните явления.

Но от друга страна може да се запита: Защо се случва така, че онези които знаят нещо за духовното в природата не желаят съответно да разкрият повече, отколкото в момента, методите и начините, чрез които човек може да развие силите на познание, отвеждащи го отвъд природата и правещи го способен да премине Прага и да проникне в скритото зад природата?

Веднага щом премине Прага, водещ към духовните същества зад природата, човек влиза в действителен контакт с тези същества. Поне това ще сте схванали от всичко, представено в последните лекции. Пасивните явления на природата, така както са изучавани днес от естествената наука, се намират само във физическия свят. Веднага щом прекрачим Прага, ние влизаме в свят на живи духовни същества. Забележи- телното нещо е, че съществата срещани най-напред в този свят, ни правят по-способни на ясно мислене и т.н., отколкото преди това сме би- ли. Наистина е така: ако разгледаме всички явления на природата, изучавани днес от материалистичната естествена наука, като "екран" на който са написани природните закони - то зад този екран лежи вихър от духовни същества. Този екран трябва да бъде пронизан. Но той не може да бъде пронизан от хора със способностите за изучаване на разположение на естествената наука. Ако това беше възможно, днес екранът щеше вече да е пронизан. Но с такива способности това не е въз- можно.

Разбира се, има личности, които чрез вярно обяснение на символите биха могли да доведат хората до етапа да бъдат способни да скъсат во- ала. Тогава тези хора неминуемо биха влезли в контакт с духовни съ- щества, и то със съществата предимно заинтересовани да ги направят

много проникателни, много умели, много изтънчени мислители. Има определени елементарни същества, чието единствено старание е да предадат на човека определени способности на познание, правещи го наистина различен от онова, което е бил преди да пониже воала.

Обаче те имат още една характерна черта: правят човека проникателен, даряват го с определени способности на познание - но са враждебни към човека, враждебни в най-висока степен към човека и животното. Затова в пронизването на воала човек се лишава от общо преобладаващото приятелско отношение към човека и животното. Не е лесно за никой, който е неподготвен, да преодолее това естествено благоразположение без да го изгуби. Той веднага получава склонност да прави всякакви видове неща, враждебни за човека и дори придобива определено умение във извършването им.

От това ще разберете, че не е благоразумно да се позволява на хората на премахнат воала без правилната подготовка. Това е изпълнено с опасности, защото първите срещнати същества са враждебни към човека. Но един човек, който тръгва по пътя, който ще направи това възможно, ако методите на естествената наука бяха доведени по-нататък, неминуемо ще се натъкне на тези същества, враждебни не само към човека, а и към самата природа - и той ще получи множество мощно разрушителни сили.

Затова не е желателно да се позволява да пробиват воала на хора, които имат още и най-слабата склонност да използват тези разрушителни сили - много от които по такъв начин биха били предадени в ръцете на човечеството. Старанието трябва да бъде да се позволява да премахнат воала само на онези хора, чието обучение ги е довело до етапа, на който те няма да използват такива сили, след като онези същества им се представят. В тази посока разчитането на символите бе изключително резултатно. Защото при разчитането на символите се изчерпват силите, които тези същества биха били способни да приложат, за да превърнат хората в служители на разрушението. И ходът на мислите на онези, които бяха за опазването в тайна на голяма част от езотеричното познание, беше следният. Те казваха: Ако ние направим безусловно достъпно за хората нашето познание и вида на знанието, съществуващо в тайните Ордени, така че те да си спестят собствените усилия при вникването в смисъла на символите, ние ще ги направим бунтовници срещу природата, ще ги направим носители на разрушителни сили. Те казваха: Ние притежаваме знание, което със сигурност ще причини това, следователно не можем да направим това знание екзотерично. Ние трябва да се придържаме неизменно към правилото, че онези, които се доближават до нас, трябва най-напред да бъдат обучени да развиват

непобедима любов към растението, животното и човека; ние следователно трябва да ги подложим първо на старателна подготовка и дисциплина.

Много добре - но днес хората не приемат лесно дисциплината; те и се съпротивляват, борят се с нея. Човечеството е напреднало! Предположете, че някой можеше да наложи тази дисциплина, да вкара хората във въпросните Ордени и строго да приложи онова, което в повечето случаи би могло да се определи като много полезно! Какъв щеше да бъде резултатът? До три месеца особено жените щяха да са напуснали; те несъмнено нямаше да привикнат към това! Затова определени Ордени, за да бъдат способни да продължат да съществуват, се отказаха от тази дисциплина. И отгук онова, което някога бе дълбоко познание, се изроди в чисти трохи, на които им липсва цялата истинска същност. Обаче от друга страна практикуването на дисциплина продължи сред онези, които наистина знаеха нещо за това как да пазят знанието в тайна.

Както ще сте видели, темата е разширена от казаното от мен, а именно че когато материализмът бе в пълния си прилив, бе възприет метода на медиумизма. Мислеше се, че онова, което иначе би трябвало да се добие от теоретичните обяснения на символите, ще бъде действително възприемаемо в методите, използвани от медиумизма.

От всичко това ще разберете, че притежаващите някакви знания в тази област все пак имаха определени основания да не позволяват воала върху тайните на природата да бъде лесно разкъсан. Но също ще ви бъде ясно, че нашето Движение не може да се състои в това да се вземат тайни от някой Орден, както се пазят те там, и да се правят екзотерични. Ако би се правело това - а то според мен означава вземането на древни тайни от някой Орден и преподаването им на широката публика - тогава бихме били въввлечени във всякакви видове съмнителна магия, от което не би могло да произлезе нищо добро. Това означава, че публикуването на тайни на древни Ордени е изключено в нашето Движение. Не можем да използваме такива наследства от древни Ордени за разгадаването на тайните на природата. Утре ще ви покажа, че също и не можем да приемем толкова лесно някои религиозни истини, защото по такъв начин ще се надигне една друга и различна опасност. Така ще ни бъде ясно защо не можехме да възприемем никой от тези методи и бяхме длъжни да поемем по различен път. Това е точно онзи път, който ни докарва опозиция и от двете страни - от науката и от религията. Ще говоря повече за това утре.

ДЕВЕТА ЛЕКЦИЯ

Ако си припомните казаното в лекцията вчера ще ви бъде ясно, че принципно казано, появата на материализма - не казвам материалистичната представа за света, а самият материализъм - има своите много добри страни. Вредата възниква тогава, когато материализмът се прави схващане за света. Като метод за изследване на външните явления във физическия свят, материализмът е добър; той е добро средство за изследване на минералния свят в Земната еволюция. От друга страна е от значение, че човекът е въплътен в този минерален свят, понеже така той развива способности, които могат да бъдат придобити само във физично-минерално тяло. Интелигентността и свободната воля трябва да бъдат изградени до определена степен през Земния период. В периодите на Юпитер, Венера и Вулкан човекът ще притежава тези способности, но едно душевно същество, каквото е той, може да ги придобие само чрез въплъщаване в минерализирано тяло през Земния период.

На тази еволюция в минерализираните Земни тела се създава противовес от факта, че човек отново и отново преминава, без минерализирано тяло, през живота на душата между смъртта и новото раждане. Може да се каже, че човек трябва да изтърпи толкова много на Земята заради факта, че между раждането и смъртта той има минерализирано тяло. Но каквото той понася, така да се каже в негова космическа вреда чрез въплътяването му в минерализирано тяло, е балансирано от преживяното между смъртта и новото раждане, когато той не е телесно, а изцяло душевно същество - използвайки думата в нейния правилен смисъл.

Задачата на материализма и неговите методи е да изследва минералния елемент, съдържащ се в камъните, растенията, животните и хората; в практикуването на този метод в течение на вековете човекът придоби онова което, принципно казано, той трябва да добие по време на Земния период. Методите на изследване, предшествващи онези на материализма, всичките бяха все още повлияни от ясновидството, което човекът наследи от своите предишни еволюционни степени. И когато след нашата пета следатлантска епоха, а и след цялата следатлантската епоха той е преминал през своята минерална еволюция и навлезе в различен вид еволюция, близостта на неговите отношения с духовния свят ще зависи от това дали той вече е придобил през Земния период интелигентността и размера на свободната воля, предопределени за него; в противен случай той няма да е осъществил целта на своята еволюция.

Погледнато в този светлина, системата на материализма придобива голямо значение; но той трябва да си остане "метод", начин на

изследване на физическия, материален свят. Има го и това, че дори в един по-висш смисъл той има наистина огромна значимост. В това, че човек

наблюдава и също изследва чисто минералния свят, че е активен в този свят, той постепенно развива своята свободна воля. Понеже докато стои в минералния свят, стоящото в основата на този свят е забулено за него.

През последните седмици ние чухме какъв е резултата, ако човек се ограничава до теоретичните предположения в обсега на възприятията на физическите сетива. Последствието е атомизма и както също чухме, атомизмът не е нищо друго освен субективна заблуда. Но ако човек, който се оставя да бъде заблуждаван така, би могъл да излезе в света, където търси атомите, той би намерил Ариман и неговите същества. Понеже чрез онези духовни същества, за които говорих вчера и които човек среща, когато пробие воала на природата, той ще бъде доведен до това да развие сили на разрушение. Трябва също да се запомни, че тези същества са космически същества.

Така можем да разберем онова, което трябва да се каже относно материалистичните методи. Те дават на човека илюзия, майа. Но тази илюзия е всъщност полезна за човека, тъй като когато прозре през нея, той навлиза най-напред в царството на Ариман и неговото духовно войнство - същества, които с всички сили се стремят към смърт и разрушение, и които го карат да развива недоловими и разрушителни сили в своята собствена човешка природа. От силите, в чиято област той навлиза, интелектът се развива в него като характерна, изцяло външна интелигентност, така че той става хитър, проникателен по неуловим начин. Ако неговата Земна интелигентност не е достатъчно развита да прозре тези неща, той става несъзнателно, но остро лукав и коварен. Следователно може да се каже, че материалистичната философия представлява един период, през който човек може да узрее и така по-късно да бъде способен безопасно да навлезе в това царство на Ариман.

Сега звучи убедително, че материалистичните учени или философи оправдано следват определен инстинкт. Пазителите на древните символи не смееха да направят езотеризма обществено достъпен и така прикриха тайните за хората. Учените си казваха - не буквално разбира се, но някой може да го постави и по този начин - ние правим голямо добро, ако отвеждаме хората само до воала и не отвъд него. Естествено, те правят това инстинктивно, но въпреки всичко го правят. Принципно казано, те изпълняват добра служба за човечеството, защото ако учените успеяха в пронизването на воала, те щяха да

запознат човека със силите на онези разрушителни същества за които говорих вчера, същества в служба на Ариман. И последствието щеше да бъде, че още неподготвени хората щяха да получат сили, произлизащи от тази

област, и щяха да бъдат способни да постигат много със свои средства - но всичко щеше да е насочено към разрушение, към унищожаване на доброто. Така че дори и неведението, в което човек е поставян чрез естествено-научния възглед за света, има в определен смисъл нещо добро у себе си. Това е едната страна на въпроса. Но другата страна е тази:

Човекът живее вече от няколко столетия в този свят на илюзии, в който е поставян инстинктивно от учените. Да - но това не е било без своите ефекти върху човешката природа! Когато един човек живее в илюзия, той не живее в света на реалността. Тази илюзия не въздейства върху неговите душевни сили така силно, както реалността би им въздействала и последствието е, че в душата се натрупва съмнение върху съмнение - съмнения, които могат да се почувстват дори в областта на науката. Изтъкнатите учени заявиха: Ignorabimus - никога няма да узнаем. Втората половина на XIX век направи всичко, за да причини това хората да бъдат затрупвани със съмнение след съмнение. Но истината е, че ние сме изправени пред приближаването на ера, причинена от факта, че човекът живее все повече и повече в илюзия, докато вярва, че е в реалност. Той се потапя все по и по дълбоко в материалистичния възглед за света, но постоянно изникват съмнения за неговата валидност, и няма да отнеме много време като резултат от научната философия всяко човешко същество да заживее в състояние на искрено съмнение. Хората тогава няма да бъдат способни повече да се придържат към каквото и да е; ще се надига съмнение върху всеки проблем, върху всяка задача. Скептицизмът ще стане необятен океан, в който човешката душа неминуемо ще потъне.

Задачата на Духовната Наука е да накара хората да осъзнаят, че огромен океан от скептицизъм и съмнения заплашва да нахлуе и потопи човешката душа. И по-далечната задача на Духовната Наука е да издигне стена, която да удържи този прилив на скептицизъм и съмнение. Тук се изправяме пред перспективата за нещо, което неизбежно ще сполети човечеството, ако естествено-научната доктрина продължава като възглед за света.

Това, което казвам сега, е свързано с дълбока тайна: тайната, че всичко във външния, материален свят се изживява в двойственост. Две е числото на проявлението; две е числото, което определя цялото материално проявление - но само него. Светът на материалното

проявление винаги преминава през определен процес на еволюция. Нека помислим за еволюцията на майата, представяна от природата - природата-майа. Достигайки своя апогей в XIX век, тази природа-майа постепенно се появи заедно с естествено-научния възглед за света. Но последието от човешкото живеене в майа е, че под този възглед за света се случва

нещо друго, а именно подготовката за различен възглед, подготовката за проникване в реалността. Тази подготовка протича в подсъзнанието; но трябва да се вземе навременна грижа следващата фаза на еволюцията да бъде насочена към реалността - в противен случай природата-майа ще се утвърди като скептицизъм, като най-ужасно съмнение, което ще потопи човешката душа. Така ние приближаваме едно време, за което може да се каже, че без Духовната Наука човекът ще пропадне все по-дълбоко в скептицизма; но ако Духовната Наука се възприеме, тогава на мястото на съмнението, което би заляло душата ще дойде онова, от което хората наистина се нуждаят.

Както виждате, съществува двойственност. Природата-майа продължава, но под нея е напъпилият живот, подготовката за Духовната Наука. Двойственността присъства навсякъде в материалния свят. Затова окултистите казват: Две е числото на материалното проявление. Щом някой от материалния свят премине в друг свят, числото две вече няма това значение, и е изцяло погрешно да се характеризират по-висшите светове така, както ако двойственността господстваше също и там. Това е основният закон само на физично-минералния свят, който може да бъде така характеризираан. В по-висшия свят, ако започваме от число, то трябва да започнем например от три; това определя всичко в този свят, както материалния свят е управляван от двойственност. В материалния свят тържествува двойственност; в духовния свят – тройственост.

Има обстоятелства, където със сигурност не е маловажно да разберем, че когато някой казва, че има бяла магия и черна магия, това показва двойственност. Но тя може да има значение само в материалния свят; следователно такава личност веднага показва, че си няма понятие от основните закони на духовния свят, тъй като в духовния свят двойственността никога не може да бъде основен принцип. Както е истина, че двойственността лежи в основите на физично-материалния свят, също е истина и това, че в свръхсетивния свят никога не можем да намерим двойственност.

Човешкото същество е свързано с целия Космос; като Земен човек то е Микрокосмос, и за да разберем определени неща е необходимо да научим повече за тази връзка.

Ние чухме, че когато човек пониже воала на природата и проникне в скрития зад природата свят, той се натъква на Ариманически същества, същества отпадени на разрушение. В Световния Ред тези същества са жестоки противници на човешката Земна природа, така че ако той поради слабост се съюзи с тях - а това като посочих е възможно - той се съюзява с враговете на човека на Земята. Това е факт, и определена

връзка, съществуваща между човешкото същество и Космоса, прави много да спомогне за такъв съюз.

Тези същества зад воала на природата са високо интелигентни. Говорил съм за човешката интелигентност, но тези същества имат свой собствен вид мислене и интелигентност; те имат чувства, въпреки че те са различни от човешките чувства; имат и воля, макар че тя също е различна от човешката воля. Те вършат определени дела, които външно се изразяват в проявленията на природата, но съществената реалност на които е скрита зад воала. Има забележително сходство между нещо у човека и най-висшите способности на тези същества. Ще изясня това по следния начин. Когато човек пресече Прага на духовния свят и се приближи до тези същества, това може да му изглежда сякаш навлиза в истински ад, или какъвто той си го представя, че е. Важното е това, той да разбере изживяването правилно. Това, което ще го порази най-много е забележителната интелигентност на тези същества. Тъй като те са изключително умни, изключително мъдри. Техните душевни способности се изразяват в тази интелигентност. Но душевните сили, висшите сили на тези същества всичките са родствени на силите на човешката нисша природа. Сетивните желания у човека са същите сили, които го поразяват като толкова значими в тези същества. Така има връзка между най-низшите сили на човека и най-висшите сили на тези духовни същества. Ето защо те се борят да се отъждествят с низшите сили на човека. Когато някой навлиза в този друг свят, в него възникват инстинкти на разрушение, омраза и други подобни, защото тези същества издигат съставляващото човешката нисша природа до своето собствено висше естество, и със своите висши сили действат чрез човешките низши сили. Никой не може да се свърже с тези същества, без да принизи своята собствена същност, без силно да увеличи силата на определени сетивни пориви и импулси.

Това е факт, на който трябва да се обърне специално внимание, защото той ни показва как трябва да си описваме нашето родство с Космоса. В нашата собствена човешка природа има низши подтици и импулси. Но тези низши пориви са сили, които представляват низши импулси само в нас като човешки същества. Същите тези подтици у тези духовни

същества са висши сили. Но тези същества работят през цялото време въ- тре в нас. Те са винаги там, в нашата същност. Нашето развитие в Ду- ховната Наука съществено зависи от разпознаването им, от знанието ни, че те са там. Това ни позволява да кажем: ние имаме нашите по-висши и нашите по-низши сили, и освен това онези сили, които в нас са низши, в тези духовни същества са висши. Това разширява двойственността на нашите висши и низши сили в триада. Когато вместо

двойственността на нашите низши и висши сили разпознаваме троичността, ние вече сме на ръба на Прага на духовния свят.

Както казах, в нашата епоха е невъзможно да се възприеме метода, използван от Отец Антониус в работата му с Пол Глупакът; невъзможно е също много неща да се правят по начина, по който определени Орде- ни са свикнали да ги правят. Това е равнозначно на следното: познанието в неговата стара форма не може да се използва. Тъй като ако бъде представено така на хората, ще причини точно онова, за което говоря. То без съмнение би възбудило низшите инстинкти в тях.

Например, в света действително съществува Орден, който води някои хора към запознаване с тези тайнствени същества без никаква подготовка. Във всички такива хора се подбуждат инстинкти за унищожение, така че този Орден всъщност е отговорен за изпращането в света на човешки същества с разрушителни инстинкти. В един пасаж от свой труд Ницше загатна за съществуването на този Орден, без да познава точните обстоятелства. (Виж бележките в края на тази лекция - бел. англ. пр.)

Това е едната страна, към която чувствах за крайно необходимо да насоча вниманието ви. Тук (рисунок на черната дъска) е воалът, покриващ тайните зад природата. Воалът изобразява всичко, което може да се достигне с материалистични методи. Реалният свят се намира отвъд, и да се навлезе в този свят наистина не е просто нещо. Нека имаме това силно в предвид.

Другата страна е онази на живота на душата с нейните дейности на мислене, чувстване и воля. Но във формата, в която този живот на душата ни се показва вътрешно като го изживяваме, той е майа, точно както външната природа е майа. Истинската форма на нашия вътрешен живот не е онова, което се разкрива на собствената ни душа като мислене, чувстване и воля; истинската реалност е скрита зад това мислене, чувстване и воля.

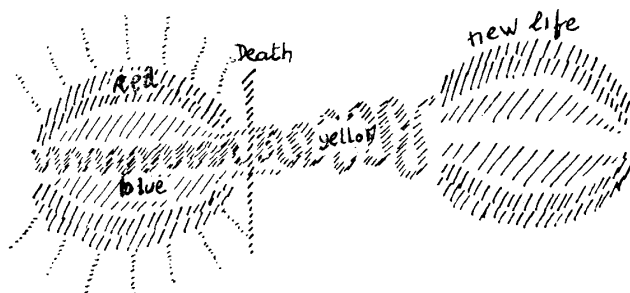
Точно както дипломираните учени днес инстинктивно развиват възгледа, че самата природата представлява реалност и в края на краищата

стигат до атомизма, така и представителите на определени религиозни общности се стараят да свидетелстват за това, че мисленето, чувстването и волята, които душата познава по обичайния начин, са реалност и продължават в човешките същества след тяхната смърт. Точно както учените описват природата-майа, така и представителите на определени религиозни организации описват майата на душевния живот, и по този начин, отново инстинктивно, довеждат до определена тенденция в еволюцията на човечеството.

Знаете, че от Средновековието нататък трихотомията, както бе наречена - разделянето на човека на тяло, душа и дух - започна да бъде ерес в историческото Християнство. Както знаете, един сравнително ранен църковен събор премахна Духа и постанови, че човекът би трябвало да се разглежда като същество, състоящо се само от тяло и душа. И от тогава нататък това стана обичайно на Запад. В Средните Векове най-страшното нещо бе да се говори за Духа, за трихотомията; тя бе смятана за най-лошата от всички ереси, тъй като Духът бе отхвърлен, а тялото и душата установени като двойственност. Това е доказателство за старанието да се търси дори и в числата като съотнесени към човека онова, което има значение само за този Земен свят. Тенденцията е човекът да бъде пазен в свят, който всъщност е само майа, защото той не отива отвъд мисленето, чувстването и волята, които самите са от същото естество. Вниманието бива ограничавано до онези следствия на настоящата инкарнация, продължаващи само през първия период между смъртта и новото раждане. Онова, което е изработено в човешкото същество, за да премине впоследствие в следващата инкарнация, е изцяло извън сметките.

Може би ще загатна за това по следния начин (виж диаграмата). Тук е тялото (червено) и тук скритото зад него - което не е видимо и може да се възприема само с проникване в нервните окончания. Ако атомите не бяха приети като формиращи основата на света и някой излезеше извън тялото си чрез виждане /зрение/, той би стигнал до област, където съществата на разрушението са сграбчили целия човек. И вътре в това рисувам душевния живот, развиван от хората във физическия свят (в синьо). Така червеното и синьото изобразяват онова, за което човекът знае тук, а именно своята телесна природа и своя душевен живот. Но докато живеем между раждането и смъртта, недоловимото (в жълто) се развива и остава изцяло невъзприемаемо за нас. Когато умрем, нашите мисли, чувства и воля не продължават; те се изчерпват и на свой ред се развива жълтото (невъзприемаемото). Това увеличава силата си между смъртта и новото раждане и така

става основата на следващата инкарнация. Ние се прераждаме с ново мислене, ново чувстване, нова воля и нова телесна природа. Така че когато говорим за онова, което се разкрива на душата ни тук на Земята, ние говорим за нещо, което привършва, не идва заедно с нас в следващото превъплъщение. За самата душа представителите на определени религиозни общности казват:

	сМЪРТ	НОВ ЖИВОТ
червено		
	жЪЛТО	
синьо		

Човешкото същество умира, отива или в рая, или в ада и ние не се занимаваме повече с него. Според определени религиозни представители това е достатъчно; преминаващото в следващото прераждане не е важно. Целта е да се прикрие фактът, че духът в човека преминава в духовния свят и живее там до следващото превъплъщение. Може да се каже, че представителите на определени религиозни общности се стремят да не позволят на човека да разбере за жълтото (диаграмата) в своята същност, да му попречат да узнае каквото и да било за него. Тук те всъщност отново се подчиняват на определен и добре обоснован инстинкт, но който показва дори още по-ясно от инстинкта подбуждащ учените, че в нашето време наистина е загубил своята стойност.

Всички усилия на представителите на различните религиозни общности клонят съвсем решително в посоката да прикриват факта, че има духовен свят, към който принадлежи най-вътрешната ядка на нашето същество, което е предопределено да се проявява в повтарящи се Земни животи, и в интервалите между тях да преминава в изцяло духовна форма на съществуване; те се опитват да скрият това чрез предоставяне на хората утехата, че животът на душата, изразяващ

се в мисленето, чувстването и волята, въпреки всичко е достатъчно безсмъртен.

В своите действия и насока на мислене тези пастири на душите инстинктивно предпазват човека от влизане в контакт с определени същества. Човекът никога няма да проникне в света на своето истинско и най-вътрешно същество, ако не се запознае с определени същества – точно както по описания начин той се докосва до различни същества, когато желае и е наистина способен да премахне воала на природата. Но съществата, с които той се свързва в този различен свят, са от Лу- циферически порядък.

Ако като резултат от определено учение, предадено му без нужната предпазливост, някой влезе в контакт с определени разрушителни същества зад воала на природата, той ще стане такъв да не цени нищо в света и скоро ще бъде явно, че унищожаването му е наистина приятно - което не е нужно да бъде непременно унищожаване на външни същества. Много хора, на които това се е случило са показвали, че им е приятно да измъчват и подтискат другите души. Това са характерните черти, които стават очевидни. Но никога не може да се казва, че хора с такива черти, дължащи се на техния съюз с Ариманическите елементарни същества, са винаги егоистични. Не е нужно те да бъдат егоисти, и дори обикновено не са. Те дават израз на подтик, доста различен от онзи на егоизма. Те изразяват страст към унищожение, и разрушават без ни най-малка лична изгода за себе си. Съществата, в чиято сфера човек навлиза, са в основата си същества на разрушението, и те го съблазняват, примамват го да унищожават.

Другите същества, в чиято сфера човек навлиза, когато проникне зад воала на душевния живот, имат съвсем различен характер. Те нямат лична страст към разрушение. В действителност онова, което познаваме като унищожаване, не влиза в техния мироглед. Те имат истинска страст за сътворяване, за създаване - огромен гласък към деятелност, към продуктивност. Те също имат определени висши способности, по-слабо свързани с нашето мислене, отколкото с нашите чувства, и особено с нашата воля. Тук навлизаме в сфера на същества, свързани най-вече с нашата воля, но - колкото и да е странно - с най-благородните страни на нашата воля.

Така ако влезем в този свят без да знаем нищо от онова, което знае Посветеният, а именно, че зад природния свят и също зад света на душата има духовен свят, когато изпълним нашата воля с идеали, когато развием възвишена, одухотворена воля, това ще прилича сякаш сме се съюзили точно с низшите качества на тези същества, в чиято сфера сме

навлезли. Има загадъчна връзка на привличане между най-благородните черти на нашата воля и низшите пориви и желания на тези същества.

А сега помислете за следното. Ако духовният водач на човека му дава утехата за безсмъртие, подчертавайки силно възвишеността на човешката душа, Величието на Небесата и т.н., може да се случи чрез някои тънки стимули, особено ако е благороден характер, той да разкъса в някоя точка завесата на своята душевна активност и да проникне в тайните на своето мислене, чувстване и воля. Но тогава той навлиза в сферата на тези същества на волята и последствието е, че идеалистичните страни на неговата воля ще започнат да приемат всъщност чувствен

характер. И сега, с това в предвид, моля прочетете описанията, дадени от определени мистици от двата пола. Като четете биографията на тези мистици, обърнете внимание на страстната, чувствена атмосфера, която ги е проникнала. Най-възвишените идеали добиват чувствен характер. Ще ви припомня екстаза, преживян от някои мистици във връзка с тяхната "душевна годеница" или "душевен младоженец"; мистичното единение при жените мистици е като чувствено единение със Спасителя, а при мъжете мистици като истинска връзка с годеницата на душата, с Дева Мария.

Старанието на тези същества на волята е да вливат в човешкото мислене, в неговите идеи онова, което той иначе познава като чувственост. Така е грубо казано. Тези същества, в чиито сфери човек навлиза, се стремят - и от собствената им гледна точка това е оправдан стремеж - да изливат своите чувствени инстинкти в неговата идеализирана воля. И тогава волението, което произлиза от главата, което иначе има определено качество на хладно безпристрастие, е проникнато от страстно, чувствено изживяване на духовния свят, което често изглежда сякаш има характера на трескав мистицизъм. Представителите на различните религиозни общности имат безграничен страх от това, и техният ужас е изцяло предизвикан от онези сред техните вярващи, които напредват като мистици.

Наистина, тук ние имаме Сцила и Харибда. (Виж "Одисея" на Омир, глава XII. Корабът на Одисей трябвало да премине през един тесен проход между две чудовища - Сцила и Харибда. - бел. бълг. пр.) Ако желаем да понижем воала на природата, ние стигаме до Сцила, до Ариманическите същества, които желаят да ни дадат в изобилие разрушителните сили на интелигентността. Ако желаем да понижем воала на душевния живот, стигаме до Харибда, до Луциферическите

същества на волята, които с удоволствие биха ни проникнали с подбуди към духовен екстаз, духовен захлас, духовни инстинкти. Свещеническите Ордени, грижещи се за развитието на религиозния живот, следователно в известен смисъл бяха прави да внимават, когато се появяваха мистици сред тях, най-малкото защото тъмната страна на мистицизма не трябва да излиза на преден план. Затова в известен смисъл те издигнаха прегради срещу навлизането в духовните светове. Само помислете как определени религиозни Ордени - говорях не за окултни, а за религиозни Ордени - бяха свързани с физически труд, с работа позволяваща да възникне в душата възхищение от природата, наслада от онова, което живее наоколо в света; само помислете как такива Ордени, ако тези принципи бяха разбирани, изискваха външен, физически труд. Онези, които основаваха такива Ордени, си казваха:

"Най-лошото, което можем да направим, е да изолираме хората и да позволим мистичният живот да се развива в тях като последствие на инертност и бездействие." Прочетете монашеските устава, водещи началото си от по-добри времена и по-добри Ордени и навсякъде ще видите, че се вземаше изцяло предвид онова, за което току-що споменах, как мистичният захлас и трескавият екстаз бяха осуетявани с физически труд. И сега също ще разберете защо Отец Антониус карал Пол Глупакът да работи, дори ако това не служело за никаква полезна цел. Оставеше ли го да развива леност години наред, Пол Глупакът би станал чувствен, възторжен мистик.

Както виждате, имаме си работа с двойственност: обективният окултизъм който, ако е само поднесен на неподготвените хора, ги прави разрушители; и субективният мистицизъм който, ако е развит или се появява внезапно при идеалистични натура, прави хората егоисти - егоисти като онези, които могат да се намерят в лицето на многото мистици, развили просто една изтънчена форма на егоизъм, неуловима мания за подхранване на своите собствени души. Ако прочетете биографиите на мистиците, често ще бъдете ужасени от егоизма, който те показват.

Областта на Сцила е онази на духовете, служещи на Ариман. Ние навлизаме в тяхната сфера, ако развиваме не егоизъм, а воля за унищожение. Ако развиваме субективния мистицизъм, свързан с Луциферическите духове на волята в чиято сфера навлизаме, тогава Харибда ни приближава от другата страна; тъй като тези духове правят всичко, за да подхранват егоизма, така че света за нас да бъде само собственото ни вътрешно естество. Това е двойствеността в материалния свят: обективен окултизъм - субективен мистицизъм. Може да има отклонения във всяка от двете посоки.

Принципно казано, в онова което е развивано от столетия насам присъства от една страна обективният окултизъм, пазен в Тайните Обще-ства и Ордени, но вече неможещ ефикасно да бъде защитаван заради силната тенденция към публичност. Чухме за усилията, направени да се намери изход от дилемата. И от друга страна, има субективен ми-стицизъм.

На това се дължи, че когато искахме да положим основите на Духовната Наука, бе наш дълг да не се оставим да бъдем примамени от Сцила или от Харибда, а да се насочим между тях; бе наш дълг да не развиваме нито старият, традиционен окултизъм, нито старият, традиционен мистицизъм. И сега имате по-дълбока представа какво придава на нашето Движение неговата посока. И обективният окултизъм, и субективният мистицизъм трябва да бъдат избегнати. Нашата Духовна

Наука трябва да бъде от естество, осигуряващо това Сцила, така както и Харибда, да бъдат избегнати.

Имам да ви кажа още за основния характер, който нашата Духовна Наука трябва да изгражда, за да може да бъде далеч от двете опасности. Но очевидно не може да се избегне това в настоящото време при нас да идват определени хора, въвн от погрешните представи, защото някои от тях търсят стария, обективен окултизъм, докато други скрито копнеят за стария, субективен мистицизъм. Малко е вероятно едните или другите да намерят сред нас онова, което търсят. Но те вярват, че го намират, като тълкуват нашето учение така, че да подхожда на собствената им наклонност. Нашето учение трябва да се оформи и нашето отношение към него трябва да бъде такова, сякаш нашият кораб следва курс между Сцила и Харибда - за това ще говоря отново утре.

БЕЛЕЖКА НА АНГЛИЙСКИЯ ПРЕВОДАЧ

Д-р Щайнер може би се позовава на един пасаж в "Генеалогия на Морала" от Ницше:

"Когато Рицарите-Кръстоносци на Изток се натъкнаха на непобедимото Общество на Убийците, този орден на свободни в най-висша степен духове, чиито низши рангове спазваха послушание, много по-строго от онова в който и да е монашески орден, те трябваше да имат някакво загатване на лозунга, отреден за най-висшите рангове, който гласи: "Нищо не е вярно, всичко е позволено". Виж също и собствения труд на д-р Щайнер "Фридрих Ницше. Борец срещу своето време" (GA-5).

ДЕСЕТА ЛЕКЦИЯ

Ако възнамеряваме да навлезем по-дълбоко в темите, които няма как да не ни заинтересоват в настоящия момент, е необходимо ясно да схванем определен аспект на човешкото съзнание, каквото е то днес. Нека помислим за определени отличителни черти на това съзнание, за които сме говорили през изминалите седмици. Това съзнание ни държи в област, ограничена от една страна от воала, поставен пред нас от природните явления, през които първоначално нашето съзнание не може да проникне, и от друга страна от воала на собствения ни душевен живот, от мисленето, чувствата и волята. Естеството на нашето съзнание е такова, че когато гледаме навътре в себе си, ние сме способни донякъде да изживеем нашите мисли, чувства и воля в тяхната човешка форма, да ги преживеем съзнателно. Само че отново не можем да проникнем зад воала. Затова казваме: Що се отнася до воала на природата от едната страна, с обективната реалност отвъд, нашето съзнание е

отправено към воал, който първоначално не може да бъде пронизан. От другата страна имаме проявленията на живота на душата, зад която лежи субективната реалност. Ние размишляваме, но не можем веднага да пробием воала. Вътре в тези граници, така да се каже, между тези две паралелни линии в нашето настоящо съзнание на което, когато погледнем навън през сетивните органи, му се представя света на природата; когато погледнем навътре, там е света на душата. Ето така е устроено съзнанието, което имаме като човешки същества днес.

Знаем, че това съзнание се е развило от ранното човешко съзнание с неговото наследство от древното ясновидство; но знаем също, че това унаследено ясновидство изчезна, и че настоящото ни съзнание, когато функционира правилно на физически план, е като описаното по-горе.

Може да бъде зададен въпросът: Защо нашето съзнание е устроено по този начин? Причината е тази, че през настоящия цикъл на еволюцията, наред със всичко друго вече описано, трябва да изградим правилното взаимоотношение, което трябва да господства между две човешки души. Следователно, нашата настояща форма на съзнание има строго определена задача.

През изминалите периоди на Стария Сатурн, Старото Слънце, Старата Луна, ние сме живели в други състояния на съзнанието, и в бъдещите периоди на Юпитер, Венера и Вулкан съзнанието ни отново ще бъде различно. Ние постепенно се подготвяме за тези различни форми на съзнание. През настоящия ни еволюционен цикъл трябва да развием в себе си, посредством начина по който се свързваме със света, формата

на съзнание, която принадлежи на този цикъл; и въпреки всичко това трябва да остане във връзка с моралния живот, но го има също и факта, че посредством тази форма на съзнание може да се развие правилното отношение на една човешка душа към друга, отношение което не сме постигнали преди Земния период и без което, ако не го придобием през Земния период, няма да бъдем способни да поддържаме нашето съществуване през периодите на Юпитер, Венера и Вулкан.

В етапите на Стария Сатурн, Старото Слънце и Старата Луна, предшестващи Земния период, човекът не е придобил в този смисъл правилното отношение към другите хора; в известен смисъл, той е бил твърде близо до тях. На Старата Луна условията били още такива, че волята на един имала пряко въздействие върху другия; той се чувствал повлиян от волята на ближния си. При това, този процес бил направляван и ръководен от Духовете на Висшите Йерархии.

Продължеше ли това водачество на Духовете на Висшите Йерархии, човекът никога не би достигнал пълна свобода в Космическото Битие. Ръководството трябваше в някой момент да спре. Затова е и необхо-

димостта от форма на съзнание която, така да се каже, прави възможна една граница между един човек и друг. Факт е, че от една страна нашият поглед не прониква зад природата, а от друга страна душевният живот кара отношението на една душа към друга да бъде сякаш между тях е създадена някаква граница. Съществуването на тази граница се дължи на настоящата ни форма на съзнание, специфичен белег на която е, че онова, което всъщност преживяваме са отражения, огледални образи. Това, разбира се, се отнася също и за взаимоотношенията между хората. Защото когато срещаме друго човешко същество, в нашата сегашна форма на съзнание ние имаме само отражение, ние не можем да се доближим до него по толкова своеволен начин, че да излеем съдържанието на нашето съзнание в неговата душа. Следователно, ако нашето съзнание е нормално развито, то ни предпазва от прекалено приближаване до съзнанието на другия. Мога да го поставя и така: силите на нашето съзнание и интелигентност са така организирани, че нито ние можем да упражним прекалено голямо влияние върху другия човек, нито той може да упражни твърде голямо влияние върху нас - защото фактът, че нашето собствено съзнание е отразено, ни разделя от него.

Това е тема с много голямо значение за разбирането на човешката еволюция. Всеки път, когато има недостатък в нормалното съзнание, веднага е ясно какво се случва. Помислете за личност, чието съзнание не е съвсем нормално, и има нещо общо с онова, което напоследък срещаме под формата на "мистична ексцентричност" - ако използваме

един доста груб израз, но който често е много подходящ. Предположете, че такава личност е склонна към всякакви видове произволни заблуди, основани на определени опитности, неестествени в наши дни. Винаги ще намирате, че личност с ненормално съзнание от този род има далеч по-силно влияние върху другите души, отколкото някой с нормално съзнание. Да го поставим още по-грубо, един човек, малко луд в една или друга насока, може да има по-силно влияние върху своите близки, отколкото някой нормален; и чрез засилване на своето съзнание нормалният човек трябва да се защитава от въздействието на някой, който е ненормален. Ненормалният човек, докато не е разпознат като такъв, е винаги определена заплаха за своите близки, защото те се оставят да бъдат твърде силно повлияни от него, и защото са готови да го разглеждат като рядко срещан, необичаен човек. Точно където има пробив в огледалото на съзнанието, чрез тези отвори се оказва прекалено силно влияние върху другите хора.

Затова в съвременната епоха на еволюцията ние постигаме нашата отделна форма на съзнание, с цел в света да бъде установено правилното отношение на една човешка душа към друга.

Сега, след всичко казано в тези лекции е ясно следното: в другия край на воала на природата е Ариманическият свят с всички същества, които описах; в другия край на воала на душевния живот е Луциферическият свят с всички характерни черти, които описах. Човекът, така да се каже, е затворен между Ариманическия и Луциферическия свят. Ако проникне само малко зад воала на природата, той не може да не се запознае с Ариманическия свят. Ако проникне само малко зад воала на душевния живот, той неминуемо ще се запознае с Луциферическия свят.

Имаме зад себе си определена епоха, през която човекът бе предпазван от това да не направи твърде голям напредък към едната или другата страна. Но сега живеем във време на преход, когато човешката душа трябва по необходимост да напредне към едната или другата страна. Това трябва неминуемо да се случи, защото то отново е изисквано от настоящата фаза на човешката еволюция.

Както знаете, сега живеем в епохата на развитие на Съзнателната или Духовната Душа и вървим към онази на развитието на Духа-Себе. Такова развитие има дълга подготовка зад себе си. Когато, в шестата Следатлантска културна епоха Духът-Себе е напълно развит, човешкият душевен живот ще бъде много по-различен от онова, което

е днес. Човешкият интелект ще има много повече обективна сила, отколкото сега. Човечеството вече се приближава към този по-обективен интелектуален живот. Могат да се намерят доказателства от всички страни и аз съм говорил по темата в много лекции. Идва живот на душата, за който може да се каже, че интелектът ще бъде разпространен като сила, която всички хора ще трябва да изпитват - като сила, работеща обективно в реалността извън човешките души.

Все още живеем във времена, когато много човешки същества са предпазени от тази обективна сила чрез силна, отстояваща правата си инди-видуалност. Но тази защита ще бъде все по-малко възможна, колкото повече отиваме към шестата Следатлантска културна епоха. Действително ще дойде време когато явлението, което днес е едва в началните си стадии, ще бъде далеч, далеч по-силно. Дори сега някой, който знае как да оценява събитията в света, може да формира вярна преценка по отношение на този феномен. Добре е известно, например, че авторите на определени вестници и списания са много далеч от изказване само на онова, което произлиза от собствените им души. Те представляват интелигентността на определени кръгове, една обективна реал-

ност, която е грубо погазена и на която те са просто говорящи тромпети. Извънредно важно е да имаме това в предвид, защото това е явление, което ще става все по-широко разпространено.

А сега пред нас има строго определена перспектива. Когато интелигентността на определени хора е обективизирана - а тя е била обективизирана така, откакто съществува обществената литература - става все по-възможно за Ариман да овладява интелигентността на хората. Това е изглед, който Духовната Наука трябва да постави пред нас, защото постоянното и най-голямо усилие на Ариман е да заличи индивидуалната интелигентност на хората и да я присвои за себе си, така че да може тя да премине в неговата сила и да бъде използвана да служи на собствените му цели. Казвал съм ви, че има тайнствена връзка между висшите сили на интелигентност у съществата, служещи на Ариман, и силите на човешката низша природа. Безконечното старание на Ариман е да си присвои интелигентността на човешките същества и да не ги оставя да съзнават какво могат да постигнат чрез собствената си интелигентност. Помислете за последния разговор между Бенедиктус и Ариман в мистерийната драма "Пробуждането на Душите". Преди да изчезне, Ариман казва:

"Сега за мен е време бързо да изчезна от неговото обкръжение; понеже ясновидски погледът му може да ме мисли в моята действителност,

той ще започне да формира в мисленето си
едната част от силата, която бавно ме убива."

Тук се съдържа дълбока тайна, тайна с която всеки ученик на Духовната Наука трябва да е наясно. Хората трябва да се борят с течение на времето да запазят интелигентността си под своя собствен индивидуален контрол, непрекъснато да бдят за нея. Това е крайно необходимо и е добре, че човекът ще знае с какви съблазнителни и мощни думи Ариман се доближава до него, опитвайки се да изтръгне интелигентността му.

Все повече и повече за хората ще става техен дълг да внимават в такива моменти. Защото Ариман се възползва напълно от миговете, когато в изцяло буден живот някой изпада в състояние на замайване или виене на свят, в един вид сумрачно съзнание, когато се чувства не достатъчно здраво закотвен във физическия свят и започва да се предава на вихъра на Вселената, когато не стои здраво и стабилно на краката си като индивидуалност. Тези са моментите, когато е негов дълг да стои на пост, защото тогава Ариман лесно взема надмощие. Най-добрият начин, по който можем да се предпазим, е да развием ясно, точно мислене, а не просто прехвърляне на нещата в мисълта, каквато е

обичайната практика днес. Би трябвало дори да отидем още по-далеч и да се опитаме да избягваме разговорни думи и общоприети модни фрази, защото щом използваме такива думи, идващи не от мисъл, а от навици на речта, ние не използваме мисленето - дори и само за много кратко време. Това са особено опасни моменти, защото не им се обръща внимание. Би трябвало наистина да се стараем да избягваме употребата на думи, зад които няма достатъчно размисъл. Такава самотрени- ровка, особено в тези задълбочени детайли, трябва да бъде предприета от онези, които сериозно се заемат със задачите на епохата. След всичко казано в тези лекции няма да ви бъде трудно да схванете какво е необходимо.

Но Луцифер чрез волята също се стреми да вкара човека в състояние, където той няма да действа от добре обмислени импулси, а от импулси, произтичащи от темперамента и склонността. Тук отново Луцифер ни сграбчва и прави своя плячка. И му е най-лесно да намери своята жертва, когато голям брой хора проявяват такива импулси, надигащи се от тъмните основи на душевния живот без да се издигат до сферата на собствената воля. Ако импулси, произтичащи от темперамент и смътни наклонности ни свързват с групи от човешки същества по такъв начин, че се чувстваме дял и част от група, веднага сме хванати във вихър, в който решението на личната воля е изтръгнато от нас; а то

не трябва да ни бъде изтръгвано, защото ако това стане, Луцифер добива твърде голяма власт над нас. Трябва да се стремим към обективност в това отношение.

Отново, където има отклонение от сферата на нормалното съзнание, има благоприятни моменти за Луцифер. Могат да се появят много крайни симптоми, но има също и по-задълбочени явления, например когато позволяваме нашите действия да се определят от смътни чувства на принадлежност и др. По-явните, по-крайни отклонения на съзнанието са онези, където волята става частична и толкова слаба, че човек не може да направи друго освен да се предаде изцяло на своя душевен живот, което е равнозначно на изключване на волята му.

Съвременните психиатри са възприели определени специални термини за тези особено крайни феномени. Например, те говорят за "повелителни" и "настойчиви" идеи (Zwangsvorstellungen). (Бел. англ. пр: Според Болдуиновия Речник на Философията и Физиологията, по-познатият термин "фикс-идея" не би бил правилния превод тук. Изразът "повелителни" и "настойчиви" идеи" се доближава много повече до примера, даден от д-р Щайнер.) Тези идеи възникват в хора, чието съзнание не е приспособено по начина, който е правилен и уместен за физическия план. Ако съответната сила на волята липсва, възникват идеи, които

човек не може да отстрани от съзнанието си - повелителни или настойчиви идеи, както са наречени.

Ще дам пример за онова, което всъщност се наблюдава в клиниките. Един човек видял друг, който имал раков тумор на лицето; той видял тумора и тъй като бил човек с много слаба воля, оттогава вярвал, че раковите зародиши са навсякъде; той бил убеден, че тези зародиши присъстват навсякъде, където той отиде. С други думи, неговата воля не е достатъчно силна да подтисне в подсъзнанието идеята, веднъж възникнала в него. Но същият вид нещо се появява в много различни форми сред хората, чиято воля не е достатъчно развита, и тогава е лесно за Луцифер да придобие власт над тях. Друго отклонение на съзнанието е наречено от съвременните психиатри "болестен страх от докосване" (Beruhungsfurcht). Симптомът за това състояние е, че хората, в които волята е недостатъчно развита, избягват всеки контакт с други човешки същества или предмети; те се плашат да бъдат докосвани от други хора или предмети. "Болестният страх от докосване" е друг специфичен термин, използван в съвременната психиатрия.

Могат да се споменат и много други отклонения на съзнанието. Самите тези отклонения показват какво би трябвало да бъде нормалното

състояние на нашето съзнание на физически план. Но сега живеем във време, когато определени същества неминуемо трябва да ни станат познати, от една страна съществата зад воала на природата, от друга страна зад воала на душевния свят. Ако тези същества не се опознаят, по-нататъшната еволюция на човечеството ще бъде изложена на опасност. Ако не се съзира връзката на Ариман и Луцифер с нашата еволюция, предстои опасност. Защото точно когато не се забелязват, те работят най-ефективно. Като пример за начина, по който работи Ариман, ще разкажа един анекдот, който представя неукрасената истина. В едно село веднъж дошъл чужденец, който бил познат на кмета на града. Той пристигнал на кон и влязъл в селото яздейки. Това било интересно събитие за селяните и те излезли на улицата да го наблюдават. Той оставил коня си в кметската конюшня и останал в неговия дом от събота вечер и през целия неделен ден. В понеделник той поискал да си тръгне и помолил за коня си. Кметът казал: "Ти дойде тук пеша, нямаше кон." На всички протести кметът отговарял: "Ти нямаше кон." Най-накрая той казал: "Много добре тогава, ще попитаме хората в селото; те трябва да са те видели когато пристигна." Тогава той събрал хората заедно и ги попитал дали са видели човекът да пристига пеша, и те всички казали "Да". Когато всеки потвърдил това, кметът казал: "Сега ми се закълнете всички, че този мъж дойде пеша." И всички се заклели, че това било така. Следователно човекът бил задължен да

напусне града пеша, без своя кон. Скоро след това кметът го настигнал, водейки коня му. Мъжът възкликнал: "Каква беше целта на тази комедия?" На което кметът отговорил: "Просто исках да ти покажа моята общност!"

Естествено, Ариман беше в дъното на това и действаше ефективно като обективна сила. Анекдотът е "от верен по-верен", тъй като същото нещо се случва сред нас постоянно. Цялостният човешки живот е насочен към това да се увеличава броят на хората, които се заклеват в несъществуването на коня.

Следователно трябва да разберем, че ние имаме най-голямата възможна прецизност на съзнанието, защото само тя е подходяща за настоящия ни Земен живот. Ако вземете всичко, което може да се намери в моите книги "Тайната Наука", "Прагът на духовния свят", "Път към себепознание", "Как се постигат познания за висшите светове?", а също така и в много от лекционните курсове, вие ще намерите, че там са били посочени пътища, посредством които хората могат да проникнат отвъд природата и отвъд душевния живот по правилния начин и с необходимата подготовка. Описани са пътищата,

по които хората могат да проникнат зад кулисите на Битието по правилния начин. Но субективните стремежи на много хора на практика не са насочени към постигане на желаната цел. В тези книги е ясно посочено, че някой, който желае да проникне в другия свят, трябва да се издигне над нормалната форма на съзнание. Ако дадените указания се следват точно ще бъде ясно, че той трябва да се издигне от нормалната форма на съзнание до друга форма на съзнанието.

Важно е това да се знае, защото сред повечето хора има склонност, дори също и сред много наши приятели, на всяка цена да не изоставят нормалната форма на съзнание, а да останат в нея и да вкарат духовния свят в обичайното съзнание: с други думи, да не оставят Аза да се издигне, а да внесат духовния свят в Аза. Познанието за духовния свят е това, което би трябвало да се внася в обикновеното съзнание, а не самият духовен свят. Ако точно практикувате съдържашото се в споменатите книги, ще доведете себе си в условия, посредством които ще изживявате духовния свят, условия с които получените от този свят опитности могат да бъдат пренесени в сферата на нормалното съзнание. Има мнозина, които не искат това; те искат опитността да бъде всъщност в нормалното съзнание; докато тя би трябвало да произлиза от съзнание, различно от нормалното, и да се пренася в нормалното. Много от нашите приятели обаче се опитват да имат видения в нормално съзнание, а не нещо, което е отзвук от различен вид съзнание. Обаче ако имате видения в нормално съзнание, с други думи, ако наистина не

желаете да развиете различен вид съзнание, а да запазите съзнанието си в неговата обичайна форма и въпреки това да виждате в духовния свят, това означава, че вие не желаете сериозно да отидете отвъд, а да останете в обичайното съзнание, очаквайки да видите там форми и фигури, които приличат на онези от физическия свят. Много хора усърдно се опитват да видят духове или дейности на духове, но искат да ги видят точно така, както виждат физическите неща. Те искат да видят дух, но очакват този дух да има формата на мъж или на жена или може би на пудел, каквито те се виждат във физическия свят. В другия свят обаче не е като тук. Самият процес протича извън обичайното съзнание и в съзнанието навлиза най-много картина, образ, който се появява после. Накратко, не трябва да очакваме духовния свят да бъде просто един вид по-фин сетивен свят, нито че той ще говори с човешки думи, като единствената разлика ще бъде, че думите ще идват от духовния свят. Някои наши приятели често желаят да слушат по този начин гласове, които сякаш им говорят; очакват тези гласове да бъдат подобни на онези от физическия свят, просто предавайки различна, по-

фина версия на нещата от физическия свят. Тези хора желаят да влязат в духовния свят с обичайното съзнание, което принадлежи само на физическия свят.

Всъщност повечето от виденията и гласовете, които някои получават, са от току-що описания характер. Във всички случаи, следното е много сигурно: винаги, когато имаме такива видения или чуваме такива гласове, е лесно за Луцифер и Ариман да намерят лесна плячка в наше лице; те сграбчват тези опитности за себе си, понеже хората винаги са склонни да ги интерпретират неправилно. Ако такива опитности са правилно разбирани, Луцифер и Ариман не придобиват нищо от тях.

Както виждате тук има особеност, която трябва да се има силно в предвид. Трябва напълно да съзнаваме възможността, че веднага щом внесем нещо друго в обичайното съзнание, което всъщност е подходящо само за физическия свят, ние стигаме до Сцила и Харибда - до Луци- фер и Ариман. Трябва да се научим да разпознаваме Луцифер и Ари- ман като реални Сили в това отношение. По тази причина се придава такова значение на отношенията между Луцифер и Ариман, и статуята в Гьотеанума ще бъде истинско изображение на това.

Сега може да попитате: Ако нещата стоят така, не е ли въпреки всичко по-благоразумно да правим като учените, които, макар че в това което казват стои Ариман, въпреки всичко не са съгласни да приемат неговата реалност? Или може би ще бъде по-добре да правим като свещениците на различните религиозни общности? Защото те представят нещата по такъв начин, че Луцифер е навсякъде, но не го признават. Те биха

сметнали за греховно някой да осъзнае, че там вратата е отворена за Луцифер. Но някой, който днес говори в този смисъл, не е много интелигентен. Да се казва, че е по-разумно да се действа като учените и свещениците на разните религиозни организации, ще бъде същото като преднамерено да не предупредим някой, който трябва да прекоси част от пропаст върху тясна дъска, че го грози опасност. Очевидно е, че той трябва да бъде предупреден. Да се направи обратното е равнозначно да се каже: човекът несъмнено е в опасност, но е по-благоразумно да не му казваме нищо за това. Знаейки как са нещата - а те трябва да се знаят - опасността не става по-голяма или по-малка.

Идва време, когато Ариман ще се опита да завладее интелигентността, а Луцифер волята на хората. На това може да се попречи само ако тези неща се разпознават; а разпознаването може да бъде донесено само от духовно-научно Движение. Удивително е да се види онова, което правят Ариман и Луцифер и което още не се забелязва. От тази гледна точка е интересно да се изучава модерната психиатрия. Съвременните

психиатри всъщност разпознават много неща, които са факти, но не могат да ги обяснят правилно, защото не държат сметка за близостта на тези духовни Сили зад воала. Съвременните психиатри считат всичко, което не е абсолютно нормално в човека, всичко отклоняващо се и в най-малка степен от определена общоприета норма, за клонящо към лудост. В множество трудове Орлеанската Дева е считана просто за истеричка. Дори се увеличават писанията, в които Самият Христос Исус е разглеждан като не съвсем нормален човек. Има също съчинения, които приписват умопомрачение на Гьоте и т.н.

Тук имаме несъмнено погрешна Ариманическа наука, наука която се опитва да покаже, че това Гьоте да бъде в определено отношение морален гений се дължи изцяло на факта, че е имал елемент на лудост в своя характер. Сократ, обаче, знаеше повече; той говореше за своя "демон" добре съзнавайки, че душата му граничи с обективни духовни Сили. Това му бе напълно ясно. Но съвременните психиатри намират за подходящо да измислят, че в Сократ също е имало елемент на лудост или нещо такова. Ариман трябва да бъде скрит на всяка цена - и точно това е, което е изгодно за него! Същото се отнася и за Луцифер. Работата е там, че ако някой днес тръгне просто да развива онова, което в определени тайни Ордени претендира да бъде тайно познание с придружаващия го символизъм, ще бъде много лесно да се предаде в ръцете на Ариман всичко, следвано дотук като окултизъм. А ако досега прилаганият мистицизъм бъде насърчен и развит в човешките същества, той лесно ще бъде предаден в ръцете на Луцифер. Корабът на Духовната Наука трябва да бъде направляван между тези две опасно-

сти. Това е изключително важно. Следователно Духовната Наука трябва да бъде така устроена, че да не могат да пуснат корени нито мистицизъм, нито окултни отклонения.

Вчера казах, че когато човек разкъса воала на природата влиза в сфера, където се натъква на същества, имащи воля за унищожаване, и че тази воля за унищожение е родствена на човешкия интелект. Аз описах какво може да сполети човек, който става жертва на тези същества. Това не трябва да се случва. Също говорих и за трескавото, екстазно състояние, в което може да изпадне някой в своя духовен живот, ако си позволява погрешни мистични изживявания. Това също трябва да се избягва.

В една предишна лекция аз казах, че езотериците сред окултистите усърдно се опитаха да принудят хората да използват интелекта си за разтълкуване на символите, за да не пробият воала по неправилен начин и да станат жертва на Силите, срещани в толкова ужасна форма

в тези гранични сфери. Тези същества могат да бъдат държани на разстояние, ако интелектът се използва по начина, по който е използван например в разгадаването на символите. Това бе някогашната практика, но тя вече не посреща нуждите на сегашната епоха и не е приложим метод.

Ще откриете, че посредством самата форма в която се представя Духовната Наука, отклонението водещо към областта на Ариман е избегнато по различен начин. Тук трябва да помислите за нещо, което е склонно да израсне бързо в живота на нашето собствено общество. Когато някоя или друга личност започва да изучава Духовната Наука, много често може да се чуе забележката: "Не мога да проумея тези неща, докато самият аз не ги видя ясновидски, така че ги вземам на доверие." Изтъквам отново и отново че, правилно разбиран, случаят не е такъв. В настоящото време човешките същества имат достатъчни умствени възможности да разберат всичко изнесено. Всичко от Духовната Наука, във формата в която е представена, е в обсега на интелектуалните способности, съществуващи у хората в настоящата епоха. Наистина, Духовната Наука не може да бъде открита чрез тези способности, но може да бъде разбрана. Интелектуалните способности са тук и могат да бъдат използвани и онези, които отказват да признаят че това е така, са в грешка. Когато върху предаденото в Духовната Наука истински се работи с интелекта, той се използва по правилен начин и тогава е невъзможно да се влезе в сферата на Ариман по непозволен път. Има само две възможности. Или хората правят упорити усилия да разберат, в който случай използват интелекта - с който Ариманическите същества може добре да злоупотребят- с цел да разберат Духовната Наука, и

тогава този интелект не може да им бъде изтръгнат. Каквото и да реши направи Ариман, той никога не може да повлияе на интелекта, който хората прилагат, дали в настоящата епоха или в бъдещето, за да изучават Духовната Наука. В това можете да бъдете сигурни. Ако хората не направят опит да разберат Духовната Наука, те не отправят своя интелект към нея - но Духовната Наука не може да бъде обвинявана за това! За това е отговорен единствено мързелът.

Областта на разрушителните духове, в която човек може да влезе, се разкрива най-ясно ако се наблюдава една душа в момента на преминаването и през портата на смъртта. Тогава тези духовни същества се развихрят в своите домакини; това не е изненадващо, защото те са духове на разрушението. Да работят за унищожаването на физическия организъм е тяхна обичайна задача. Това е част от тяхната практическа работа - само че не трябва да остават прекалено дълго.

Хората, достигнали до духовно разбиране, държат тези същества на разстояние. Но тези същества имат голяма власт над душите, чието мислене е материалистично и които не придобиват разбиране за духовния свят. Души, презиращи всякакви опити за придобиване на познание за духовния свят, имат да страдат много заради Ариман. Гръцкият мит е описал това много нагледно в образа на Тантал. Боговете поставили пред него храна, но извън неговия обсег, и наблюдавали мъченията, които той трябвало да търпи. (Според мита, заради прегрешения към Олимпийските Богове преживе, след смъртта си цар Тантал бил подложен в ада на невероятни мъчения. Той стоял изгарящ от жажда в едно езеро, но в мига в който се опитвал да отпие от водата, тя изчезвала. Над него, точно над главата му, имало клони с натезали плодове. Той бил измъчван от ужасен глад, но повдигнал ли ръка към плодовете, духвал вятър и ги издигал нависоко. /Виж "Старогръцки митове и легенди"/ - бел. бълг. пр.)

Днес в света могат да се видят много такива образи. Всички те са материалистични души, които нямат желание да разберат духовния свят. Те са като Тантал, в смисъл че след смъртта, през периода на Камалока, когато преживяват своя живот - за една трета от неговото времетраене - в обратен ред, всичко им се отнема. Отново и отново те имат чувството: с каква цел направих това или онова? Тъй като виждат някой от духовете на разрушението да го отнася и тогава осъзнават, че всъщност са го направили напразно! Това, разбира се, е илюзия; но такива души изпитват мъките на Тантал, защото духовете на унищожението са всичко около тях. Те не осъзнават, че целият Земен живот от раждането до смъртта ще бъде без смисъл и цел, ако не е бил обхванат от Духовете на Висшите Йерархии. Но тези души не могат да видят

Духовете на Висшите Йерархии и така всичко трябва да им изглежда сякаш е било напразно.

Духовната Наука избягва погрешния окултизъм с това, че използва постоянно нарастващите интелектуални способности за изграждане на наука, за която се изисква повече интелект, отколкото досега. Естеството на Духовната Наука неминуемо изисква по-голямо интелектуално усилие от онова, което хората са свикнали да правят. В това отношение на хората им харесва да се самозаблуждават. Приложат ли истински интелектуалните възможности на тяхно разположение днес, те биха разбрали Духовната Наука. Чрез големите интелектуални усилия нужни в Духовната Наука, Сцила е избегната и преодоляна от едната страна. Антропософът добре знае защо хората изпитват неохота да се заловят с изучаване на Духовната Наука. Това е защото са твърде мър-

зливи, за да приложат достатъчно интелектуално усилие. Ето защо говорях за мързела точно сега.

От другата страна трябва да се избегне клопката на погрешния мистицизъм чрез прекратяване на затъването в чисто вътрешния живот. Тази склонност да се живее и мисли постоянно в нечия собствена душа трябва да бъде отстранена. Душата трябва да излезе вън от самата себе си и да гледа с очите на любовта дълбоките връзки, разкриващи се в живота отвън.

Мистерийните Драми бяха написани, за да помогнат на хората да доловят такива връзки - които могат да бъдат наблюдавани също и външно. В Драмите са описани вътрешни процеси на живота на душата. Ако се научите да разбирате и усещате случващото се например с Капезиус, как той преминава от едно събитие към друго, то тъчащата, твореща дейност присъстваща там ще ви помогне да осъзнаете своя собствен вътрешен живот, да го освободите. Това е също и най-важното в нашето изкуство. Целта на цялата наша Сграда е в това душите да бъдат освобождавани от самите себе си и да не се отдават на лъжлив мистицизъм. Необходимо е това да не се забравя, защото по този начин ние ще избегнем също и Харибдата на неправилния мистицизъм.

Всяко усилие, което правим за да си обясним тайнствените връзки между живота на човешките същества и външния свят, ни предпазва от погрешен мистицизъм. Ако по този начин следваме случващото се с Капезиус, ние живеем в тъчащия живот на душата - но не сме свити вътре в себе си. Ние достигаем всичко, до което стигат мистиците, но по различен начин. Така че виждате, корабът на Духовната Наука трябва да бъде направляван с ясна цел между двете клопки. Предаваните учения трябва да бъдат от такъв характер, че да се избегне и погрешния окултизъм, и погрешния мистицизъм.

Наистина може да се каже, че Духовната Наука отговаря на нуждите и изискванията на епохата. Поради тази причина често съм бил длъжен да се противопоставям на всяко опростяване и популяризиране на Духовната Наука, което би премахнало нуждата от напрегнато мислене. Еднакво съм бил длъжен и да се противопоставям на всичко, което клони към възторжен, егоистичен мистицизъм, което е винаги елемент на поучения като "в собственото си най-вътрешно същество ти откриваш реалността, Божественото" и т.н. Защото в това там няма желание да се търси Божественото във външния живот чрез изучаване на неговите явления с любов и разбиране.

Наскоро казах на някого, че Духовната Наука може да се счита за практически полезна в най-висша степен. Не казах това с цел да се

хваля с достойнствата на нашето Движение, а просто за да покажа, че в него положителното винаги може да бъде намерено. Аз казах: дори ако хората приемат само онова, което могат да признаят, оставяйки настрана каквото не ги интересува, Духовната Наука може въпреки всичко да бъде от най-голяма полза. Ако помислите за начина, по който работим от 15 години ще осъзнаете, че множество истини, принадлежащи към областта на естествената наука, изкуството, историята на изкуството и т.н. бяха включени в чисто духовно-научната доктрина. Наистина, допускайки за момент, че не е било предадено нищо от чистата Духовна Наука, а само истините относно естествената наука и изкуството - дори това само по себе си би могло да бъде от практическа полза. Но каквото и да е дадено по този начин, е дадено с цел и обмислено, защото чрез него човешкият ум е подтикван да изостави произволните раз-мишления. И така по всякакъв начин сме се стремили да формираме нашето Движение така, че то да може да върви напред по правилен и безопасен начин. От самото начало то бе схващано като един вид орга-низъм. И мислейки за него така, можем също да кажем, че то трябва да расте и да се развива като организъм, като човешки организъм, който около седмата си година получава своите втори зъби - и организмът трябва да използва тези втори зъби, индивидуалните зъби, които има на свое разположение.

В предходна лекция показах защо трябваше да се обвържем с Теософското Движение, както направихме през 1902 год., основавайки Немската Секция. В началото напредъкът беше възможен, защото се развивахме съвсем независимо, както ви казах. Но после, в 1909 год. ($1902 + 7 = 1909$) бе необходимо също и да добием вторите си зъби. Ще си спомните, че това бяха годините, когато заради аферата Ледбитер всичко претърпя коренна промяна. Не е далеч и 1916 година. Тогава ще трябва да имаме вторите седем години зад себе си. Ако с този втори

период от седем години зад нас помислим за нашето Движение като за един организъм, този организъм тогава ще е достигнал зрялост; той трябва да следва своя собствен път и да бъде способен сам да постигне нещо. След всичко изнесено, би трябвало да е възможно за работата да продължи ефективно дори и без учителя.

Говорил съм в този смисъл по много случаи. Преди време в Берлин казах, че "Дружеството за Теософско Изкуство" (Един проект, който не се осъществи. - бел. англ. пр.) би трябвало да бъде организация, която води свой собствен живот независимо от мен. Тази насока ще става все по-необходима. Опасността нещата да вървят добре само докато нещо

идва от мен седмица след седмица трябва да бъде преодоляна. Сега сме достигнали годините, когато Обществото би трябвало да бъде способно да покаже, че може спокойно да развива изнесеното, да го развива така, както ако аз не бях там.

Това е напълно неизбежна мисъл. Изнесеното учение е от такова естество, че ако то сега работи в душите, може да бъде направено много, за което повече аз не съм необходим. Не казвам, че няма да остана, а че изпитанието ще се състои в това да ставам все по-излишен. Крайно необходимо е да се избегне възможността - която действително съществува - нашите членове да не се оценяват правилно един друг! Защото можете да разберете каква лоша услуга щеше бъде направена на нашата кауза, ако винаги се казваше: "Той е ръководителят и трябва да бъде следван" или "Той е председателят и ще разбере, че е било направено еди-какво си". Това просто не трябва да се прави. Какво би се случило, ако някой ден аз вече не съм там? Обществото веднага би се разпаднало! Ние трябва само да постигнем онова, което би трябвало да постигнем, ако след 14 години наистина сме стигнали до момента да имаме свой собствен живот, който може на свой ред да породи нов живот. Това не е невъзможно, ако помним нашите истински цели. Безспорно, сега има няколко трудни години, но ние трябва да преодоляваме подобни трудности. И може да бъде поставена различна стойност на много от онова, което аз самият трябва да допринасям, ако посоченото сега от мен се изпълнява. В настоящото време съществуват много видове трудности. Има определени неща, които не могат да бъдат казани безразборно и през последните четири дни пожелах да събера заедно малък, ограничен кръг от хора, за да говоря по теми, за които не мога да говоря пред цялата публика. Но бях задължен да се откажа от идеята, защото живеем в дни, когато такова разделяне не е приемливо. За да разберем по-ясно, онова което се опитах да представя в тези лекции трябва да бъде добре взето в предвид. Трябва също да се опитаме да разберем вътрешния характер на Духовната Наука и тогава ще

ни бъде ясно защо от една страна трябва неминуемо да имаме противници в лицето на учените, които биха желали да основат възглед за света върху своята ерудиция, и от друга страна в лицето на онези свещеници, които желаят лежащото зад всекидневния душевен живот да остане напълно скрито.

Ние трябва уверено да държим на своето учение и също да насочим себе си дълбоко в неговата същност. Нека си припомним например как Мистерията на Голгота съставлява самия център на нашите стремежи, как е било подчертавано, че Христос влезе в Исус от Назарет по

толкова често описвания начин, идвайки от други сфери на съзнанието в сферата на съзнание, съответстваща на човешкия физически живот на Земята. Христос Исус е една Сила на Земята, живееща в земното съзнание на хората и в земните събития. По тази причина Новият Завет не може да бъде естествена наука, защото естествената наука - науката за скритото зад природата - трябва, ако се отправя към реалността, да отиде отвъд нормалното съзнание. Новият Завет не може да бъде и Духовна Наука, защото там също нормалното съзнание трябва да бъде издигнато в друга посока. Удивителното величие и значимост на Новия Завет лежат точно във факта, че той не може да се направи да бъде нито естествена наука, нито дори Духовна Наука - и въпреки това той не трябва се използва, за да се водят спорове срещу Духовната Наука. Тук обаче схващаме причината защо представителите на една или друга религиозна общност винаги ще се надигат въоръжени срещу Духовната Наука! Защото те никога няма да пожелаят да позволят човека да навлезе в света, от който толкова много се страхуват. Те се страхуват, че един ден човешките същества ще открият вечното естество на душата в себе си. Те искат хората да си представят, че само онова, за което вече знаят, живее вечно в тях. Вчера казах, че ако се вкоренеше материалистичен възглед за света, ако господстваше само такъв възглед и не беше възникнала Духовна Наука, нещата щяха да стигнат до точка - та, където хората биха били погълнати от скептицизъм и съмнение, тъй като щеше да се създаде нещо като океан, в който душите неминуемо биха се удавили. Но ако се желае хората да бъдат спъвани, за да не би те да проникнат зад воала на света на душата, то единственото нещо, което трябва да се направи, е те да се държат в състояние на неведение. Неведението, което накрая би задушило хората, трябва неизбежно да се разпростира, ако онези, които днес често са представители на религиозни общности, искат да постигнат своите цели. Ако учените излязат победители, човешките души ще бъдат удавени в океан от съмнения; ако свещениците, които мислят по описания начин удържат победата, човешките души ще се задушат в атмосфера от невежество. Задачата,

падащата се на Духовната Наука, е сериозна и тежка и трябва да съзнаваме нейната важност. Трябва да считаме себе си за индивидуалности, които заради своята Карма могат да бъдат водени към Духовната Наука, за да може онова, което притежават по пътя на интелекта и интуитивната проницателност, да бъде поставено на разположение всъщност не на Духовната Наука, а на всеобщият прогрес на човечеството. А такъв прогрес е крайна необходимост за човечеството.

Ние виждаме, от една страна, как един материалистичен възглед за света се опитва да добие непоколебима опора, и как нищо, което да предлага съпротива, не е от полза! А от друга страна виждаме как се правят усилия да се разпространява невежество, как се прави все повече и повече, за да се заличат истините относно духовния свят! Само помислете как всяко съобщение от духовния свят е гледано със същинска омраза от представителите на определени религиозни общности!

Изнесох тези лекции за да покажа посоката на пътя, който трябва да бъде възприет от Духовната Наука, и за да ви помогна да осъзнаете следното. Ние трябва да се противопоставим на материалистичните учени, макар че те всъщност не могат да не действат така, понеже са под властта на Ариман и той желае да скрие от тях истинските мотиви, лежащи в основата на дейността им. И трябва също да се противопоставим и на другите - макар че те отново не могат да действат различно, защото са в ръцете на Луцифер. Правилният начин за тях да работят е да се борят с онова, което Духовната Наука може да ни даде. О, ако само имаше множество хора, които да осъзнават уникалността на Духовната Наука, че тя не трябва да бъде обърквана с други неща! Тогава това само по себе си би било голяма стъпка напред.

Всеки може също и да научи много от грешки, и да им обърне внимание от тази гледна точка. Това е по-важно отколкото само да ги критикуваме, макар че критиката понякога също е необходима. Аз казах, че - с прости думи - Ариман ще се стреми да разруши човешкия интелект за в бъдеще; но той съчетава това също и с нещо друго - защото служещите му същества са родствени със своите висши сили на низшите сили в човека, и защото той иска да установи съюз между висшите и низшите сили. В нормалното развитие Ариман има под своето ръководство онези неща в света, които поражда болестите; знаем, че те също са неизбежни, тъй като те причиняват смъртта във физическия свят. Всяко унищожение във физическия свят се пада на него. Но връзката трябва да се знае и разбира. Ако онова, което е в низшата сфера се издигне до висшата, то се обединява с тези същества на разрушението и тогава самият човек дава много благоприятни възможности на Ариман и неговото войнство. И когато направи това, той няма да пропусне

да забележи, че определени низши части на неговия организъм започват да функционират като висшите части на организма, функциониращи в противен случай.

Ако един човек има страх от наистина точно мислене и все пак желае да навлезе в духовния свят, е добре, той може и да успее да го направи - пресича Прага и живее в царството на разрушителните сили. Когато се върне отново в своето тяло, той е влязъл в съюз с тези разрушителни същества и не знае нищо за това, защото не е развил своя собствен интелект по правилния начин. Тогава той ще чувства тези същества в себе си - и вместо мисленето, вместо слуха на ушите си и виждането на очите си, започват да чуват и виждат всякакви скрити сили в низшия организъм. Тялото вече не е негово в предишния смисъл. При ново завръщане в тялото си той го намира изпълнено с всякакви видове съставни части. За него то е нещо ново.

Това влизане в нечие собствено тяло като в нещо непознато и съдържащо неизвестни елементи е изживяване, което може да сполети онези, които не се придържат точно към правилния път. Понеже Ариман се стреми да се настани в човешкото тяло и да превърне определени органи в органи на познание. Луцифер обаче подбужда своите огнени духове на волята да изваждат определени сили от нас, за да направят тези сили независими. И така ако прекосим Прага в посока към Луциферовото царство и след това се върнем в тялото си, ние се чувстваме сякаш определени части са кухи, сякаш нещо е било извадено от нас. Ариман прибавя нещо, защото като влезе в нас, той изпълва органите. Луцифер отнема органите, прави онова, което иначе е част от собствения ни организъм, независимо от нас.

Това е една от целите на Луцифер - да направи независимо онова, което ни принадлежи. И поради това в преследването на неоправдани мистични изживявания може толкова лесно да се случи мистиците, чрез затвърдяване и премисляне на собствения си вътрешен живот да го подготвят за Луцифер, който може тогава да го изтегли извън тях. Наистина е така: Луцифер се приближава до човешкото същество и измъква нещо от неговия мозък, а именно интелектът. Интелектът е изтеглен като част от етерния мозък или на етерното сърце, правен е независим, и тогава човек чувства, че част от него е станала куха и празна. Това всъщност е преживяване, подобаващо на силно егоистични личности, достигнали определено високо ниво на развитие. Може да се види, че определени части от техните сили са били отделени и тогава са, така да се каже, извън тях. Луцифер лишава човека от определени сили, с които след това той продължава да работи. Това състояние на нещата естествено трябва да бъде предотвратено и то се избягва с

точно придържане към правилния път. Обаче е замисъл на Луцифер да си въобразяваме, че нещо може да бъде отнето от човека и след това

използвано, сякаш той вече не участва в него - например, ако нечие учение е откраднато от някого и после се използва в света. Тук имате загатване за областта, в която такива неща действително се случват. Много може да се научи от една грешка - преди всичко от заблудата, че учението може да бъде отделено от учителя. Разбирайки тези факти, някой може да научи много повече, отколкото само критикувайки ги - което обаче може да е напълно оправдано. Не е трудно да се осъзнае каква опасност би имало, станат ли този род неща по-обичайни в бъдеще. А опасността наистина съществува!

От другата страна човекът го приближава опасността, че в процеса на независимото развитие на Духа-Себе Ариман може да го завладее. Вече нови, онези които имат очи за такива неща забелязват как хората губят своята независимост и как всъщност Ариман води ръцете им когато пишат. Това е едната страна, а другата е, че неща се вземат и използват и се вярва, че е възможно те да бъдат отделени от своя създа- тел. Но обоснованият и единствен правилен път за хората ще бъде да приемат водещите принципи на Духовната Наука, чрез което от едната страна светлината, хвърлена върху природата ги предпазва, когато пробиват нейния воал. Трябва да бъдат създадени зоология, ботаника, земеделие основани на принципите на Духовната Наука; всичко, също и медицината, трябва да се обогати с тези принципи. Но медицината може да бъде правилно обогатена само от онези, които не се страхуват да проникнат воала на природата, да навлязат правилно в Ариманическия свят, където трябва да се борят с духовете на разрушението. За да открие какво носи здраве на човека, някой трябва да навлезе в областта на онези духове, които рушат целия човешки живот, които причиняват болести и смърт; защото само в сферата, където лежат по-дълбоките причини за болестта и смъртта, може да бъде намерено лекарството.

По същия начин някой, който желае да научи какво ще бъде плодотворно за човешката душа, не трябва да се страхува да се бори с Луциферическите същества; той трябва да запази непоклатима морална смелост ако желае да пресече Прага, трябва да осъзнае, че влиза в сфера на духовни същества, където всяка негова мисъл ще е насочвана да породи в него лек пристъп на замайване, защото е на границата да бъде изтръгната от него, защото може тя да отлети и той трябва бързо да я задържи за да не му избяга. Никой не може да проникне в тази област без спокойно да се бори с всичко което, когато е в нарушено равновесие, довежда човешкото същество до болестен, субективен мистицизъм.

Но Духовната Наука ни направлява по такъв начин, че ако я разбираме, всъщност намираме силата да се борим с Ариманическите сили на унищожение, където и да работят те. И когато, както в Мистерийните Драми, прилагаме Духовната Наука за обогатяване развитието на човешкия живот, и за разкриването на живота на природата, когато изобразяваме силите на природата във формите на нашите колони и орнаменти, и когато изобразяваме великите тайни на Битието, поставяйки Христос срещу Луцифер и Ариман както в нашата статуя, когато се доближаваме до тези неща по такъв начин, че за нас духовните сили стават обективни реалности, тогава, мои скъпи приятели, ние намираме силата, която мистиците по правило не притежават - силата да се борим срещу Луциферическите сили.

От това ще разберете, че Духовната Наука бе длъжна от самото начало да приеме формата, в която действително е представена, и че онова, което тя създава освен нейната теоретична доктрина, също е съществена част от нея. Нека се опитаме все повече и повече да правим нашето мислене съответстващо на мисленето, подходящо за Духовната Наука, защото докато не се освободим от предразсъдъците, установени във външния свят, не можем да имаме подобаващо място в Духовната Наука.